

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Audronė BARTUŠIENĖ

TĖVŲ INFORMACINIAI POREIKIAI ŠVIETIMO KAITOS KONTEKSTE

Magistro darbas

Šiauliai, 2005

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETO
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETO
VADYBOS KATEDRA**

TĖVŲ INFORMACINIAI POREIKIAI ŠVIETIMO KAITOS KONTEKSTE

Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (03S)

Magistro darbo autorius Audronė Bartušienė.....

Vadovas habil.dr., prof. R. Želvys.....

Recenzentas

.....

SANTRAUKA

Audronė Bartušienė

Tėvų informaciniai poreikiai švietimo kaitos kontekste. Magistro darbas.

Magistro darbe, remiantis įvairiais šaltiniais, išanalizuota Lietuvos švietimo kaita nuo XX a. pabaigos iki šių dienų. Nagrinėjama Lietuvos ir užsienio tiriamuosiuose darbuose pateikta tėvų nuomonė apie švietimo kaitą ir su tuo susijusios tėvų informatyvumo problemos. Aptariami tėvų informaciniai poreikiai vykstant švietimo sistemos reformai.

Magistro darbe atliktas tyrimas, kurio esmė - ištirti tėvų informacinius poreikius, susijusius su vykstančia švietimo kaita. Tyrimui atlikti buvo pasinaudota dviem metodais: anketine apklausa ir aprašomąja statistika. Šis atliktas tyrimas leido pagrįsti autoriaus išsikeltas hipotezes: 1) Moksleivių tėvus labiau domina švietimo aspektai susiję su jų vaikais; 2) Moksleivių tėvus mažiau domina švietimo aspektai susiję su švietimo funkcionavimu.

Darbo pabaigoje pateikiamos išvados ir pasiūlymai, susiję su tiriamos problemos medžiaga.

SUMMARY

Audronė Bartušienė

Parents briefing needs in process of educational transformation. Master work.

According to the different sources, transformation of educational system in Lithuania is analysed since XX century to nowadays. The parents opinion about transformation and development of educational system and the problems related with giving information analysed in Lithuanian and foreign investigative works is given in this master work. Parents briefing needs are dispute din the process of the educational reform.

The investigation about parents briefing needs was done in this master work. Two methods: a questionnaire survey and a descriptive statistics were used for this investigation. It let ground the authors hypothesis: 1) Parents of students are more interested in aspects of education which are connected with their children; 2) Parents of students are less interested in aspects of education which are connected with functioning of education.

Finally, the conclusion and suggestions related to searching materials given in this master work.

TURINYS

ĮVADAS.....	5
1. ŠVIETIMO SISTEMOS KAITA LIETUVOJE.....	8
1.1. Švietimo kaitos samprata.....	8
1.2. XX a. pabaigos švietimo kaita Lietuvoje.....	11
1.3. Tėvų požiūris į švietimo kaitą.....	14
2. PARTNERYSTĖS NAUDA ŠVIETIMO KAITOS PROCESĖ.....	16
2.1. Partnerystė mokymosi organizacijų kaitos procese.....	16
2.2. Tėvų įtaka mokyklos kaitos procesui.....	18
2.3. Švietimo kaitos procesas ir jo dalyviai.....	23
2.3.1. Organizacinių komitetų veikla besikeičiančioje mokykloje.....	24
3. TĖVŲ INFORMAVIMO SVARBA ŠVIETIMO KAITOS PROCESĖ.....	25
3.1. Tėvų informaciniai poreikiai, renkantis profilinį mokymą.....	26
3.2. Vaikų žinių vertinimas – tėvų informavimo priemonė.....	28
4. TĖVŲ INFORMACINIAI POREIKIAI: KIEKYBINIO TYRIMO DUOMENYS.....	30
4.1. Imtis ir jos charakteristika.....	30
4.2. Tyrimo metodai.....	32
4.2.1 Anketinės apklausos metodo apibūdinimas.....	32
4.2.2 Tyrimo instrumentarijus.....	33
4.3. Tyrimo rezultatai.....	33
4.3.1. Tėvų informaciniai poreikiai švietimo kaitos kontekste praktiniu aspektu.....	33
IŠVADOS.....	59
REKOMENDACIJOS.....	60
LITERATŪRA.....	61
PRIEDAI.....	63

ĮVADAS

Jau keliolika metų vyksta Lietuvos švietimo sistemos reforma, tačiau ir šiandien švietimo reforma susilaukia skirtingų vertinimų, vis dažniau tenka girdėti kritikos švietimo reformos atžvilgiu. Skirtingai į reformą žiūri pedagogai, politikai, moksleivių tėvai, kiti švietimu suinteresuotų visuomenės sluoksnių atstovai. Kad reforma būtų sėkminga ir jai pritartų visi suinteresuoti asmenys (politikai, moksleivių tėvai), būtina išsami informacija apie vykstančią švietimo kaitą.

Tyrimo aktualumas. Švietimas – visuomenės gyvenimo sritis, su kuria tiesiogiai tenka susidurti praktiškai kiekvienam šalies gyventojui. Mokymasis sudaro dalį mūsų gyvenimo dar iki mums gimstant, o vėliau augant ir bręstant.

Šiandien vis labiau stiprėja postmodernistinis pasaulis, kuriam būdinga nuolat stiprėjanti kaita. Kaitą sudėtinga nuspėti bei kontroliuoti, tačiau galima ją paveikti – suteikti norimą tempą, pageidautiną kryptį, priimtinesnį pobūdį ir kt.

Švietimo kaitos teoretikas M. Fullan suformulavo švietimo kaitos paradigmas. Viena iš jų teigia, kad kaitos procese turi dalyvauti visi: kiekvienas su švietimu susijęs asmuo.

Švietimo sistema keičiasi, todėl aktyvus bendruomenės dalyvavimas švietimo pertvarkos procese padėtų įgyvendinti švietimo idėjas. Kiekvienas su švietimo sistema susijęs asmuo yra atsakingas už vykstančius pokyčius. Kalbant apie švietimo reformos kaitos procesą, reikia pabrėžti, kad tai laipsniškas perėjimas į kitą būvį, kartais geresnį, kartais blogesnį. Tame procese turi dalyvauti visi, ypač moksleivių tėvų. Skirtingas požiūris į švietimo kaitą įpareigoja, kad mokyklos vadovybė pasirūpintų, jog tėvams būtų suteikta kuo išsamesnė informacija apie švietimo kaitą, ir jų informaciniai poreikiai būtų kuo geriau patenkinti. Todėl reikia iširti, kokia informacija tėvams reikalinga, kad vykstant švietimo sistemos kaitai, jų informaciniai poreikiai būtų patenkinti.

Tyrimo problema. Švietimas ir yra visuomenės gyvenimo sritis, su kuria vienaip ar kitaip tiesiogiai tenka susidurti kiekvienam piliečiui. Vaikystėje ir paauglystėje patys mokomės mokykloje; suaugę ir sukūrę šeimą, leidžiame į mokyklą vaikus; vėliau rūpinamės, kaip seksis mokykloje mūsų vaikaičiams. Kaip žinome, didelė ir sudėtinga valstybinio švietimo sistema išlaikoma iš mūsų, mokesčių mokėtojų, pinigų. Todėl atrodytų, kad bent dėl to kiekvienam turėtų rūpėti Lietuvos švietimo ateitis. Bet dažniausiai tai niekam neįdomu, net vyriausybė daugiau dėmesio skiria finansų, ekonomikos sritims, o ne švietimui.

Ne itin aktyviai švietimo kaita domisi ir didžioji visuomenės dalis, taip pat ir moksleivių tėvai. Tokį požiūrį nulemia įvairios priežastys. Viena iš svarbiausių, - nepakankamas visuomenės informavimas apie švietimo sistemoje vykstančius procesus. Švietimo sistema keičiasi, tačiau dažnam Lietuvos piliečiui sunku susivokti, kaip viskas vyksta, kas ir kodėl keičiama. Tačiau

atsakingos už jo plėtrą institucijos kol kas neskuba rūpintis, kad visuomenė būtų tiksliai ir laiku informuota apie švietimo sistemoje vykstančius pokyčius. Žiniasklaida taip pat mažai rašo švietimo sistemos kaitos klausimais.

Informacijos trūkumas slopina didžiosios visuomenės dalies aktyvumą sprendžiant su švietimo sistemos kaita susijusius klausimus. Todėl švietimas paliekamas tvarkyti valdžios atstovams, pedagogams profesionalams, tikintis, kad jų įgyvendinama pertvarka pateisins visuomenės lūkesčius. Tėvai taip pat dažnai lieka nuošalyje ir nieko negali pakeisti, nors vykdoma švietimo sistemos kaita iš esmės nulems jų vaikų ateitį.

Mokslinės hipotezės:

1. Moksleivių tėvus, labiau domina švietimo aspektai susiję su jų vaikais.
2. Moksleivių tėvus, mažiau domina švietimo aspektai susiję su švietimo funkcionavimu.

Tyrimo tikslas. Ištirti tėvų informacinius poreikius, susijusius su vykstančia švietimo kaita, ir juos išanalizuoti.

Tyrimo uždaviniai.

1. Apklausti 500 moksleivių tėvų, siekiant išsiaiškinti, kokios informacijos apie vykstančią švietimo sistemos kaitą jiems trūksta.
2. Palyginti moksleivių tėvų informacinius poreikius skirtingose klasėse.
3. Apdoroti apklausos metu gautus duomenis, taikant aprašomosios statistikos metodą ir pateikti pasiūlymus, leisiančius patenkinti moksleivių tėvų informacinius poreikius.

Tyrimo metodologija. Tiriamojo darbo kaip bazinė teorija apie švietimo kaitą, jos sampratą, švietimo reformos dėsningumus, tėvų dalyvavimo švietimo reformoje problemas bus naudojami šiuolaikinių Lietuvos švietimo vadybos, reformų teoretikų darbai: R. Želvio (“Švietimo reformų dėsningumai”, “Švietimo kaitos samprata”), R. Bruzgelevičienės (“Lietuvos švietimo kaita”) ir kt. Taip pat bus naudojami ir pasaulinio pripažinimo susilaukę švietimo kaitos teoretikų darbai: M. Fullan, D. Hopkins, P. Dallin, A. Hargreaves ir kt. Tikimasi, kad tyrimo metu bus gauti nauji mokinių tėvų informacinių poreikių tenkinimo rezultatai, kurie iš dalies leis konkrečiau apibrėžti švietimo kaitos principus, visuomenės dalyvavimą, sprendžiant švietimo reformos problemas.

Tyrimo metodologinį pagrindą sudaro:

1. Mokslinės literatūros ir kitų dokumentų analizė.
2. Aprašomoji statistika (procentinė analizė).
3. Lyginamoji analizė.

Tyrimo metodika. Tiriant tėvų informacinius poreikius švietimo kaitos kontekste, kaip pagrindinis tyrimo metodas naudotas anketinė apklausa bei analizė. Anketa, kuri buvo pateikta respondentams, sudarė 25 klausimai (uždaro ir atviro tipo). Apklauso metodas buvo pasirinktas todėl, kad jis įgalina surinkti didelį kiekį duomenų. Tyrimo kontekste svarbiausia kiekybinė ir

kokybinė informacija, surinkta iš moksleivių tėvų. Šis tyrimas buvo atliekamas 2003 – 2004 m. m. bendrojo lavinimo mokyklose susitarus su mokyklų vadovais. Ši apklausa buvo vykdoma anonimiškai.

Apklausa metu gauti rezultatai apibendrinti pasinaudojus aprašomosios statistikos metodu. Taip pat buvo atlikta ir gautų rezultatų lyginamoji analizė.

Tyrimo imtis. Tyrime dalyvavo 500 moksleivių tėvų. Dalis moksleivių tėvų, dalyvavusių tyrime buvo parinkti iš Šiaulių apskrities mokyklų (Šiaulių „Beržyno“ pagrindinė mokykla, Kelmės „Aukuro“ vidurinė mokykla, Kelmės „Kražantės“ pagrindinė mokykla) ir dalis moksleivių tėvų, dalyvavusių tyrime buvo parinkti iš Tauragės rajono mokyklų (Tauragės r. Kunigiškių pagrindinė mokykla, Tauragės r. Baltrušaičių pagrindinė mokykla, Tauragės Martyno Mažvydo pagrindinė mokykla, Tauragės Jovarų vidurinė mokykla).

Rezultatų naujumas. Švietimo sistemos kaita turi būti gerai apsvaistyta, pagrįsta, pamatuota skaidriais ir visuomenės pripažintais tikslais. Yra atlikta įvairių švietimo kaitos tyrimų, reformos tyrimų, padaryta ir pasiūlyta konceptualių sprendimų. Tačiau mažai yra atlikta tyrimų, kurių metu būtų tirti tėvų informaciniai poreikiai, vykstant švietimo kaitai. Panašus tyrimas į mūsų darbe atliktą tyrimą, buvo atliktas prieš vienerius metus. Šio tyrimo metu taip pat buvo apklausti moksleivių tėvai, siekiant išsiaiškinti jų informacinius poreikius. Tačiau tyrimo metu nebuvo atsižvelgta į tai, kokių klasių moksleivių tėvai dalyvavo apklausoje. Mūsų atliktame tyrime dalyvavo 5-10 klasių moksleivių tėvai. Būtent šių klasių moksleivių tėvų informaciniai poreikiai, vykstant švietimo kaitai ir buvo tirti atlikto tyrimo metu.

Kaip žinome, kad švietimo kaita būtų sėkminga, reikia, kad moksleivių tėvai aktyviai dalyvautų vertinant švietimo kaitą. Norint to pasiekti, reikia jiems nuolat suteikti išsamią informaciją apie vykstančią švietimo kaitą. Tyrimo metu gauti rezultatai leis konkrečiau apibrėžti, kokia informacija moksleivių tėvams reikalinga.

Praktinis reikšmingumas. Tyrimo metu gauti duomenys ir atlikta jų analizė gali pasitarnauti tiek švietimo sistemos problemų išryškiniui tėvų informacinių poreikių tenkinimo srityje, tiek ir efektyvesnių švietimo politikos sprendimų priėmimui, anksčiau priimtų sprendimų koregavimui. Taip pat tyrimo metu gautais duomenimis galėtų pasinaudoti ir mokyklų vadovai, pedagogai informuodami tėvus vienu ar kitu klausimu.

I. ŠVIETIMO SISTEMOS KAITA LIETUVOJE

1.1. Švietimo kaitos samprata

Dabartiniame pasaulyje kaita – įprastas ir nuolatinis reiškinys. Tai vienas iš esminių postmodernistinės visuomenės bruožų (Fullan, 1993). Kaita, savaime suprantama, yra sudėtingas reiškinys, kuris vyksta nepriklausomai nuo to, patinka ji mums ar ne. Norint šį procesą bent šiek tiek valdyti, pirma reikia jį perprasti. Todėl labai svarbu apibrėžti kaitos sąvoką, kad lengviau būtų suprasti vykstančius kaitos procesus švietimo srityje.

Organizacijos kaita paprastai pasireiškia viena iš šių dviejų formų:

- natūrali kaita, t.y. nuoseklus, dažniausiai nežymus perėjimas iš vieno būvio į kitą;
- planinga kaita, kai siekiama sustabdyti savaiminę įvykių raidą ir tam tikrą dieną nutraukus ankstesnę veiklą įvesti naują tvarką.

Kaita gali pasireikšti dviem formomis, tačiau to šaltiniai esti dvejopi: išorės ir vidaus. Vidaus, nesvarbu individo ar organizacijos, kaita suvokiama kaip natūrali arba organiška – panašiai kaip dažnai nepastebimas vaiko augimas. Išorės kaitą, priešingai, yra sunkiau priimti – juk tai kiti darys mums, mūsų mokyklai.

Iš šių dviejų kaitos ypatybių – šaltinių ir pobūdžio – sąveikos galima suformuoti pagrindinę kaitos tipologiją (žr. 1 pav.).

	Išorės	Vidaus
Planinga	Tikslinga veikla	Naujovė
Natūrali	Asmens tobulėjimas ir augimas	Aplinka

1 pav. Kaitos tipologija

Dažnai vietoj kaitos sąvokos yra vartojamos kitos sąvokos, t.y. „reforma“ ir „inovacija“. **Reformos** – tai esmingesni pasikeitimai. Reformos iniciatoriai stengiasi sąmoningai daryti įtaką kaitai. Anot J. Simonso (1974) ir R.G. Paulstono (1978), reformų metu kinta struktūros, o inovacijomis vadinami pokyčiai, inicijuojami mikrolygmeniu ir padeda tobulinti kai kuriuos švietimo aspektus. Panašiai reformą apibūdina ir I. Fagerlindas ir L.J. Saha (1989). Pasak jų, **reforma** – tai nuoseklus šalies švietimo sistemos keitimas dėl nacionalinės švietimo politikos posūkių. Dažnai švietimo terminologijoje vietoj sąvokos „kaita“ yra vartojama kita sąvoka „inovacija“. Tačiau ne visada kaita yra tas pats, kas inovacija. Anot L. Cubanos (1990), **kaita** – tai perėjimas į kitą būvį, kartais geresnį, kartais blogesnį, o kartais ir tokios pačios vertės, kaip prieš tai

buvęs. Tuo tarpu **inovacija** – tai tam tikros srities tobulinimas. Apibendrinus visus šiuos apibrėžimus matome, kad **kaita** – tai natūralus, nuolat vykstantis procesas.

Visa tai, kas buvo pasakyta apie kaitą bendraja prasme, tinka ir švietimo kaitai. Kintantis dabartinis pasaulis, įtakoja ir švietimo sistemos kaitą. Mokykla turi keistis taip, kaip keičiasi ją supanti aplinka. Tačiau dažnai mokykla, turėdama tam tikrą autonomiją išorės atžvilgiu, mėgina stabdyti kaitą. Už mokyklos sienų vykstanti kaita dažnai sukelia pedagogų bendruomenės gynybiškumą, o kartais ir aktyvų priešinimąsi bei nenorą pažinti savo institucijos kaitos būtinumą.

Vienas žymiausių šiuolaikinių švietimo kaitos teoretikų M.Fullanas (1993) suformulavo aštuonis pagrindinius kaitos principus, kuriuos jis pavadino naujosios kaitos paradigmos pamokomis. Šie principai yra ypač svarbūs, siekiant suprasti pastarojo meto švietimo kaitos dėsningumus. Toliau trumpai aptarsime šiuos principus:

1. Kuo sudėtingesnė kaita, tuo mažiau mes ją galime reguliuoti. Kiekvienoje visuomenėje švietimo sistema gyvena „savo gyvenimą“, t.y. funkcionuoja pakankamai autonomiškai ir ją kontroliuoti galima tik iki tam tikros ribos. Galima, pavyzdžiui, pakeisti švietimo organizacijų struktūrą, ugdymo turinį, bet negalima priversti, kad žmogus keistųsi (kitais manytų, įgytų naujų įgūdžių ir t.t.). Daugiausiai, ko galime pasiekti, tai sukurti sąlygas, įgalinančias žmones tai daryti.

2. Kaitos eiga netolydi, ji kupina neaiškumo, o kartais ir netikėtumų. Nerimas, sunkumai ir nežinomybės baimė visada būdingi kaitos procesui, ypač iš pradžių. Kaitos procese visada egzistuoja laimės komponentas. Kartais, nepaisant visko, mus lydi sėkmė, o kartais nesiseka ir tiek.

3. Problemos mums padeda. Problemos kaitos metu neišvengiamos, tačiau be jų mes negalime nieko išmokti ir sulaukti sėkmės. Tik problemų dėka galime rasti kūrybiškų sprendimų. Jei kyla problemų, vadinasi pokyčiai vyksta ir atvirksčiai jei nėra problemų, tai galima teigti, kad niekas iš esmės nepasikeitė.

4. Vizija ir strateginis planavimas neturi būti pernelyg ankstyvi. Labai svarbu, kad vizija būtų sukurta iš to, kas praktiškai vyksta, o ne sukurta remiantis, kokia, tai teorija. Pernelyg ankstyvas strateginis planavimas gali neatitikti realios situacijos, tad vėliau gali tekti jį koreguoti. Kaip teigia S.B. Sarasonas (1990), švietimo kaitos inicijavimas pagal iš anksto sudarytą veiklos planą dažniausiai patiria nesėkmę.

5. Individualizmas ir kolektyvizmas yra vienodai svarbūs. Pedagogai dažnai jaučiasi vieniši, nes jie didžiąją laiko dalį praleidžia klasėje, o su kolegomis susitinka nebent per pertraukas ar bendrus posėdžius. Toks izoliavimasis apriboja ieškojimų ir inovacijų procesą bei keitimąsi naujomis idėjomis, nes mokytojai daugiausiai remiasi vien savo patirtimi. Tačiau blogai, kai yra ir per daug didelis kolektyvizmas. Jis skatina grupinį mąstymą, o tam, kad švietimo kaita vyktų norima kryptimi, būtina ugdyti pedagogų gebėjimą savarankiškai mąstyti, dirbti ir kartu sutelktai siekti bendrų tikslų.

6. *Nei pernelyg didelė centralizacija, nei decentralizacija nėra veiksminga.* Pernelyg didelė centralizacija – tai perdėta kontrolė, o decentralizacija – chaosas. Visi pokyčiai, kurie yra nuleidžiami „iš viršaus“ nėra veiksmingi, tačiau ir „iš apačios“ inicijuojami projektai gali taip pat būti neveiksmingi. Todėl kaitos procesas turi vienu metu vykti ir „iš viršaus“, ir „iš apačios“. Centrinė valdžia ir mokykla yra viena kitai reikalingos, ir viena be kitos negali nei įgyvendinti kaitos procesų, nei apskritai egzistuoti.

7. *Ryšiai su išore turi lemiamą reikšmę.* Daugelis organizacijų, ypač švietimo, daugiausiai jėgų atiduoda vidinei plėtrai ir nepakankamai dėmesio skiria aplinkai. Jei ignoruosime kaitą, vykstančią už mokyklos sienų, nesugebėsime daryti įtakos ir pačios mokyklos kaitai. Todėl tiek išorės, tiek ir vidaus aplinka turi būti vienodai traktuojama.

8. *Kaitos procese turi dalyvauti visi.* Kaita yra pernelyg sudėtingas procesas, kad ją būtų galima patikėti ekspertams ar pavieniams asmenims. Kaitoje turi dalyvauti kiekvienas vienaip ar kitaip su švietimu susijęs asmuo: valdžios atstovai, mokyklų vadovai, pedagogai, moksleivių tėvai ir t.t.

Kalbant apie kaitą ir su ja susijusius ypatumus, reikia susipažinti ir su kito žinomo švietimo kaitos teoretiko A.Hargreaves (1997) suformuluotais švietimo kaitos principais. Jie papildo M.Fullan kaitos paradigmas. Toliau trumpai apžvelgsime šio švietimo teoretiko suformuluotus kaitos principus. Šis teoretikas suformulavo 6 kaitos principus:

1. *Tikslų reliatyvumas.* Sparčios kaitos laikotarpiu geriau užsibrėžti laikinus ir mažiau apibrėžtus tikslus, kadangi juos vėliau teks neišvengiamai keisti.

2. *Emocinis aspektas.* Emocinis fonas daro didelę įtaką kaitos procesui. Jei švietimo reformatoriai neatsižvelgs į emocinius reformos aspektus, jausmai ir emocijos vis tiek prasiverš, ir trukdys racionaliai priimtų sprendimų įgyvendinimui.

3. *Politikos įgyvendinimas.* Nors sisteminės reformos paprastai inicijuojamos visos šalies mastu, pokyčių sėkmė priklausys nuo to, kaip jie bus suprasti ir priimti kiekvienoje švietimo institucijoje. Todėl labai svarbu, kad visi politiniai sprendimai būtų priimti konkrečiose darbo vietose.

4. *Rekultūrizacija.* Labai svarbu, kad būtų kuriama bendradarbiavimo kultūra tarp žmonių, kuriuos šiuo metu turime.

5. *Restruktūrizacija.* Nors kaita prasideda nuo rekultūrizacijos: naujo požiūrio į darbą ir bendradarbiavimo kultūros formavimosi, reikia įvertinti ir struktūrinius pokyčius. Naujai besiformuojančių santykių pobūdis priklauso ir nuo struktūrinių organizacijos ypatumų, todėl reikia keisti organizacijose esančias atgyvenusias struktūras.

6. *Organizacijų mokymasis.* Tam, kad išliktų ir tobulėtų, organizacijos privalo mokytis, tačiau mokymasis turi būti ne individualus, o kolektyvinis.

Visi šie ir anksčiau minėti švietimo kaitos principai parodo, kad kaitos procesas yra daugialypis ir sudėtingas. Tam, kad šis procesas vyktų sėkmingai reikia, kad kiekviena institucija norėtų priimti siūlomus pokyčius.

1. 2. XX a. pabaigos švietimo kaita Lietuvoje

Švietimo kaitos aspektus tyrinėjo Lietuvos mokslininkai: R.Želvys, R.Bruzgelevičienė, M.Barkauskaitė, Ž.Jackūnas ir kt. Svarbų indėlį šiuo klausimu įnešė ir pasaulinio pripažinimo susilaukę švietimo kaitos vadybos specialistai: P.Dalin, M.Fullan, A.Hargreaves, D.Hopkins ir kt.

1989 m. buvo sudaryta švietimo sistemos pertvarkos taryba. 1990 m. sausį paskelbtas švietimo įstatymo projektas teigė: neatimama kiekvienos tautos teisė ir išsaugojimo būdas yra *tautinės mokyklos plėtojimas*. 1991 m. spalį paskelbta Lietuvos švietimo koncepcija. 1994 m. paskelbti Bendrųjų programų projektai. 1997 m. paskelbtos I – X klasių Bendrosios programos ir Valstybiniai išsilavinimo standartai (projektas).

Švietimo reforma pradėta įgyvendinti kaip ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo lavinimo grandžių reforma.¹ Ši reforma nuo pat pradžių šalies gyventojų buvo suvokiama kaip pamatinis visuomenės raidos veiksnys, visų socialinių reformų pagrindas.

Lietuvos švietimo reformos idėjiniai pagrindai svertimi su palyginti turtingomis Lietuvos švietimo istorinėmis tradicijomis: kritiniu totalitarinės sovietinio švietimo prigimties apmąstymu ir vertinimu, modernia Vakarų demokratijos šalių pedagogine patirtimi, bendraisiais demokratinės visuomenės ir kultūros principais. Kai kurioms šiuolaikinėms teorinėms minties kryptims įtakos turėjo humanistinė psichologija ir pedagogika, kultūros pedagogika bei vadinamosios kolistinės pedagogikos nuostatos.

Švietimo pertvarka nuo pat pradžių grindžiama pamatiniais nacionalumo (tautiškumo, demokratiškumo, humaniškumo ir kaitos principais).¹

1999 m. jau parengti beveik visų švietimo sričių įstatymai, baigiama tvarkyti švietimo juridinė bazė. Ši koncepcija – vienas iš svarbiausių reformos dokumentų aptaria visos švietimo sistemos struktūrą, bendrąjį vaikų ir jaunimo ugdymą, profesinį jaunimo ugdymą, aukštąjį mokslą ir finansavimą, ugdymo proceso aprūpinimą. *Koncepcija skelbia esminius Lietuvos švietimo principus – humaniškumą, demokratiškumą, nacionalumą, atsinaujinimą. Bendrojo lavinimo mokyklos paskirtį, jos vertybes, uždavinius nurodo Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Bendrosios programos. Mokyklos paskirtis – rūpintis sėkmingu asmenybės ugdymu ir visuomenės raida, talkinti modernios Lietuvos tautos, atviros visuomenės ir demokratinės valstybės kūrimuisi.* Visas bendrasis ugdymas orientuotas į vaiką, jaunuolį, jaunuolę, jų poreikius ir

¹ Jackūnas Ž. Kuriame modernią švietimo sistemą // Mokykla, nr. 1, p. 1.

gebėjimus. Mokykla išpažįsta žmogaus vertingumą, jo pasirinkimo laisvę ir dorovinę atsakomybę, kuria demokratinius santykius ir skatina jų laikytis bendruomenės vidaus gyvenime, puoselėja intelektualinę laisvę ir toleranciją bei kitas vertybes.

Paskutinėje mokyklos pakopoje mokiniai gali pasirinkti mokymąsi pagal savo poreikius ir polinkius – **mokymas profiliuojamas**.

Aktyviausių mokyklų, siekusių paneigti suvienodinto švietimo principą, iniciatyva ėmė kurtis gimnazijos. 1998 – 1999 m. Lietuvoje jau veikė 59 gimnazijos, 29 vidurinėse mokyklose – gimnazijos klasės. Buvo atidarytos Lietuvoje dar neįprastos jaunimo mokyklos, skirtos mokiniams, daugiausia paaugliams, kuriems trūksta mokymosi motyvacijos.

Profesinis išsilavinimas įgyjamas pagrindinio profesinio mokymo įstaigose (profesinė mokykla), aukštesniųjų studijų įstaigose (aukštesniosios mokyklos), aukštosiose neuniversitetinėse įstaigose (kolegijos, kitos neuniversitetinės aukštosios mokyklos), darbo rinkos profesinio mokymo įstaigose (profesinio mokymo centrai).

Iš pedagogų reikalaujama profesinės kompetencijos. Pradėta mokytojų rengimo pertvarka. Naujas struktūras įteisina aukštųjų pedagoginių mokyklų statutai (bakalauro, magistro ir doktoranto studijos), pertvarkomi mokymo planai, programos, reorganizuojamos aukštesniosios pedagoginės mokyklos.

Atkūrus valstybę, itin svarbu tapo pertvarkyti **vadovėlių turinį**. Užsienio šalių fondai remia įvairių Lietuvos švietimo sričių projektus, programas. Iš jų minėtini: Amerikos centras, NED fondas (JAV), JAV Baltijos fondas, Anglijos Know – how fondas, Danijos demokratijos fondas, Olandijos Matra fondas, Europos Tarybos Informacijos ir dokumentacijos centras, Šiaurės šalių Ministrų Taryba ir kt.

Rimta problema tapo mokyklos nelankantys, nusikalsti linkę paaugliai, todėl stengiamasi plėtoti laisvalaikio formų įvairovę, ugdymą padaryti lankstesnį, patrauklesnį, prieinamesnį vaikams. Vadovaujantis demokratiniiais siekiais, reikia sudaryti visiems lygias galimybes mokytis.

Svarbiausia tai, kad pedagogų kaita, dvejonės, blaškymasis tiesiogiai veikia mokinius, kurie mokymusi, veikla, elgesiu pateikia grįžtamąją informaciją, būdingą vienokiai ar kitokiai pedagoginio proceso organizavimo kryptimui.⁴ Pedagogų kaita ir dvejonės tiesiogiai veikia vaikus, todėl jie sutrinka, nežino, kuo tikėti. Atsitinka taip, kad nepatekę pagal mokytojų vertinimus į A ir B mokymosi lygių programas, mokiniai pasijuto neberekalingi mokyklose, o dažnai ir namuose, todėl išėjo į gatves ieškoti savo „mokymosi“ programų, darbo, saviraiškos.

Dėl to aktualu kurti moksleivių, studentų **socialinio rėmimo programas**. Jau įgyvendinamas **specialiųjų poreikių vaikų integravimo** į bendrą ugdymo sistemą principas; rengiamasi keisti gimnazijų kūrimo principus, atsikratant kai kurių atsiradusių šio mokyklos tipo priskyrimo elitui,

⁴ Pedagogai ir mokiniai: požiūris į švietimo reformą. V., 1997, p.12.

bruožų; tikimasi *įvairinti jaunimo mokyklų pobūdį*; mokant pagal profilius, stengiamasi suartinti profesinio rengimo ir bendrojo lavinimo kryptis, kad ir profesinių mokyklų absolventams būtų daugiau galimybių studijuoti aukštosiose mokyklose. ***Dar nepakankamai suderintos vidurinio lavinimo pakopos ir aukštosios mokyklos programos***. Pertvarkoma brandos ***egzaminų sistema***. Ji modernėja, derinama su aukštųjų mokyklų stojimo sąlygomis, su mokymu pagal profilius.

Galima būtų paklausti: ar švietimo reforma buvo būtina. Daugelio pedagogikos specialistų nuomone, ji tiesiog neišvengiama.

Taigi pokyčiai švietime neišvengiami, tačiau tam kad išvengtume nepageidaujamų padarinių, turėtume aktyviai veikti kaitos procesą. Būtent toks yra švietimo reformos tikslas.⁵ Reforma turi apimti vienu metu visas švietimo sritis, tad sistemos kaip visumos reformavimas – labai sudėtingas procesas. Pačios reformos įgyvendinimo metu būta ir **nesėkmių**. Pavyzdžiui, pirmaisiais nepriklausomybės metais, nutarus, kad vaikai turi būti auginami šeimose, **buvo uždaryta nemažai ikimokyklinio ugdymo įstaigų**, dalis pastatų, priklausančių vaikų darželiams, privatizuota, ir tėvai dabar patiria sunkumų, ieškodami vaikui vietos darželyje. Galbūt tai įtakojo, kad žymi dalis 1990 – 1992 m. ministerijoje dirbusių žmonių neturėjo pedagoginės patirties. „**Taip jau įvyko, kad 1990 – 1992 metais pradėta likviduoti ikimokyklinės ir užmokyklinės įstaigos, jau susiformavusi profesinio orientavimo sistema, sunaikinti gamybinio mokymo kombinatai, atsisakyta gana efektyviai veikusios mokyklinio amžiaus vaikų apskaitos, neapgalvotai buvo pertvarkomi technikumai į aukštesniąsias mokyklas, net buvo bandyta pakeisti mokslo metų pradžią.**“⁶ **Imta atleidinėti iš darbo patyrusius pedagogus.**

Tačiau per dešimtį metų **padėtis stabilizavosi**. Švietimas prisiėmė įsipareigojimą tapti pagrindiniu visuomenės raidos veiksmu, socialinių reformų pamatu. Švietimo reformos vizijos prielaida - ugdomas asmuo, kuris bus naujam krašto istorinės raidos laikotarpiui subrendęs ir įsipareigojęs, sąmoningas, savarankiškai apsisprendžiantis, socialiai veiklus, savo pasaulėžiūrą grįs tautos ir bendrosiomis žmogaus vertybėmis, gebės kurti ir plėtoti demokratinę visuomenę bei valstybę.⁷

Pastaruoju metu Lietuvos švietimas išgyvena sudėtingą periodą. Tai pokyčiai, susiję su ugdymo kokybės gerinimu ir efektyvesniu išteklių panaudojimu. Deja, gyvenime reformos nevyksta taip, kaip numato teorija ir švietimo kaitos modeliai.

Švietimo reformų sėkmę lemia trys pagrindiniai veiksniai: pirmiausia – vietos bendruomenė, t. y. tėvai, švietimo įstaigų vadovai ir mokytojai, antra – oficiali valdžia, trečia – tarptautinė bendrija.¹

¹ Jackūnas Ž. Kuriame modernią švietimo sistemą // Mokykla, nr. 1, p. 1.

⁵ Želvyys P. Į pagalbą mokinių tėvams. – V., 2002, p. 5.

⁶ Rajeckas V. Švietimas: raida, dabartis. – V., 2001, p. 63.

⁷ Lietuvos švietimo kaita. – V., 2001, p. 9.

1. 3. Tėvų požiūris į švietimo kaitą

Sėkmingam Lietuvos švietimo reformos vyksmui svarbi ne tik politikų, švietimo specialistų nuomonė, bet ir moksleivių tėvų nuomonė apie vysktančią švietimo sistemos kaitą, dabartines mūsų mokyklos problemas. Moksleivių tėvai yra viena didžiausių švietimo interesų grupių, tiesa, kol kas nelabai vieninga, savo poreikius ir požiūrį į švietimo paslaugas tiesiogiai menkai apibūdinanti. Labai svarbu žinoti moksleivių tėvų nuomonę apie Lietuvos švietimo reformos eigos vertinimą ir kiek įmanoma daugiau juos informuoti apie planuojamą kaitą.

Tuo tikslu 2001 metais, švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu buvo atliktas moksleivių tėvų požiūrio į aktualias Lietuvos švietimo problemas tyrimas. Šį tyrimą atliko Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Švietimo politikos centras. Toliau šioje dalyje pasinaudodami atlikto tyrimo metu gautais rezultatais, trumpai supažindinsime su tėvų požiūriu į švietimo kaitą.

Daugelis tėvų dabartinę Lietuvos švietimo padėtį vertina patenkinamai ir mano, kad šiuolaikinė švietimo sistema yra geresnė už sovietinę. Tėvai pritaria tokiems švietimo reformos žingsniams, kaip valstybinių brandos egzaminų sistemos įvedimas, profiliuotas mokymas, mokyklų tinklo optimizavimas. Labiausiai tėvus tenkina egzaminų reforma, nors dalis jų netiki, kad priėmimas į aukštąsias mokyklas bus objektyvus. Yra maždaug 20 – 30% tėvų grupė, kurie švietimo reformas vertina nepalankiai.

Patiems tėvams jų pačių lankyta mokymo įstaiga lyginti su savo vaiko mokykla yra sunku. Kitas laikotarpis, kitos sąlygos, reikalavimai ir visuomenei, ir mokyklai, todėl nėra objektyvių lyginimo kriterijų. Dauguma tėvų sutinka, kad dabartinė Lietuvos švietimo sistema yra geresnė už sovietinę. Šių laikų mokykla geriau parengia vaikus gyvenimui, jie daugiau išmoksta, bet labiau pervargsta. Moksleivių pervargimo problema ypač aktuali tėvams – ją pabrėžia net 86%. Dabartinė mokykla skiriasi ne tik tuo, kad jose yra kompiuterių. Seniau vaikų mokymu tėvai rūpinosi mažiau, vaiko mokymasis mokykloje kainavo pigiau. Tarp neigiamų šiuolaikinės mokyklos požymių tėvai išskiria vaikų saugumą ir bendrą savijautą mokykloje. Daugelis mano, kad jie mokykloje buvo saugesni ir laimingesni.

Lietuvoje švietimas yra prioritetinga biudžeto finansavimo sritis. Tėvai su ta nuomone sutinka, tačiau absoliuti dauguma mano, jog jų vaikų mokymasis kainuoja daugiau, negu kainavo jų tėvams. Akivaizdu, kad šeimoms vaikų švietimo kaštai išaugo. Visuotinę tėvų nuomonę, jog dabar švietimui jie turi skirti daugiau lėšų, nulėmė nepakankamas valstybinis finansavimas, švietimo paslaugų ir prekių rinkos vystymasis bei tėvų noras vaikams suteikti kuo geresnį išsilavinimą. Didėjant švietimo išlaidoms, socialiai remtinų šeimų, žemesnio išsilavinimo tėvų vaikai neturi lygių galimybių gauti adekvatų vidurinį išsilavinimą ir tęsti mokslus.

Tėvų nuostata dėl vadovėlių – jie nėra nusiteikę patys pirkti knygas savo vaikams ir apmokėti visas papildomas ugdymo paslaugas. Tačiau tėvų požiūris į papildomą tautinių mažumų mokyklų rėmimą tolerantiškas.

Labai svarbus mokyklos pasirinkimo klausimas. Pastebima, kad ypač aukštąjį išsilavinimą turintys tėvai linkę leisti savo vaiką ne į artimiausią mokyklą, bet, remdamiesi turima informacija (tėvų informuotumas skiriasi priklausomai nuo išsilavinimo), mokyklą jie vaikui stengiasi parinkti tinkamesnę. Tolimesnes mokyklas lanko daugiau jaunesnių moksleivių nei abiturientų. Tai rodo, kad tėvams daro įtaką švietimo reforma: naujos brandos egzaminų sistemos įgyvendinimas, profilavimas, mokyklų tipų „gryninimas“, gimnazijų steigimas. Galima konstatuoti, kad galioja bent dalinis mokyklos pasirinkimo principas, nulemtas įgyvendinamos reformos.

Dauguma tėvų tvirtai įsitikinę turintys bent kiek informacijos apie mokyklų skirtumus. Tačiau informuotumo lygis skiriasi: apie 6% apklaustųjų mano, kad visos mokyklos vienodos, o 10% apie skirtumus nieko nežino. Iš to matyti, kad dauguma tėvų mano, jog jiems turi būti suteikta teisė pasirinkti savo vaikui tinkamą mokyklą. Daugumai tėvų atrodo, kad teisė tėvams pasirinkti valstybinę mokyklą gali būti įgyvendinta jau dabar. Žemesnio išsilavinimo tėvai norėtų, kad visos mokyklos teiktų maždaug vienodą išsilavinimą, tada jų vaikams būtų užtikrinta vienoda švietimo kokybė, nepriklausomai nuo socialinės, teritorinės afiliacijos. Žemesnio išsilavinimo tėvai nuogaustauja, kad mokyklos pasirinkimo principas nebus skaidriai įgyvendintas lygių galimybių pagrindu, o turtingesnių šeimų vaikai gaus geresnį išsilavinimą. Taigi, tėvų nuomonė apie mokyklos pasirinkimo principą yra socialiai determinuota. Kuo mažesnis tėvų išsilavinimas, tuo mažiau jie domisi mokyklų skirtumais, apie juos nedaug žino, yra menkai informuoti.

Visuomenė labai vertina švietimą kaip socialinės – ekonominės gerovės ir gyvenimo kokybės pagrindą. Akivaizdu, jog mokamų švietimo paslaugų įvairovės didėjimas tėvams kelia nerimą. Jie susirūpinę dėl moksleivių lygių galimybių įgyti visavertį išsilavinimą, plečiantis privačių mokyklų tinklui.

Kiek tėvų pritaria privačių mokyklų gausėjimui, priklauso nuo socialinio šeimos statuso ir su tuo susijusio socialinio saugumo bei siekio, kad vaikai įgytų konkurencingą išsilavinimą, kuris svarbus tolesnei gyvenimo sėkmei. Privačių mokyklų mokymo kokybę mažiau linkę idealizuoti aukštąjį, o ne žemesnį išsilavinimą turintys tėvai. Steigiantis privačioms mokykloms, žemesnio išsilavinimo tėvai mano, kad jų šeimos tampa mažiau socialiai apsaugotos ir švietimo sferoje. Aišku, kad tėvų požiūriui ateityje darys įtaką naujieji švietimo politikos sprendimai – moksleivio krepšelio garantavimas kiekvienam mokiniui, nepriklausomai nuo to, kokioje – privačioje ar valstybinėje – mokykloje jis mokosi, nuo galimybės laisvai pasirinkti mokyklą.

Su teiginiu, kad privačios mokyklos visuomenę dar labiau suskirstys į turtinguosius ir vargšus, sutinka daugiau tėvų.

Moksleivių pasiekimų vertinimas mokykloje daugeliui tėvų daug problemų nekelia – tėvai sutinka, kad dažniausiai vaiko pasiekimai vertinami objektyviai. Dauguma tėvų pritaria valstybinių brandos egzaminų įvedimui ir mano, kad jie daro stojimo į universitetus procesą objektyvesnį. Tačiau 25% tėvų tiki, jog brandos egzaminams gerai pasirengti galima be papildomos repetitorių pagalbos. Kartu jie abejoja vidurinės mokyklos teikiamo išsilavinimo kokybe. Dauguma tėvų mano, kad jų vaikas sieks aukštojo išsilavinimo.

Dauguma tėvų savo vaikų mokykloje lankosi retokai – 2 – 3 kartus per metus. Apie pusė tėvų nekviesti į mokyklą apskritai neina, ir toks bendradarbiavimas su mokykla iš esmės tenkina. Daug tėvų gana dažnai, 1 – 2 kartus per savaitę, kalbasi su savo vaikais apie tai, kaip jiems sekasi mokykloje, mano, kad informacijos apie vaiko mokymosi rezultatus jiems pakanka. Tėvams taip pat atrodo, kad jie žino, kaip jų vaikai jaučiasi mokykloje. Žinoma, daugeliui atrodo, kad tėvai ir mokykla turėtų labiau bendradarbiauti.

2. PARTNERYSTĖS NAUDA ŠVIETIMO KAITOS PROCESĖ

2.1. Partnerystė mokymosi organizacijų kaitos procese

Tam, kad švietimo sistemos kaita vyktų sėkmingai mokiniai, mokyklos atstovai, tėvai turi glaudžiai bendradarbiauti. Mokinių, tėvų ir mokytojų partnerystė reiškia, kad bandoma nustatyti glaudesnę ryšį tarp šių grandžių.

Kokiais būdais mokykla bendrauja su tėvais?; Ar šių būdų pakanka?; Ar tėvų informavimo politika mokykloje yra tinkama?; Ar mokinių tėvų ir mokytojų bendravimo ir bendradarbiavimo tvarka mokykloje yra tinkamai išaiškinta, ar veikia kokios nors konsultacinės, informacinės tarybos?; Ar pranešimai, kurie pateikiami mokinių tėvams apie jų vaikų mokymosi pažangą ir elgesį, yra tėvams suprantami ir aiškūs?. Tai klausimai, kurie apsprendžia mokinių tėvų ir mokyklos bendravimo sėkmę.

Norėdami geresnio tarpusavio ryšio, pedagogai turi sudaryti sąlygas tėvams aktyviai dalyvauti ugdymo procese. Reikia organizuoti pedagoginį tėvų švietimą, skatinti juos dalyvauti mokyklos savivaldos struktūrose, programose, projektuose, renginiuose. Pedagogai privalo teikti tėvams informaciją apie mokyklos darbo organizavimo formas ir būdus, moksleivių ugdymo proceso pasiekimus bei problemas. Taip tėvai įsitrauks į ugdymo procesą, sustiprės mokinių, tėvų ir mokytojų bendradarbiavimas. Tėvai, dalyvaudami mokyklos savivaldos struktūrose, turi įtakos ugdymo procesui ir gali padėti įgyvendinti mokyklos programas, projektus. Reikia ir būtina, kad vaikų tėvai dalyvautų mokykloje organizuojamose renginiuose. Jeigu mokinių tėvai bus tiesiogiai informuojami apie mokyklos gyvenimą, labiau domėsis ugdymo procesu, tuomet jie galės padėti savo vaikams kurti teigiamas motyvacijas.

Tėvai mokyklose gali ir turi stebėti mokytojų ir mokinių tarpusavio santykius; šitaip jie susipažįsta ir su savo regiono problemomis. Toliau pasinaudodami 2001 metais atlikto tyrimo "Moksleivių tėvų požiūris į aktualias Lietuvos švietimo problemas" rezultatais aptarsime tėvų nuomones ir kt.

Stebėdami mažų miestelių ir kaimų vaikų išsimokslinimo galimybes, tėvai pastebi, kad tokios galimybės gali mažėti dėl kaimo mokyklų uždarymo. Vaikus perkeltant į miesto mokyklas, kyla grėsmė, kad vaikai neįgis pagrindinio ar vidurinio išsilavinimo dėl sunkios tėvų materialinės padėties. Daugelis tėvų supranta ir žino, kad vaiko mokymuisi mieste reikia kur kas daugiau lėšų, nes padidėja išlaidos aprangai, maistui, transportui.

Tėvų manymu, vaikams, gyvenantiems atokesnėse rajono vietovėse, gali neužtekti pakankamo užsispyrimo kiekvieną dieną važinėti į mokyklą apie 15 – 20 kilometrų. Tėvų nuomone, uždarius mažesnes mokyklas, gali padaugėti išsilavinimo neįgijusių vaikų.

Tėvai aktyviai stebintys mokyklos gyvenimą, vieną iš svarbiausių problemų nurodo per didelius mokslo krūvius, su kuriais nesugeba susidoroti vaikai. Tėvų požiūriu, programos mokyklose turėtų būti labiau adaptuojamos, derinamos prie sunkiai besimokančiųjų poreikių, kad kiekvienas mokinys galėtų bent savo sugebėjimų lygmenyje pasiekti geresnių rezultatų. Tėvų nuomone, mokymo programose daugiau dėmesio reikėtų skirti praktinių dalykų mokymui. Jie mano, jog visų praktinių dalykų galima mokyti žaidimo formomis pamokose.

Tėvai pasisako už popamokinę veiklą, nes jos nebuvimas atveria vaikams kelius į gatvę, nesiformuoja atviresnis ryšys tarp mokinio ir mokytojo, mokinys neturi galimybių pažinti save, lavinti savo pomėgius, be to, smunka mokinių mokymosi ir ugdymosi kokybė.

Vaikams neužtenka vien tik mokyklos teikiamo išsilavinimo, norint įstoti į aukštąsias mokyklas – tokia tėvų nuomonė. Jie akcentuoja papildomą mokymosi svarbą, tačiau sutinka, kad ne visi tėvai išgali vaikus leisti papildomai mokytis.

Viena iš gana svarbių problemų, minimų tėvų, yra tai, kad reikia daug materialinių lėšų prieš mokslo metus parengti vaiką mokyklai. Daugelis tėvų pageidautų, kad tam tikros mokyklinės priemonės būtų perkamos centralizuotai, tėvams davus reikalingą sumą pinigų. Toks būdas, anot tėvų, padėtų išvengti nereikalingo pinigų švaistymo, kuomet priperkama nereikalingų mokymosi priemonių (įvairūs pratybų sąsiuviniai, rašikliai, papildomos priemonės dailės ar darbelių pamokoms ir kt.).

Tėvai mato, kad švietimo sistemai skirtos lėšos nepakankamos. Jų manymu, pirmiausiai turi pasikeisti valstybės prioritetai – valstybei reikėtų daugiau dėmesio skirti švietimui, mokykloms, mokytojams. Tėvai labai palankiai atsiliepia apie mokytojų darbą, tik pageidautų, kad sumažėtų kaita mokyklose, nes pastaruoju metu keičiasi reikalavimai, egzaminų tvarka. Tai labai neigiamai veikia moksleivius, jų mokymąsi ir išmokimą.

Vienas iš daugelio tėvų norų – reikėtų mokyklose kaip galima mažiau skirstyti vaikus į gerus ir blogus, į besimokančius stipresnėse klasėse ir silpnesnėse. Klasės turėtų būti sudarinėjamos mišriai. Tėvų nuomone, mokykla turėtų ugdyti asmenybę, o ne gerą ir blogą mokinį.

Tėvų ryšiai su mokykla dažniausiai siejasi per tėvų susirinkimus, šventes, renginius. Matoma tendencija, kad pradinių klasių tėvai dažniau dalyvauja tėvų susirinkimuose, nei vyresnių klasių tėvai. Tai lemia pora priežasčių: mažesniu vaiku labiau rūpinasi tėvai; didesniu gi labiau pasitiki ir nori ugdyti vaiko savarankiškumą. Tėvai pažymi tai, kad dalis jų neina į tėvų susirinkimus, nes apskritai nesirūpina savo vaikais ir jų mokslu. Blogai besimokančių vaikų tėvai paprastai nevaikšto į susirinkimus, nes jiems tenka kitų tėvų akivaizdoje išklaudyti apie savo vaiko trūkumus. Sprendžiant šias problemas, reikia siekti glaudesnio mokytojų ir tėvų bendradarbiavimo, ieškant blogo vaiko elgesio ir mokymosi priežasčių. Tėvų nuomone, apie blogą vaiko poelgį reikia šnekėti tik su jais vienais.

Tėvų pareigos savo vaiko atžvilgiu labai didelės. Tai pasitikėjimo, atvirumo, reiklumo dvasia ugdyti darbštų, iniciatyvų vaiką, gebantį savarankiškai veikti ir prisiimti atsakomybę, tėvai turi sudaryti vaikui sveikas ir saugias gyvenimo bei mokymosi sąlygas, užtikrinti punctualų ir reguliarų mokyklos lankymą, bendrauti su mokyklos pedagogais ir vadovais, dalyvauti sprendžiant vaiko ugdymosi klausimus, užtikrinti, kad vaikas mokytųsi iki 16 metų bendrojo lavinimo ar kitoje formaliojo švietimo sistemos mokykloje, apsaugoti vaiką nuo smurto, prievartos ir išnaudojimo.⁶

Tėvų pareigos suformuluotos itin reikliai. Ko gero, tai daugiau idealas, kurio raginami siekti tėvai.

2. 2. Tėvų įtaka mokyklos kaitos procesui

Visame pasaulyje mokyklos seniai stengiasi į savo gyvenimą ir ugdymo procesą įtraukti tėvus. Ugdymas – labai sudėtingas ir kartu tikslingas procesas, būtinas visuomenės egzistencijai, jos tęstinumui. Juo siekiama labai svarbaus tikslo – perduodant svarbiausią visuomenės patirties dalį, išugdyti asmenybę, kuri galėtų orientuotis pasaulyje, būtų parengta gyvenimui ir darbui, puoselėtų ir tęstų tautos kultūrą.

Šiandien švietimas suprantamas kaip mokymas, žinių taikymas, tenkinantis asmenybės ir visuomenės poreikius.⁴ Atkūrus nepriklausomybę švietimas modeliaavo šalies viziją – moderni Lietuvos tauta, atvira visuomenė, demokratinė valstybė.

Tradiciškai ugdymą suprantame kaip mokymą, lavinimą ir auklėjimą. Ypatingą vaidmenį čia vaidina šeima. Ji yra lemiamas žmogaus asmenybės formavimo veiksnys. Taip yra todėl, kad

⁴ Rajeckas V. Švietimas: raida, dabartis, - V., 2001

⁶ Želvys R. Į pagalbą mokinių tėvams. – V., 2002, p. 13.

auklėjimas prasideda nuo pirmųjų vaiko gyvenimo dienų, vaikas palaipsniui perima iš šeimos narių bendravimo, elgesio, kitų vertinimo normas, įvairią gyvenimo patirtį, požiūrį į pasaulį.

Šeimai priklauso auklėjimo prioritetas, ji turi padėti asmenybės dorovingumo, kultūros ir tinkamo elgesio pagrindus. Jau viduramžiais žymus čekų pedagogas J. A. Komenskis (1592 – 1670) yra pasiūlęs švietimo sistemą, kurioje viena pagrindinių mokyklų laikoma Motinos mokykla: kiekvienoje šeimoje vaikams iki 6 metų diegiamos bendražmogiškos savybės: darbštumas, pagarba vyresniesiems, kuklumas ir pan. Motinos mokykloje plėtojami vaikų jausmai, suteikiamos pirminės žinios apie supančią aplinką, pratinama prie namų ruošos ir darbo, ugdoma meilė žmonėms. Tolesnis auklėjimas ir ugdymas pereinavo į mokyklų rankas.

Šiandieną vis labiau stiprėja postmodernistinis pasaulis, kuriam būdinga nuolat stiprėjanti kaita. Kaitą sudėtinga nuspėti bei kontroliuoti, tačiau galima ją veikti, suteikti norimą tempą, pageidautiną kryptį ar priimtinesnį pobūdį.

Vis labiau tvirtėja nuomonė, kad dabartinė mokykla yra kaitos centras ir labai svarbūs jos ryšiai su mokyklų sistema bei išoriniu pasauliu. Mokyklos aplinka – tėvai, bendruomenė, kitos švietimo organizacijos ir įstaigos. Kiekviena šių grupių turi savo nuostatas, gina savo interesus, stengiasi daryti įtaką mokykloms.

Mokyklos turi savo ryšius su aplinkiniu pasauliu, ir kiekviena mokyklos bendruomenė yra unikali, gyvuoja tam tikromis sąlygomis. Ugdymo įstaigoms reikia partnerių, nes jie padeda mokykloms suvokti esamą tikrovę, pareiškia draugišką kritiką. Tokie draugai padeda mokykloms tapti reiklesnėmis, nes jie rūpinasi mokyklomis ir yra joms geranoriški.

Tam, kad sėkmingai įgyvendinti švietimo reformą reikalingas aktyvus tėvų dalyvavimas sprendžiant švietimo problemas. Kiekvienas su švietimo sistema susijęs asmuo yra atsakingas už vykstančius pokyčius.

Tėvai, būdami tiesioginiai švietimo reformos dalyviai, turėtų domėtis vykstančia švietimo kaita. Ši problema visuomenei šiandien yra aktuali, kadangi švietimo sistema sparčiai keičiasi, todėl pakankamai sunku susivokti informacijos gausoje. Be to, įgyvendinant švietimo reformą, tikslinga žinoti, kokie klausimai domina moksleivių tėvus. Tik bendradarbiaujant galima tikėtis gerų rezultatų. Siekdami remti vaikų mokymąsi ir tobulėjimą, tėvai ir mokytojai turi veikti išvien.

Mokyklos deda daug pastangų tėvams pritraukti. Deja, yra ir tokių neefektyvių mokyklų, kurioms nesiseka susikalbėti su tėvais. Dažnai jie tampa nepatenkinamo mokyklų darbo atpirkimo ožiais. Yra mokytojų, kurie mano, kad tėvai į mokyklą siunčia netikusius vaikus. Mokyklų dydis ir struktūra bei sudėtingumas gąsdina, ypač jei tėvai nėra išsilavinę ar nežino realios mokyklos padėties. Norėdami geriau sužinoti apie tėvų dalyvavimą mokyklos gyvenime, galima išskirti tėvų grupę, atsižvelgti į jų patirtį, santykius su vaikais ir požiūrį į mokyklą. Vieniems vaikų mokslas tėra jau pažįstama kova šalia didesnių rūpesčių, kiti yra labai geros nuomonės apie švietimą. Kiekvienos

šeimos tikslai ir vertybės skiriasi. Jie gali skirtis ir nuo mokytojo bei mokyklos tikslų ir vertybių. Būtent šį individualumą tėvai ir atsineša į mokyklos gyvenimą. Tėvai turi suvokti kintančią mokyklos prigimtį, tačiau lygiai taip pat svarbu ir mokykloms pripažinti šeimos požiūrį, patirtį bei stipriasias puses.

Everard ir Morris (1990) teigia, kad mokyklų vadovų bendravimas su pašaliečiais yra vienas iš nemėgstamiausių jų veiklos aspektų. Anne Jones (1987), tyrinėjusi mokyklų direktorius, pastebėjo, kad santykiams su aplinkiniu pasauliu jie skiria nepakankamai dėmesio, mokyklos tarybos nariai dažnai esti didesnio pykčio šaltinis nei vietos švietimo valdžia, o tėvai greičiau pakenčiami negu gerbiami. Dauguma vadovų toli gražu netrokšta, kad jiems kas nors padėtų tuos santykius tvarkyti, ir nori tik apsiginti nuo įsibrovėlių. Tačiau šis kelias yra pražūtingas. Mokyklos nėra ir negali būti uždaros sistemos. Tam, kad klestėtų ir reaguotų į pokyčius, jos negali visiškai atsitverti nuo aplinkos. Vadovai turi stengtis reguliuoti ryšius su aplinka ir formuoti partnerystės santykius bei tarpusavio supratimą. Tėvai ir mokytojai konfliktuoja tarpusavyje ir neteisingai vieni kitus supranta dažniausiai dėl nežinojimo. Jie vieni apie kitus prisigalvoja nebūtų dalykų. Kuo daugiau apsitveriamė, tuo menčiau vieni kitus suprantame. Mokyklos lygiai taip pat kaip ir kitos organizacijos turi kurti savo įvaizdį ir aktyviai formuoti savo santykius su visuomene, antraip aplinkinis pasaulis susidarys savąjį (galbūt klaidingą) išpūdį apie tai, kas vyksta mokyklos viduje. Kai į mokymo programų formavimą bei įgyvendinimą įtraukiami ne tik mokytojai, bet ir tėvai, pastarieji gali pasidaryti mokyklos užtarėjai. Mokykla, kur lankytojai laukiami ir gerai jaučiasi, tikriausiai nesužadins sau priešiško. Vadovai turi puoselėti vaisingus santykius su mokinių tėvais. Tėvams ir mokytojams daug lengviau kartu negu atskirai išspręsti problemas. Tėvų nuostatos daro didelę įtaką vaikų pažangai; taigi mokyklos, kurios imasi šviesti tėvus, gali praturtinti savo patirtį. Tėvai turi daug nepanaudotų gabumų ir geros valios atsargų. Be to, jie, kaip leidžia manyti daugelis tyrimų, norėtų labiau įsitraukti į mokyklos gyvenimą. Mortimore ir kt. (1988) teigia, kad mokyklos darbo veiksmingumas labai priklauso nuo tėvų dalyvavimo. Pedagogikoje mokytojai už tėvus gal ir pranašesni, tačiau vadybos srityje daugelis tėvų gali nenusileisti mokytojams.

Kita vertus, nuo nepatenkintų tėvų mokyklai vis tiek nepavyks išsisukti. Mokytojai visuomet turi atsižvelgti į tėvų jausmus ir juos gerbti, net jei jie atrodo nepamatuoti. Everard ir Morris (1990) pataria: jums reikia suprasti, kad ir jūs tikriausiai jaustumėtės panašiai, jei iš pradžių apie mokyklą tik tiek mažai žinotumėte. Pagrindinis principas, kuriuo reikėtų vadovautis, bendraujant su nepatenkintais tėvais - įsijausti į kito žmogaus vaidmenį. Parodykite, kad jį gerbiate ir jums svarbi jo nuomonė.

Atsižvelkite į jo interesus ir į tai, ko jis stengiasi pasiekti, bendraudamas su mokykla. Venkite ilgų monologų: geriau klauskite, kad tėvai įsidėmėtų, kokias problemas ir kliūtis būtų galima

sušvelninti. Duokite laiko svarbiausiems dalykams įsisąmoninti. Niekada neužbaikite susitikimo, nieko nesutare: bent jau sutarkite, kada kitą kartą susitikssite.

Ainscow ir Muncey (1989) teigia, kad mokytojai tėvus gali suvokti kaip:

- Kliūtį. Pavyzdžiui, mokytojas gali manyti, kad tėvai, kurių vedybinis gyvenimas nėra normalus arba jie abejingi vaikų auklėjimui, galbūt trukdo vaiko pažangai ir blogina jo padėtį.

- Išteklius/priemonę. Mokytojai gali manyti, kad tėvai yra potencialūs pagalbininkai. Pavyzdžiui, jie padeda vaikui namuose mokytis skaityti.

- Mokytojas gali pajusti, kad nebūtina elgtis su tėvais kaip profesionalui su klientu. Galima dirbti ir kaip lygus su lygiu.

- Vartotoją. Kai kurie tėvai įsivaizduoja, jog mokykla teikia paslaugas, o jie turi teisę reikšti nepasitenkinimą, jeigu ji neduoda to, ką sako turinti duoti. Jei tėvai laikosi tokio požiūrio, iškart atsiduria vartotojo vaidmenyje.

Tėvų požiūriai į mokyklą ir mokytojus esti įvairūs. Dažnai tėvų požiūris į mokytojus grindžiamas jų pačių patirtimi mokykloje. Jei ta patirtis buvo neigiama, tėvai gali mokyklą laikyti institucija, kuri žmones blogai veikia. Dėl to svarbu, kad bendravimas tarp mokyklos ir tėvų būtų efektyvus. Tėvams susitikus su mokytojais, atsiranda daug progų konfliktui, tačiau kruopščiai planuojant ir sumaniai organizuojant pokalbius, daugelio jų galima išvengti.

Ainscow ir Muncey (1989) tyrime mokinių tėvų buvo prašoma apibūdinti, kokią informaciją pedagogai, mokyklos administracija turėtų teikti šeimoms. Tėvai dažniausiai pageidavo teisingos, glaustos ir vertingos informacijos. Jie norėjo gauti tam tikrų praktinių patarimų, kaip spręsti problemas, ir tam tikros informacijos apie jų vaiko ilgalaikius rezultatus. Tėvai kalbėjo ir apie informacijos pateikimo būdą. Jie sakė: „Būtų galima sutaupyti nemažai jėgų, ir, ko gero, sparčiau žengti pirmyn, jei mus laiktų suaugusiais ir elgtųsi kaip su suaugusiais. Mums patiktų, jei mums paaiškintų terminus. Profesinis sąžiningumas ir atvirumas sustiprintų mūsų pasitikėjimą“.⁹

Kitos tėvų grupės buvo prašyta patarti profesionalams, kaip geriausia bendrauti su tėvais. Jie pasiūlė tokius keturis dalykus:

- Būti nuoširdiems ir atviriems. Pasiteisinimus ir miglotus aiškinimus tėvai dažnai interpretuoja kaip pernelyg gynybišką nuostatą arba paprasčiausią išsisukinėjimą.

- Klausytis/išklaustyti. Mokytojai turi pripažinti, kad visi tėvai apie savo vaikus žino tokių dalykų kurių jie galbūt nežino. Tos jų žinios gali labai praversti, padedant vaikui įveikti sunkumus.

- Nebijoti sakyti „Aš nežinau“. Tėvai paprastai vertina sąžiningumą, o tai gali padėti sustiprinti partnerystės tarp šeimos ir mokyklos jausmą.

- Skatinti. Tėvai jaučia, kad jiems reikia mokytojų padaršinimo ir patikinimo, o ne kaltinimų.

⁹ Želvys R. Moksleivių tėvų požiūris į dabartines švietimo problemas. – V., 2004, p.

Kai kurie pedagogikos tyrinėtojai (Young, Epstein) pateikia schemą, kaip mokykla galėtų įtraukti tėvus į savo gyvenimą:

- „tėviškai – kiekvienuose namuose padedama kurti tokią aplinką, kuri skatintų vaikus mokytis ir patartų, kaip tai daryti;
- bendraudama – aiškiai ir tiesiai informuodama tėvus apie savo veiklą, mokomąsias programas ir mokinių pažangą;
- savanoriškai – naudodamasi tėvų ir bendruomenės pagalba ir ją skatindama;
- patardama tėvams, kaip padėti vaikams namuose rengti pamokas, užsiimti kita su mokomąja programa ir mokykla susijusia tvarka;
- priimdama sprendimus – į šį procesą įtraukdama tėvus, taip pat skatindama juos vadovauti, kai aptariamais svarbūs mokyklos reikalai;
- bendradarbiaudama su bendruomene – pasinaudodama tam tikrais jos ištekliais ir paslaugomis, kad padėtų šeimai ir mokiniams.¹¹

Pagal šią strategiją matosi, kad tėvai gali prisidėti ne tik prie vaikų akademinų rezultatų, bet ir prie jų socialinės gerovės.

Jau nuo 1994 – ujų metų mokykla deklaravo būtinybę aktyviau bendradarbiauti su tėvais. Netgi sudaromos darbo su tėvais programos.

1997 – 1998 mokslo metais mokykla pirmą kartą pabandė naują tėvų informavimo formą – individualų tėvų konsultavimą.¹⁰ Tokį konsultavimą galima vykdyti keliais etapais:

- klasių auklėtojai ir tėvai supažindinami su nauja darbo forma, parengiami vertinimo lapai, tėvai specialius tyrimo lapus pildo kartu su savo vaiku (tą patį atlieka ir klasių auklėtojai);
- klasių auklėtojai su tėvais sudaro individualų konsultacijų grafiką. Konsultuojami vienu metu daugiausia dviejų šeimų atstovai, nes individualus pokalbis su šeima užtrunka iki keleto valandų, individualus konsultavimas: aptariamais tėvų ir vaiko, klasės auklėtojo ir dalykų mokytojų užpildyti vertinimo lapai, tie vertinimai lyginami;
- konsultavimo vertinimas, kurį atlieka tėvai, mokiniai ir mokytojai.

Galima paanalizuoti studijos pedagogų mokyklų savianalizės teoriją, kur pati mokyklos bendruomenė tampa svarbiausia tyrimo iniciatore.

A. Paschon ir F. Riffert sudarė klausimyną, galintį padėti konkrečios mokyklos bendruomenei. Toks klausimynas susideda iš dviejų modulių. „Pirmiausia tai bendrieji moduliai, kuriuos galima naudoti įvertinant visų trijų mokyklos bendruomenės grupių (pedagogų, mokinių bei jų tėvų) poreikius bei nuostatas.”⁹

¹⁰ Kazakevičius G. ir kt. Tėvai – partneriai // Mokykla. – 1999, nr. 5-6, p. 52.

⁹ Paschon A., Riffert F. Savianalizės “matuoklis” // Mokykla. – 1999, nr. 2, p. 14.

¹⁰ Moksleivių tėvų požiūris į dabartines švietimo problemas. – V., 2002, p. 5.

Sukurti moduliai įvairioms problemoms tirti: infrastruktūrai, pamokų vedimui, klasės ir mokyklos renginiams. Klausimyne yra ir specifinių modulių, kurie skiriami kiekvienos mokyklos pakopos moksleiviams, pedagogams – apie mokymo planus, drausmės problemas ir kt., moksleivių tėvams – apie galimybę daryti įtaką pedagoginiam procesui, santykius tarp mokinių tėvų, silpnuosius ir stipriuosius tėvų komitetų veiklos aspektus. Kuo aktyviau dalyvauja anketavime bendruomenės nariai, tuo aiškiau ir suprantamiau apibrėžiama, kokia yra mokykla, ir kokia ji turi būti. Labai svarbu pažinti tėvų, su kuriais tenka dirbti, grupę, atsižvelgti į jų patirtį, santykius su vaikais ir požiūrį į mokyklą. Tik gerai pažinus mokinių tėvus galima pilnai pateikinti jų informacinius poreikius ir sėkmingai su jais bendradarbiauti.

2. 3. Švietimo kaitos procesas ir jo dalyviai

Švietimo kaitos teoretikas M. Fullanas suformulavo švietimo kaitos paradigmas. Viena iš jų teigia, kad kaitos procese turi dalyvauti visi: kiekvienas su švietimu susijęs asmuo. Vykstantys švietimo pokyčiai įtakoja bendruomenės gyvenimą.

Švietimo kaitos procesas yra pakankamai sudėtingas. Šių pokyčių negali įgyvendinti pavieniai žmonės, nei formalūs vadovai, nei švietimo ekspertai. Švietimo kaitoje turi dalyvauti visi su švietimu susiję asmenys: pedagogai, tėvai, vadovaujantys asmenys. „Antra vertus, šiuolaikinėje visuomenėje mokykla nėra pajėgi duoti moksleiviams mokymosi galimybių. Tyrimai rodo, kad 80 – 90% mokymosi rezultatų skirtumų susiję su namais ir vietos aplinka.“¹¹

Mokykla turi atsiverti mokinių tėvams ir bendruomenei. Visa ko centru turėtų tapti mokykla. Vis didėja poreikis sukurti tvirtus mokyklos ir vietos bendruomenės santykius. Mažuose miesteliuose, kur gyventojų yra gana nedaug, kur pagrindiniai kultūros skleidėjai gana dažnai yra mokytojai ir kunigas, kultūros centro darbuotojai, mokyklų ir vietos bendruomenės narių – o tame tarpe ir mokinių tėvų visų pirma – ryšiai plėtojami palankiai. Jei mokyklos tarybos nariai sugeba mokyklos duris atverti vietos bendruomenei, pasiekiamas gana geras abipusis rezultatas. „Visuomenės išitraukimo į mokyklos gyvenimą teisė yra grindžiama demokratiniais principais, pagal kuriuos visuomenės tarnybos turi dirbti taip, kad būtų pateisinti jų rėmėjų lūkesčiai.“¹²

Bendruomenės domėjimasis mokyklos programa gali reikštis įvairiais būdais:

- tai įtakingų asmenų neformalus pareiškimas susitikimuose,
- tiesioginis dalyvavimas mokyklos darbe,
- finansinė savanoriška pagalba švenčių organizavime,
- projektinių darbų įgyvendinimas organizacijų ar įstaigų teritorijose ir kt.

¹¹ Dalin P. ir kt. Mokyklos kultūros kaita. – V., 1999, p. 20.

¹² Lewy A. Valstybinės ir mokyklos lygmenų ugdymo programos. – V., 1998, p. 62-64.

Mokyklos lygmens programų kūrimui įtakos gali turėti įvairios organizacijos, įsteigtos padėti mokyklai, o mokyklos reakcija į bendruomenės poreikius gali būti atsakomojo pobūdžio.

Tėvai sudaro ypatingą bendruomenės pogrūpį, kuris yra būtinas palaikyti tam tikrą ryšį su mokykla. Tėvai yra labai suinteresuoti visapusišku vaikų ugdymu. „Mokyklos personalas yra suinteresuotas, kad tėvai kuo aktyviau dalyvautų kuriant mokyklos veiklos programą, bet kuo mažiau kištųsi į sprendžiamuosius mokyklos gyvenimo dalykus.”¹²

Galima išskirti šešias su mokykla susijusias tėvų veiklos sritis:

1. Tėvai padeda vaikams mokytis;
2. Mokykloje jie yra žiūrovai, lankosi renginiuose;
3. Tėvai – savanoriai, atliekantys ne švietimo pobūdžio paslaugas mokyklai;
4. Tėvai teikia neprofesines švietimo paslaugas, padeda mokytojams;
5. Tėvai yra tie žmonės, kurie gali padėti mokytojui, kai ateina į pamokas;
6. Tėvai kaip mokyklos politiką formuojantys asmenys jie gali dalyvauti priimant su mokykla susijusius sprendimus.

Mokyklos gebėjimas nustatyti mokytojų, mokinių ir tėvų galimo bendradarbiavimo sritis gali sukurti mokykloje palankią atmosferą, o tai leidžia skatinti bendradarbiavimą su tėvais, sprendžiant su programomis susijusius klausimus.

2. 3. 1. Organizacinių komitetų veikla besikeičiančioje mokykloje

Mokykloje labai svarbūs ryšiai, grindžiami pasitikėjimu ir atvirumu. Siekiant gerų rezultatų, reikia naudotis ne tik oficialiais mokyklos vadovais, bet ir neoficialiais. Mokykloms reikia sukurti savo vertinimo ir poreikių aptarimo procesą, būti jautrioms moksleivių ir tėvų poreikiams, turėti būdų tiems poreikiams nagrinėti.

Vis dažniau mokyklos susiduria su pokyčiais ir aplinkos reikalavimais. Mokykla nėra izoliuota nuo visuomenės. „Ji atsakinga ir atskaitinga tėvams, švietimo skyriui ir visuomenei.”¹¹ Su visais panašiais reikalais geriausiai gali susidoroti organizacinis komitetas. Jis neturi teisės kištis į įprastą vadovavimo ir sprendimų priėmimo procesą mokykloje.

Planuojant švietimo reformą, savivaldos institucijos numatytos visose švietimo grandyse. Tėvus ir moksleivius turėtų dominti mokyklose egzistuojančios savivaldos institucijos.

Mokyklos taryba – aukščiausia mokyklos savivaldos institucija, telkianti moksleivius, jų tėvus (ar vaiko globėjus) bei pedagogų atstovus svarbiausiems mokyklos veiklos tikslams numatyti ir uždaviniams spręsti.¹²

¹¹ Dalin P. ir kt. Mokyklos kultūros kaita. – V., 1999, p. 20.

¹² Lewy A. Valstybinės ir mokyklos lygmenų ugdymo programos. – V., 1998, p. 62-64.

Mokyklos taryboje moksleiviai, tėvai ir pedagogai dalyvauja lygiomis dalimis. Tarybos galios pakankamai didelės:

- ji nustato mokyklos veiklos perspektyvas, pagrindines darbo kryptis;
- aptaria pasiūlymus dėl vadovėlių užsakymo,
- aptaria moksleivių žinių ir gebėjimų vertinimo sistemos parinkimą;
- inicijuoja mokyklos bendruomenės ir visuomenės bendradarbiavimą,
- kontroliuoja mokyklos ūkinę ir finansinę veiklą ir t. t.

Mokykloje veikia klasių tėvų komitetai, kurie kartu su auklėtojais planuoja tėvų susirinkimus, padeda spręsti organizacines problemas. Pagal nuostatus tėvų komitetas – labiau simbolinis.

Mokyklos turėtų numatyti, kaip užmegzti ir palaikyti kuo glaudesnius ryšius tarp tėvų komitetų ir mokyklos tarybos.¹²

Mokinių tarybos yra įpareigos burti mokyklos mokinius bendrai veiklai. Šioms taryboms gana dažnai vadovauja mokinių susirinkime rinktas mokyklos mokinių prezidentas (arba tarybos pirmininkas). Mokinių tarybos nariai turi plačias sprendžiamojo žodžio teises planuojant mokyklos popamokinės veiklos pasiūlą, mokinių užimtumą būreliuose, studijose, organizuojant mokyklos renginius, dalyvaujant mokykloje esamų komisijų darbe, kuriose sprendžiama mokinių poreikių tenkinimas ar kt. Klausimai svarstomi.

Mokymo problemos yra pernelyg sudėtingos, kad jas spręstų kokia nors maža grupė. Ugdymo procese yra daug suinteresuotų grupių, reikalaujančių teisės įvertinti tai, kas vyksta.

Tiesa, sąjungos, partnerių ieškojimas, bendradarbiavimas ir sutarimas – viskas byloja apie bendrus susitarimus ir ilgą laiką trunkančius veiksmus, kai visi dalyviai mokosi dirbti skirtingais metodais ir siekia kokybiškai skirtingų rezultatų.¹³ Darbas su tėvais ir visuomenės atstovais – tarpusavyje susijusios sritys.

3. TĖVŲ INFORMAVIMO SVARBA ŠVIETIMO KAITOS PROCESSE

Įgyvendinant bet kokias reformas, labai svarbu kuo plačiau informuoti visuomenę apie jos tikslus, numatomus rezultatus bei įgyvendinimo procesą. Neišimtis yra ir vykstanti švietimo sistemos kaita, su kuria taip pat turi būti supažindinta visuomenė, tame tarpe ir mokinių tėvai.

Nuo 1994 metų kaip vienas svarbesnių Lietuvos mokyklos uždavinių minimas mokyklos bendradarbiavimas ir bendravimas su mokinių tėvais. Taip pat daugumoje dokumentų susijusių su švietimo sistemos reforma yra pabrėžiama, kad mokinių tėvų informavimas yra prioritetinga veikla, kurią turi vykdyti mokyklos.

¹³ Fullan M. Pokyčių jėgos. – V., 1998, p. 128.

Mokykla taip pat yra kaitos vienetis ir ji negali gyventi izoliuota, o turi reaguoti į visas vidaus ir išorės jėgas bei visuomenės poreikius. Mokykla gali veikti, tik sėkmingai bedradarbiaudama su aplinka, kurią sudaro valstybė, vartotojai (tėvai), konkurentai ir t.t.

Mokykloms neužtenka informuoti tėvus, tada, kai joms patogu, tai reikia daryti nuolat ir gerai apgalvotai, kad teikiama informacija būtų išsami ir lengvai suprantama. Šiandien nebeužtenka informacijos vien tik apie vaiko pasiekimus ar nusižengimus, kurią tėvai gauna per tėvų susirinkimus. Informacijos jiems reikia žymiai daugiau ir įvairesnės.

Švietimo sistemos reforma šiandien vyksta tokiu greičiu, kad nebeįmanoma susivokti visuose pokyčiuose ir juos suprasti. Taip greitai keičiantis švietimo sistemai, didėja ir tėvų informaciniai poreikiai ir geriausiai šiuos mokinių tėvų informacinius poreikius gali patenkinti mokykla.

Mokykla siekdama patenkinti mokinių tėvų informacinius poreikius turėtų ieškoti naujų informavimo būdų, kad šie poreikiai būtų patenkinti. Vienas iš jų yra informacijos sklaidimas: skrajučių, supažindinančių su darbo planais, informuojančių apie popamokinę veiklą ir t.t. sklaida.

3. 1. Tėvų informaciniai poreikiai, renkantis profilinį mokymą

Profilinio mokymo dėka mokiniai gali pasirinkti, kokie mokslai jiems labiausiai patinka ir kokią mokymosi profilį tobulinti – humanitarinį ar realinį. Bet atsiranda problemų dėl pačių mokyklų profiliavimo. Didelė problema ta, kad kai kuriose vidurinėse mokyklose nesurenkamas pakankamas būsimųjų vienuoliktokų skaičius. Be to, jau senokai kalbama apie mokyklų finansavimo reformą, kuri pradėta vykdyti. Reformos esmė – tiesioginiam ugdymui skirti pinigai „atkeliauja” paskui mokinį. Ši finansavimo reforma turi užtikrinti mokinių pasirinkimo laisvę – niekas negali uždrausti eiti į geresnę mokyklą. O pasirinkimo laisvė negalima be informacijos. Lėšas švietimo aplinkai, kurių sutaupyta dalis mokyklos nuožiūra gali papildyti besimokančiojo krepšelį, skiria mokyklos steigėjai, o lėšas valstybės inicijuotoms švietimo kaitos programoms finansuoti – valstybė.

Išanalizavus Lietuvos edukologų darbus, įvertinus pasaulines mokslo ir švietimo praktikos tendencijas, profilinis mokymas buvo numatytas ir Lietuvos švietimo koncepcijoje 1992 metais. Visas bendrasis ugdymas orientuotas į vaiką, jo poreikius ir gebėjimus. Profilinis mokymas suprantamas kaip viena iš diferencijuoto ugdymo formų. Jo paskirtis – suteikti galimybę mokiniui rinktis pagal interesus ir poreikius.

Profilinio mokymo tikslai:

- rinktis tinkamiausią, savo polinkius, interesus ir gabumus atitinkantį ugdymo kelią;
- stiprinti mokymosi motyvaciją, išvengti galimų mokymosi sunkumų pasekmių;
- įgyti papildomų žinių, įgūdžių ir gebėjimų, plečiančių atitinkamai veiklos sričiai reikalingą teorinį akiratį ir praktinę patirtį;

- susidaryti pagrįstą nuomonę dėl savo tinkamumo tam tikrai profilinei veiklos sričiai apgalvotai rinktis būsimąją specialybę;
- tinkamai pasirengti toliau studijuoti ir mokytis visą gyvenimą;
- optimizuoti mokymosi krūvį, mažiau laiko skirti tiems bendrojo lavinimo dalykams, kuriems moksleivis turi ryškesnių gabumų ir polinkių.

Profilinis mokymas yra naudingas moksleiviui, ir tai turi žinoti tėvai. Šis mokymas apsaugo nuo per didelio krūvio, nuo grėsmės stengtis aprėpti daugiau, negu įmanoma (užuo mokius jį mažiausiai 16 dalykų, siūloma ne daugiau kaip 12). Mokiniam suteikta galimybė patenkinti savo pomėgį ir mokytis to, kas labiau norima arba pasirenkama sąmoningai pagal profesinės karjeros interesus, nes renkama apie 50% turinio. Tai skatina moksleivį būti savarankišką, išmokti ieškoti savo kelio gyvenime. Profilinis mokymas sudaro galimybę pasitikrinti ir išbandyti save iki lemtingo profesijos pasirinkimo: vaikai renkasi skirtingo sudėtingumo ir apimties kursus pagal savo interesus; sudėtingiausi kursai orientuoti į profesinį pasirinkimą. Profilinis mokymas sudaro galimybę nesiblaškyti, mokytis kryptingai ir kur kas nuodugniau. Visa tai skatina mokytis visą gyvenimą, saugiai naudotis švietimo sistemos galimybėmis (numatyti saugūs profilio keitimo būdai, galimybės kiekvienam gyvenimo tarpsniui tęsti mokymąsi, rinktis kitą profilį ir t. t.).

Profilinis mokymas naudingas ir valstybei: daugiau žmonių įgyja vidurinį išsilavinimą, mat profilinis mokymasis patrauklesnis, prieinamesnis ir tiems mokiniams, kurie nepasižymi universaliais gebėjimais, o tokių yra dauguma. Ugdomi savarankiškesni, ryžtingiau pasirinkę ir geriau profesinei karjerai pasirengę jaunuoliai. Taip sudaromos sąlygos ugdyti atvirą besimokančią informacinę visuomenę, didinamas šalies konkurencingumas.

Rengimo profiliavimui procese reikia atskirti du bendrojo lavinimo tipus – pagrindinę ir vidurinę mokyklą. Jei vidurinė mokykla IX ir X klasėse rengia moksleivius profiliavimui pati sau, tai pagrindinė mokykla turi orientuotis į tas mokymo įstaigas, kuriose absolventai pratę mokymąsi.

Profilinio mokymo eksperimento dalyvių sociologinė apklausa pirmaisiais šio eksperimento metais parodė, kad klasės auklėtojui privalu spręsti ypatingai svarbius uždavinius suteikiant moksleiviams ir jų tėvams visą būtiną informaciją bei individualiai dirbant su kiekvienu savo auklėtiniu.¹⁴

Buvo atliekami tyrimai, kuriuose aiškintasi, kokiomis formomis ir būdais klasių auklėtojai savo auklėtinių tėvams bando aiškinti profilio mokymo esmę. 62% respondentų tai daro per tėvų susirinkimą ar seminarą, 5% - per individualią diskusiją, 4% - aptariant su tėvais spaudoje skelbtą medžiagą, 3% - pasikviečiant į susitikimus vidurinių mokyklų atstovus, po 2% - skaitant tėvams specialias paskaitas apie profiliavimą ir per susitikimus su savo mokyklos vadovybe. Vidurinių mokyklų mokytojai tėvus informuoja truputį kitaip: 62% individualių diskusijų su tėvais metu, 17%

¹⁴ Profilinis mokymas.-V., 2001, p.31.

- aptariant spaudoje skelbtą medžiagą, 13% - tėvams atsakant į anketas, 2% - per tėvų pokalbius su psichologu, 2% per pokalbius su dalykų mokytojais, o 2% - siunčiant tėvams informacinius laiškus.¹⁴

Tačiau mokytojai daug išradingiau dirba su savo mokiniais nei su jų tėvais. „Pagrindinių mokyklų pedagogai, tvirtinę, jog pasirengimo profiliuotis procesu patenkinti visi tėvai ar didžioji jų dalis, daug dažniau manė, kad bendrosios informacijos apie profiliavimą jiems tikrai arba ko gero pakanka, o žinių apie rengimąsi profiliuotis jie dažniau manė gavę pakankamai.”¹⁴ Tačiau mažiau nei pusei tėvų bendrosios informacijos apie profiliavimą nepakako, o žinių apie rengimą profiliuotis dažnai iš viso negauna. XI –ųjų klasių mokinių tėvai profiliavimo procesu nepatenkinti. Tačiau mokytojai tvirtina, kad didelė mokinių dalis pritaria pasirengimo profiliuotis procesui.

Moksleivių nuomonę lyginant su tėvų nuomone, manoma, kad profiliavimo procesu patenkinta didžioji dalis mokinių, nors mokytojai susilaukia ir nemažai priekaištų: per mažai laiko profilio pasirinkimui, vaikai nežina, kokios profesijos sieks, neaiškios priėmimo į aukštąsias mokyklos sąlygos.

Šiandien jaunimas mažai išmano apie profesijas. Daugeliui informacijos šaltiniai yra tėvai, žiniasklaida, pažįstami.¹⁵ Ne visi tėvai ir vaikai žino apie jaunimo informavimo ir konsultavimo centrus.

Vieno recepto, kaip moksleiviui pasirinkti mokymosi kryptį, nėra. Gauta informacija ir pasitenkinimas šia informacija dažniausiai lemia ir bendrą pedagogų pasitenkinimą ar nepasitenkinimą švietimo reformos žingsniais bei ko gero ir moksleivių ar jų tėvų atskirų švietimo reformos žingsnių vertinimą.

3. 2. Vaikų žinių vertinimas – tėvų informavimo priemonė

Moksleivių kokybės ir pasiekimų vertinimo problema visada aktuali ir mokytojams, ir patiems moksleiviams, ir vaikų tėvams. Tėvai visada linkę pervertinti savo atžalų gebėjimus ir ieškoti blogesnių vaiko mokymosi rezultatų priežasčių pačiame vertinimo procese, aiškinti juos informacijos stoka ar jos neobjektyvumu. Pedagogai yra atlikę apklausas, kurios rodo, kad ne visi tėvai supranta, kas yra ideografinis vertinimas.

Tam, kad bendruomenė galėtų ir norėtų konstruktyviai dalyvauti, sprendžiant švietimo reikalus, ji turi pastaruosius bent kiek išmanyti.¹⁶ Mokytojai turi supažindinti tėvus su švietimo dokumentais, moksleivių pažangos ir pasiekimų vertinimo ugdymo procese koncepcija. Čia, šiame darbe, praverčia susitarimai. Tai labiau liečia pradinį mokymą.

¹⁴ Profilinis mokymas.-V., 2001, p.31.

¹⁵ Paužienė L. Kaip pasirinkti mokymosi profilį // Mokykla. – 2000, nr. 9, p. 30.

¹⁶ Sajienė A. ir kt. Sėkmę garantuoja susitarimai // Dialogas. – 2003, nr.20, p. 10.

Pagrindiniai dalykai, dėl kurių reikėtų tartis mokytojams ir tėvams: planavimas. Ugdymo veiksmų planas gali būti įklijuojamas į pasiekimų knygelę. Toks dalykas padeda mokytojams, vaikams ir tėvams lengviau pastebėti ir patikrinti, ar įveikti plane numatyti uždaviniai, kokios pagalbos mokiniui reikia.

Labai svarbu, kad būtų reguliuojamas ir pagrindinis krūvis. To turėtų siekti mokykla ir šeima. Pradinėse klasėse paprastai vertinama tik formaliai: pagyrimu žodžiu, trumpu įrašu sąsiuvinyje ar pasiekimų knygelėje, sutartiniais ženklais. Tai galima daryti išimamuose lipdukuose. Čia pateikiama informacija tėvams apie vaiko pasiekimus, ugdymo rezultatus, kitų mokytojų nuomonę apie vaiką. Tėvai irgi gali įrašyti savo pageidavimus, pastebėjimus.

Galima pateikti platesnę informaciją tėvams telefonu, laišku. Čia pateikiami pedagogų tarybos posėdžio sprendimai, direktoriaus raštai, tėvų komiteto atstovo pranešimai.

Tėvai ar kiti ugdytojai savo nuomonę apie vaiką gali pareikšti pasiekimų knygelėje. Toks tarpusavio ryšys padeda kontroliuoti ir kooreguoti vaikų veiklą. Vaikai, jausdami tėvų dėmesį, yra atviresni, geranoriškesni ir mokytojui.

Pasitaiko šeimų, kurios trukdo vaikams lankyti mokyklą, yra abejingi mokymuisi ir auklėjimui. Tokios tėvų grupės „palieka vaiką pedagogų globai, nejaučia atsakomybės už vaiko ugdymą, linkusios dėl rezultatų kaltinti mokytojus, nepalaiko ryšio su pedagogais.”¹⁷

Yra grupė tėvų, geranoriškai bendraujančių su mokytojais, kurie domisi švietimo pokyčiais, dalyvauja mokyklos gyvenime. O juk visi – ir mokytojai, ir vadovai, ir tėvai – vienodai atsakingi už ugdymo ir tobulėjimo sėkmę. Susitarimai tarp pedagogų, vaikų ir tėvų padeda pasiekti gerų rezultatų ir keičia požiūrį į ugdymą, mokymo būdus ir vertinimą. Tuomet ir ideografinis vertinimas ir įsivertinimas tampa visiems aiškus, suprantamas, priimtinas.

¹⁷ Baranauskienė D.T. Pradinė mokykla ir šeima // Mokykla. – 2000, nr. 4, p. 20.

4. TĖVŲ INFORMACINIAI POREIKIAI: KIEKYBINIO TYRIMO DUOMENYS

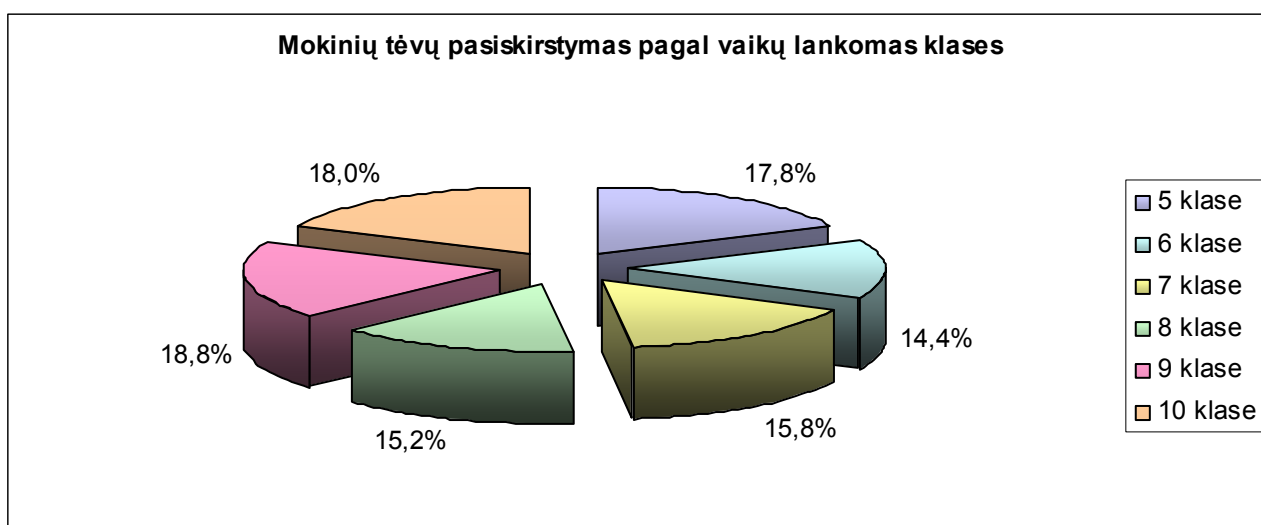
4.1. Imtis ir jos charakteristika

Beveik visuose empiriniuose tyrimuose daroma imties išankstinė atranka iš generalinės aibės elementų dalies. Atrinktoji dalis yra vadinama imtimi. Imtis turi būti reprezentatyvi, kad pagal jos rezultatus būtų galima spręsti apie generalinę visumą.

Tyrimo imtį sudarė 500 bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių tėvų. Apklausti buvo nutarta 5-10 klasių moksleivių tėvus. Jie buvo parinkti iš Šiaulių apskrities bendrojo lavinimo mokyklų ir Tauragės rajono bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių tėvų. Tyrime dalyvavo šios bendrojo lavinimo mokyklos: Šiaulių „Beržyno“ pagrindinė mokykla, Kelmės „Aukuro“ vidurinė mokykla, Kelmės „Kražantės“ pagrindinė mokykla, Tauragės r. Kunigiškių pagrindinė mokykla, Tauragės r. Baltrušaičių pagrindinė mokykla, Tauragės Martyno Mažvydo pagrindinė mokykla, Tauragės Jovarų vidurinė mokykla. Iš viso anketinės apklausos būdu buvo apklausta 500 moksleivių tėvų. Toliau plačiau panagrinėsime respondentus dalyvavusius tyrime.

Mokinių tėvų (respondentų) pasiskirstymas pagal vaikų lankomas klases. Respondentai pasiskirstė sekančiai (žr.1 diagramą):

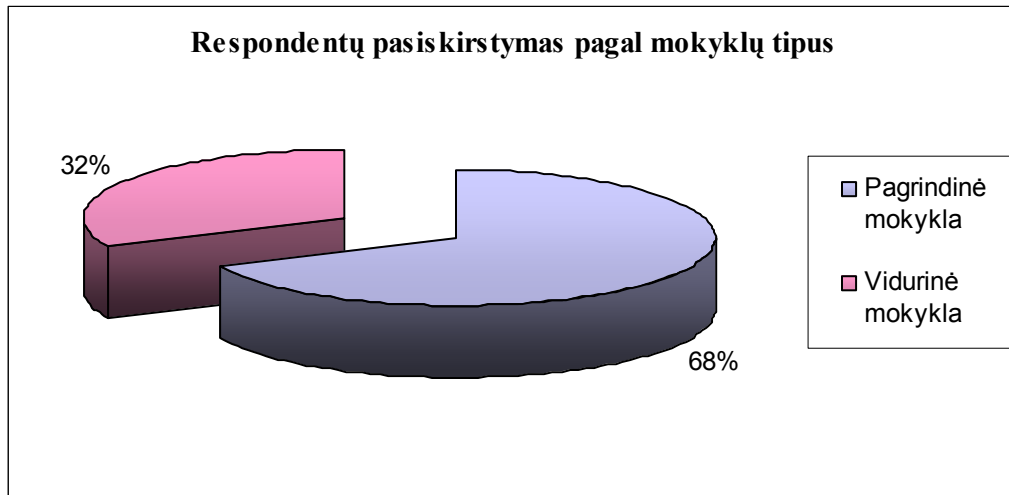
1 diagrama

Kaip matome iš 1 diagramos, respondentų, dalyvavusių apklausoje procentas iš įvairių klasių yra labai panašus. Daugiausiai apklausoje dalyvavo 9 klasės moksleivių tėvų – 18,8 proc., o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų – 14,4 proc. Atitinkamai kitų klasių moksleivių tėvų dalyvavo apklausoje nuo 15,2 iki 18 proc.

Mokinių tėvų (respondentų) pasiskirstymas pagal vaikų lankomų mokyklų tipus. Respondentai pasiskirstė sekančiai (žr.2 diagramą):

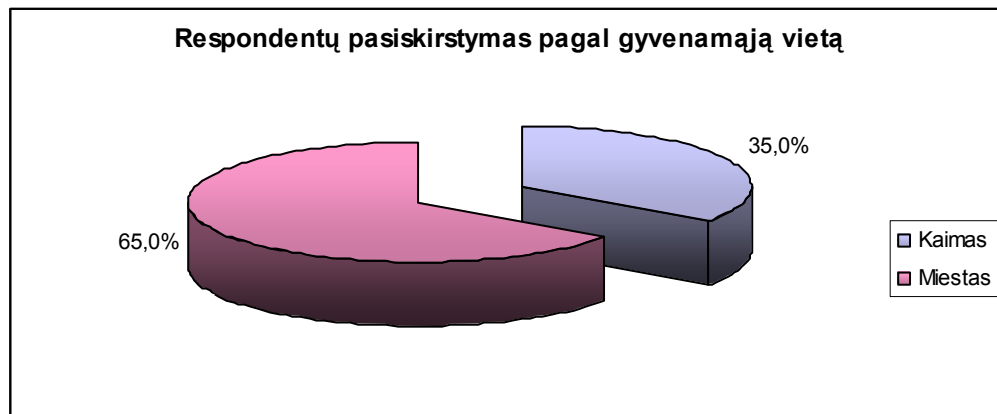
2 diagrama

Kaip matome iš 2 diagramos, respondentų, dalyvavusių apklausoje, procentas pagal mokyklų tipus skiriasi. Daugiausiai apklausoje dalyvavo respondentų, kurių vaikai lanko pagrindines mokyklas, t.y. jie sudarė 68 proc. visų apklausoje dalyvavusių respondentų. Atitinkamai mažiau dalyvavo apklausoje respondentų, kurių vaikai lanko vidurines mokyklas, jie sudarė 32 proc. visų apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų.

Tyrimo dalyvavo respondentai iš įvairių vietovių, t.y. Šiaulių apskrities ir Tauragės rajono. Pagal gyvenamąją vietą respondentai pasiskirstė į tokias kategorijas, kaip kaimo ir miesto gyventojai. Pagal gyvenamąją vietą respondentai pasiskirstė sekantčiai (žr.3 diagramą):

3 diagrama

Apklausoje dalyvavo daugiausiai respondentų, gyvenančių mieste (65 proc.), ir tik 35 proc. gyvenančių kaime.

Pateiktos iliustracijos (diagramos) ir šiame skyrelyje išdėstyti argumentai ir faktai leidžia konstatuoti, kad mūsų tyrimo imtis nenukrypsta nuo metodologinių paradigmu, faktinių demografinių tendencijų, taip pat sudaro galimybes tinkamai realizuoti tyrimo tikslus ir uždavinius, patikrinti hipotezę.

4.2. Tyrimo metodai

4.2.1. Anketinės apklausos metodo apibūdinimas

Apklausa – vienas populiariausių socialinių ir elgsenos mokslų metodų (Merkys G., 1995) plačiai taikoma ir šiandienos vykdomose tyrimuose. Apklauskos būdu tiriamos nuostatos, nuomonės, žinios.

Apklausa gali būti vykdoma žodžiu arba raštu. Apklausa raštu dar vadinama anketavimu.

Anketa – tai formalizuotas klausimų rinkinys informacijai iš respondentų gauti. Tai viena iš apklausos rūšių, integruotų į stebėjimo metodų grupę. Jos tikslai gali būti labai platūs, pavyzdžiui, parinkti tinkamą darbuotoją, rinkti informaciją ir t.t.

Tačiau, kad anketa būtų tinkama ji turi atitikti tam tikrus anketai keliamus reikalavimus:

1. Aiški.
2. Nedviprasmiška.
3. Patikima.
4. Vienareikšmiškai suprantama.
5. Skatinti respondento norą bendradarbiauti.

Klausimų tekstas vadinamas apklausos lapu, anketa, o jei jis didelės apimties, tai klausimynu. Žodinė apklausa gali būti grupinė (apklausiami keli žmonės vienu metu) ir individuali. Apklausoje raštu lemiami veiksniai yra klausimų formuluotės, jų kompozicija.

Anketos (klausimyno) struktūrą paprastai sudaro įvadinė, vadinamoji „paso duomenų“ ir pagrindinė dalys.

Įvadinėje dalyje dažniausiai apibrėžiama respondentų kategorija, tiesiogiai ir netiesiogiai įvardijami apklausos tikslai, jei reikia, pateikiama pildymo instrukcija, įpinama motyvuojančios informacijos ir t.t. „Paso duomenų“ dalis eina tuoj po įvadinės dalies arba pačioje klausimyno pabaigoje. Pagrindinėje dalyje komponuojami tiesiogiai su tyrimo problema susiję klausimai. Klausimai skirstomi į uždaro, atviro ir pusiau uždaro tipo. Mūsų tyrimo metu buvo panaudota anketa su uždaro ir atviro tipo klausimais. Vertinant anketas būtina atsižvelgti į tokius svarbius kokybinius rodiklius, kaip anketų grįžtamumo kvota ir anketų užpildymo baigtumo laipsnis.

Anketinės apklausos metodas turi ir privalumų, ir trūkumų. Privalumai būtų šie: 1) galimybė apklausti didelį skaičių respondentų; 2) pigus; 3) paprastas. Vienas pagrindinių metodo trūkumų:

- 1) apklausa visada reaktyvi.

4.2.2. Tyrimo instrumentarijus

Tiriant tėvų informacinius poreikius, kaip pagrindinis tyrimo metodas naudota anketinė apklausa. Taip pat buvo naudojami ir kiti metodai, t.y. duomenų analizė. Respondentams buvo pateiktas klausimynas sudarytas iš eilės uždarų klausimų (23 klausimai) ir keleto atvirų klausimų (2 klausimai). Iš viso šį klausimyną sudarė 26 klausimai (žr.1 priedą): 1) 20 klausimų skirtų išsiaiškinti moksleivių tėvų informacinius poreikius susijusius su vykstančia švietimo sistemos kaita; 2) 3 klausimai apie leidiniui keliamus reikalavimus ir 3) 2 klausimai, kurie moksleivių tėvams suteikė galimybę pateikti pasiūlymus, komentarus, ką jie dar norėtų žinoti apie vykstančią švietimo sistemos reformą ir kt.

Rengiant tyrimo metu naudotą anketą, skirtą tėvų informaciniams poreikiams, remtasi pagrindiniais švietimo ir švietimo reformos esmę nusakančiais dokumentais: Lietuvos švietimo koncepcija (1992), Švietimo gairėmis (1993), Švietimo įstatymu. Be minėtų dokumentų, tiriamojo darbo kaip bazinė teorija apie švietimo reformą, jos esmę, analizuojant kylančias problemas įgyvendinant švietimo reformą, pedagogų rengimo, tėvų įtraukimo į švietimo sistemos reformą problemas naudoti žymiausių šiuolaikinių reformų teoretikų M.Fullan, D.Hopkins, M.Ainscow, A.Hargreaves darbai, lietuvių švietimo vadybos, reformos teoretikų R.Želvio, M.Lukšienės ir kt. darbai.

Ši apklausa buvo vykdoma anonimiškai, t.y. nežymint ant anketos atsakinėjusiojo žmogaus adreso, pavardės ar kitokių ženklinių, kurie leistų identifikuoti atskiro respondento užpildytą anketą. Tik pačios anketos buvo išdalintos pagal klases.

4.3. Tyrimo rezultatai

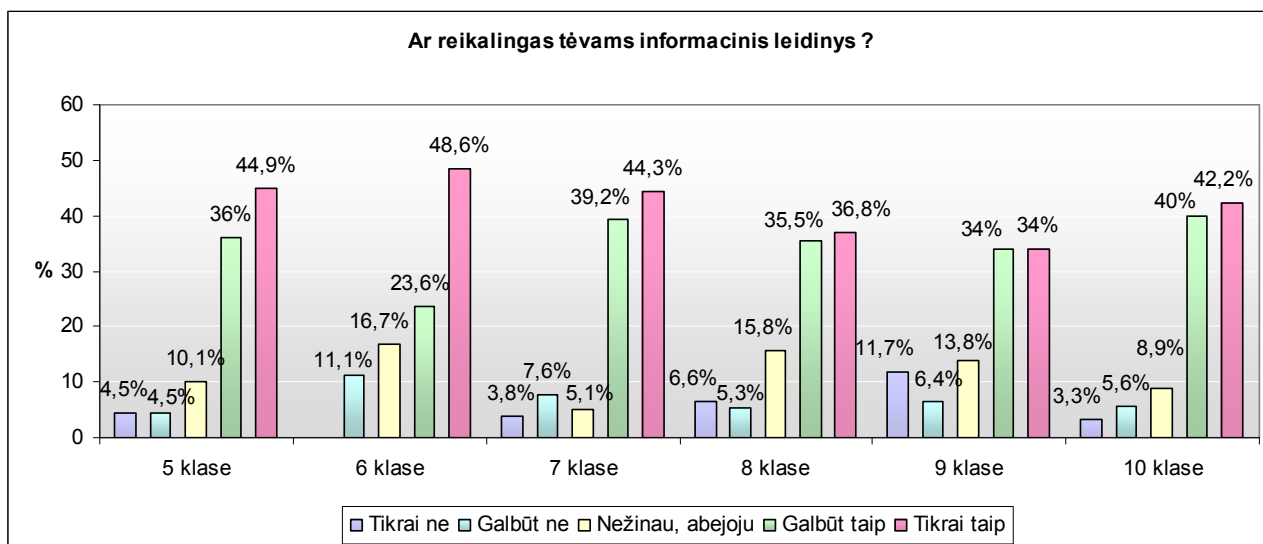
4.3.1. Tėvų informaciniai poreikiai švietimo kaitos kontekste praktiniu aspektu

Mūsų atliktos anketinės apklausos metu gautos anketos buvo suskaičiuotos ir išanalizuotos. Gauti duomenys apibendrinti ir jais remiantis nubrėžtos diagramos, kurios labai gerai atspindi tyrimo metu gautus rezultatus. Toliau ir aptarsime gautus rezultatus.

Leidinio reikšmė moksleivių tėvams. Švietimas yra visuomenės gyvenimo sritis, su juo tiesiogiai tenka susidurti kiekvienam šalies gyventojui. Šiandieninio švietimo sistema yra sudėtinga ir nuolatos besikeičianti. Vyksta įvairūs švietimo sistemos pertvarkymai, t.y. švietimo įstaigų tinklo pertvarkymas, moksleivio krepšelio, profilinio mokymo atsiradimas ir t.t. Ir visa ši didelė, ir sudėtinga švietimo sistema išlaikoma iš mūsų, mokesčių mokėtojų, pinigų, tame tarpe ir moksleivių tėvų. Todėl būtina, kad svarbiausi šio proceso dalyviai gautų pakankamai informacijos apie vykstančius pokyčius ir jų įtaką švietimo sistemai. Siekdami išsiaiškinti, ar moksleivių tėvai nori

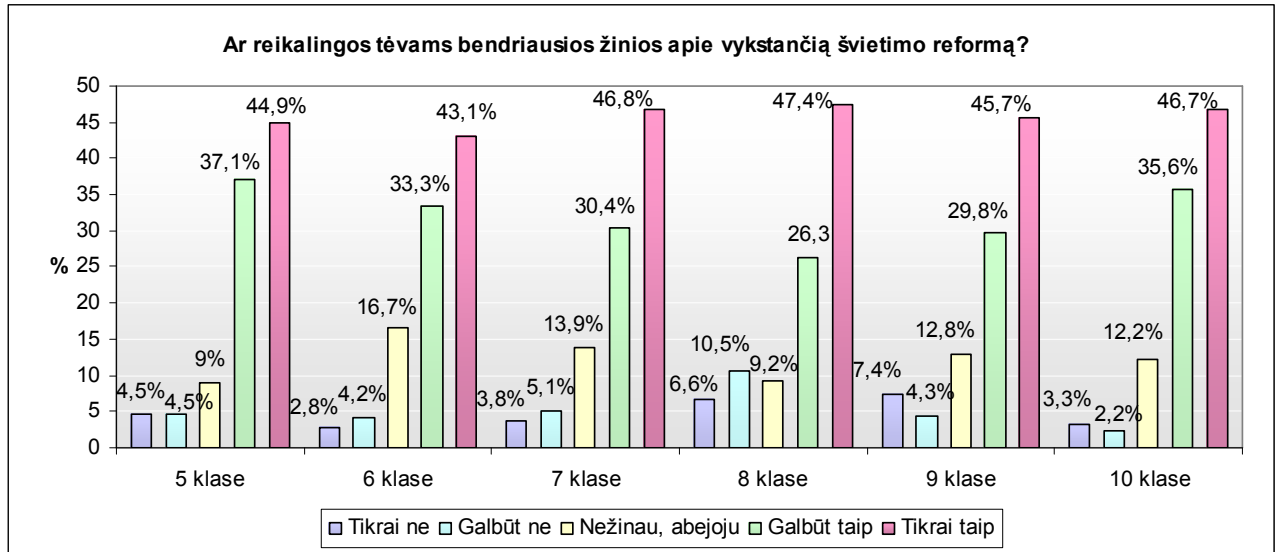
žinoti apie vykstančius švietimo sistemos pokyčius, ar jiems reikia apibendrinto leidinio, kuriame būtų galima rasti svarbiausią jiems informaciją, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar reikalingas tėvams informacinis leidinys?“. Apklausos metu gauti duomenys apibendrinti ir pavaizduoti 4 diagramoje.

4 diagrama

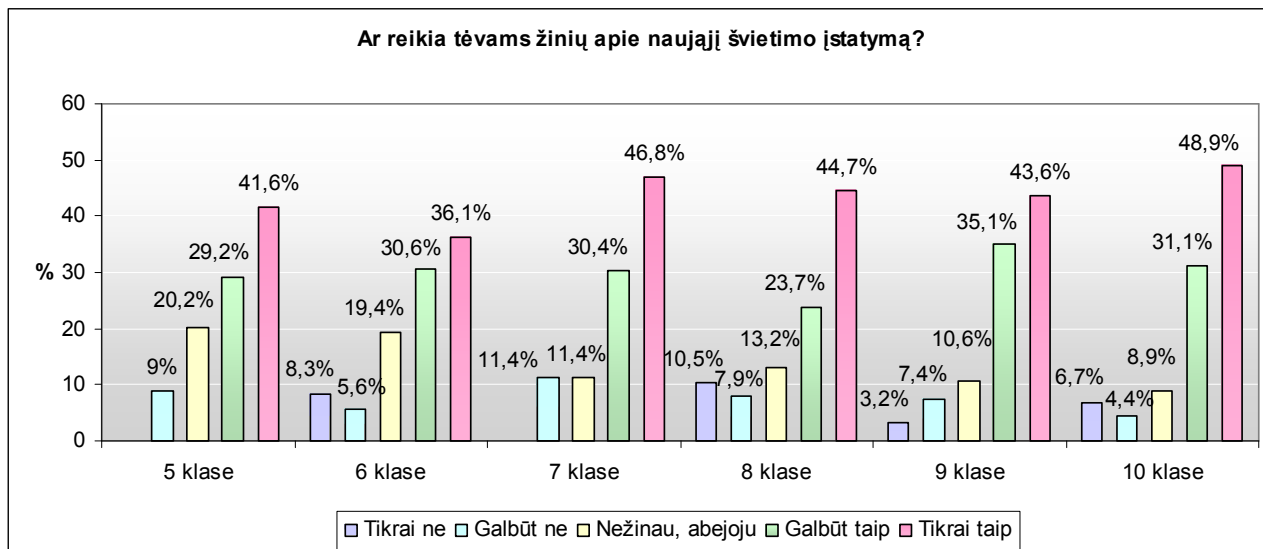
Kaip matome iš šios diagramos, tokio leidinio išleidimui pritarė atsakydami „tikrai taip“ daugiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (48,6 proc.), o mažiausiai 9 klasės moksleivių tėvų (42,2 proc.). „Galbūt taip“ daugiausiai atsakė 10 klasės moksleivių tėvų (40 proc.), o mažiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (23,6 proc.). Tarp apklaustųjų buvo ir tokių, kurie abejojo ar nežinojo, ar jiems reikia, kad būtų toks leidinys išleistas. Daugiausiai tokių asmenų buvo tarp 6 klasės moksleivių tėvų (16,7 proc.), o mažiausiai tarp 7 klasės moksleivių tėvų (5,1 proc.). Į pateiktą klausimą „galbūt ne“ atsakė daugiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (11,1 proc.), o mažiausiai 8 klasės moksleivių tėvų (5,3 proc.). Ir tokio leidinio išleidimui iš viso nepritarė, atsakydami „tikrai ne“ daugiausiai 9 klasės moksleivių tėvų (11,7 proc.), o mažiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (3,3 proc.). Iš apibendrintų duomenų matome, kad leidinio, skirto tėvams, išleidimas yra reikalingas.

Žinių poreikis tėvams apie vykstančią švietimo reformą. Kaip jau minėjome anksčiau, švietimo sistema išgyvena reformų ir pokyčių laikotarpį. Šiandieninė mokykla vis labiau skiriasi nuo ankstesnės, ir tėvams dažnai sunku suprasti, kas vyksta. Mokyklų vadovai, mokytojai dažnai neturi laiko suteikti informacijos ar nemano, kad tėvams tokia informacija yra reikalinga ir galų gale ne visada ir jie patys žino. Norėdami sužinoti, ar reikalingos tėvams žinios apie vykstančią reformą, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar reikalingos tėvams bendriausios žinios apie švietimo reformą?“. Apklausos metu gauti duomenys apibendrinti ir pateikti 5 diagramoje.

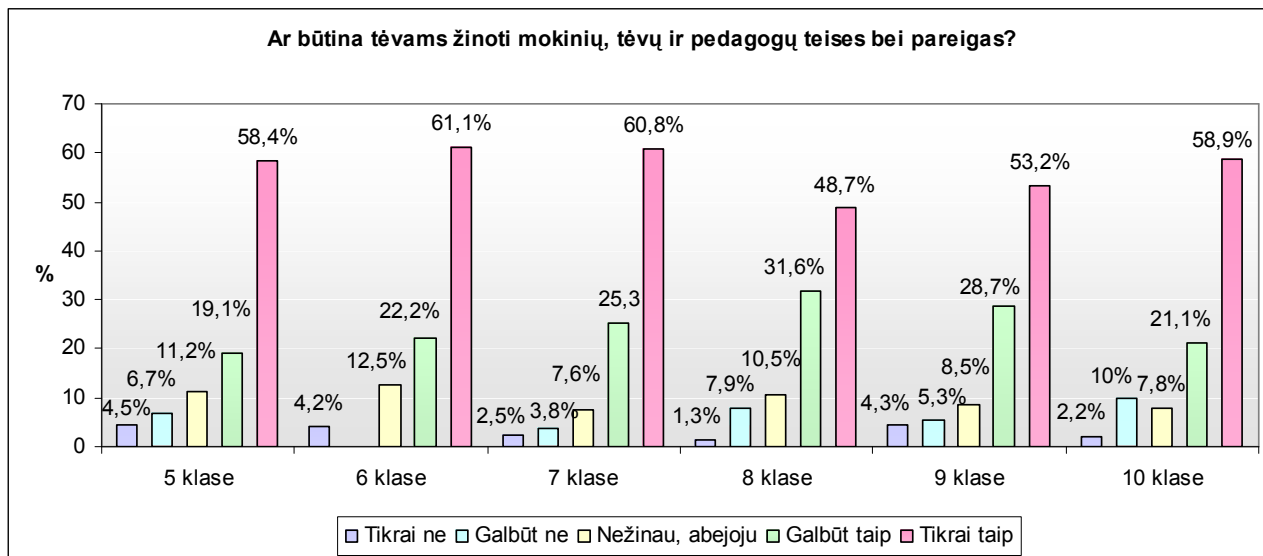
Į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 8 klasės moksleivių tėvų (47,4 proc.), o mažiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (43,1 proc.). Dalis apklaustųjų galvoja, kad jiems tokia informacija galbūt būtų reikalinga, atsakydami jie pažymėjo atsakymą „galbūt taip“. Daugiausiai taip mano 5 klasės moksleivių tėvų (37,1 proc.), o mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (26,3 proc.). Kaip ir visada, atsirado moksleivių tėvų, kurie abejojo, tvirtai nežinojo, ar jiems reikalingos žinios apie šiuo metu vykstančią švietimo reformą. „Nežinau, abejoju“ - daugiausiai atsakė 6 klasės moksleivių tėvų (16,7 proc.), o mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (9 proc.). Pasitaikė ir tokių, kurie mano, kad jiems tokia informacija nereikalinga, jie užpildydami anketą pažymėjo atsakymą: „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 8 klasės moksleivių tėvų (10,5 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (2,2 proc.). Apklaustųjų tarpe buvo ir tokių tėvų, kurių vykstanti švietimo reforma nedomina. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (7,4 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (2,8 proc.). Nors ir buvo įvairių atsakymų į užduotą klausimą, tačiau vis dėlto didžioji dalis apklausoje dalyvavusių įvairių klasių moksleivių tėvų pasisakė, kad tokia informacija jiems yra reikalinga ir būtina.

Švietimo įstatymas. Visus švietimo sistemoje vykstančius pasikeitimus reglamentuoja pagrindinis dokumentas - švietimo įstatymas. Tačiau visuomenės informavimas apie šį įstatymą nėra pakankamas. Nors šis įstatymas numato dalykus ne tik susijusius su švietimo reforma, bet ir tiesiogiai su jų vaikais. Todėl nusprendėme, kad į klausimyną tikslinga įtraukti klausimą: „Ar reikia tėvams žinoti naująjį švietimo įstatymą?“. Kaip pasiskirstė apklaustųjų atsakymai, matyti 6 diagramoje. Toliau aptarsime gautus rezultatus.

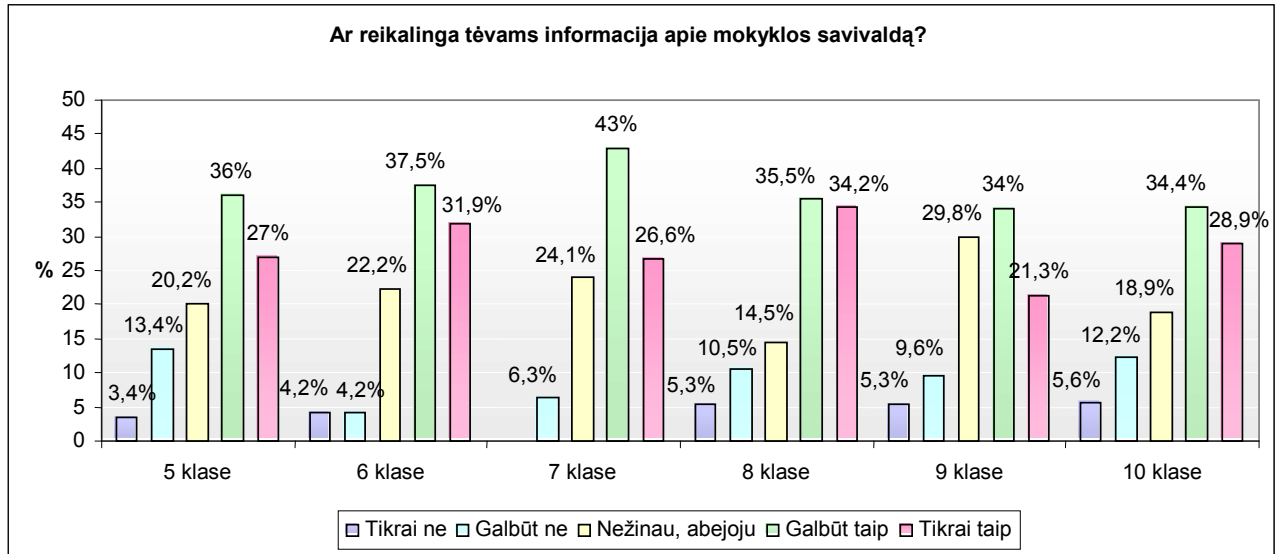
Į šį klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (48,9 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (36,1 proc.). „Galbūt taip“ mano daugiausiai 9 klasės moksleivių tėvų (35,1 proc.), o mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (29,2 proc.). Kaip visada buvo ir tokių, kurie nežinojo ar abejojo, kad jiems tokių žinių reikia. Daugiausiai taip manė 5 klasės moksleivių tėvų (20,2 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (8,9 proc.). „Galbūt ne“ atsakė daugiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (9 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (4,4 proc.). Dalis apklaustųjų pasisakė prieš informacijos apie švietimo įstatymą reikalingumą, daugiausiai tai buvo 8 klasės moksleivių tėvai (10,5 proc.), o mažiausiai – 9 klasės moksleivių tėvų (3,2 proc.). Kaip matome iš apibendrintų duomenų, apie švietimo įstatymą nori žinoti daugiau ar mažiau visų klasių moksleivių tėvai.

Mokinių, tėvų ir pedagogų teisės bei pareigos. Vykstant švietimo kaitai dažnai girdime kalbant apie mokinių, tėvų ir pedagogų teises bei pareigas, bet ar iš viso žinome, kas tai yra, kokios vienos ar kitos grupės teisės ir pareigos. Dažnas pedagogas iš savo patirties gali pasakyti, kad geriausiai savo pareigas žino moksleiviai, o tėvai jas prisimena tik reikalui esant arba iš viso apie tokias pareigas nežino, nors tėvų, pedagogų bei moksleivių pareigos yra aprašytos Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendruosiuose nuostatuose. Remiantis šiomis nuostatomis kiekviena mokykla pasitvirtina detalizuotas tėvų, moksleivių ir pedagogų pareigas. Norėdami sužinoti, ar respondentus domina tėvų, moksleivių ir pedagogų teises bei pareigos, į klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar būtina tėvams žinoti mokinių, tėvų ir pedagogų teises bei pareigas?“. Gauti apklausos metu duomenys apibendrinti 7 diagramoje.

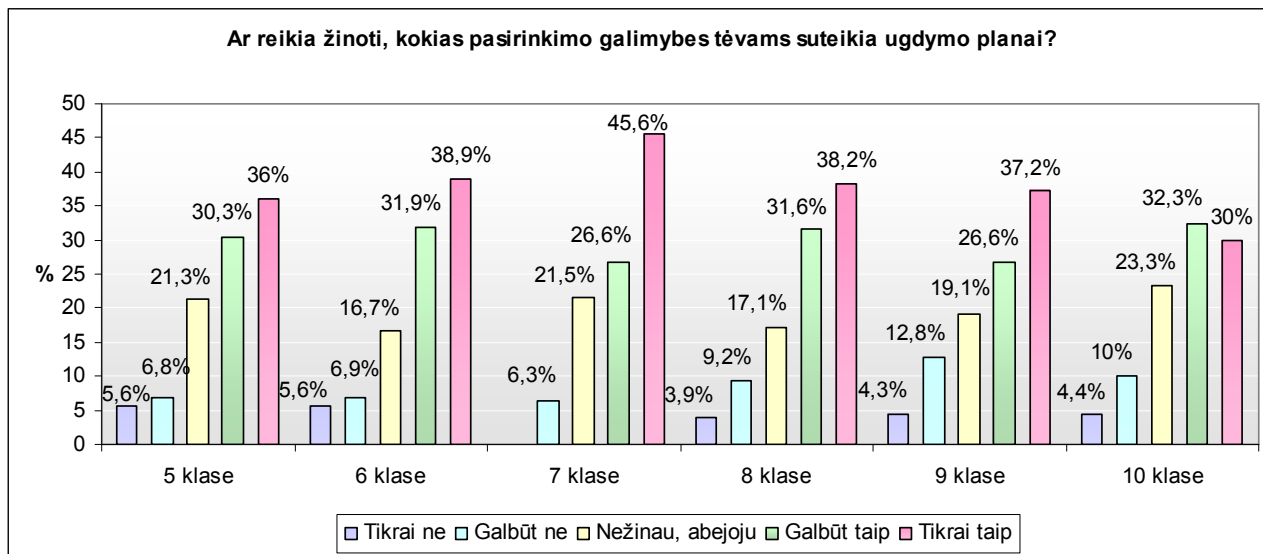
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (61,1 proc.), mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (48,7 proc.). Dalis apklaustųjų tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems to reikia. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai tokių buvo - 8 klasės moksleivių tėvų (31,6 proc.), mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (19,1 proc.). Kaip visada, atsirado ir tokių moksleivių tėvų, kurie abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ - daugiausiai atsakė 6 klasės moksleivių tėvų (12,5 proc.), o mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (7,6 proc.). Dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 10 klasės moksleivių tėvų (10 proc.), o mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (3,8 proc.). Dalis respondentų visiškai tuo nesidomėjo ir atsakė į šį klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 5 klasės moksleivių tėvų (4,5 proc.), o mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (1,3 proc.). Išanalizavus duomenis matyti, kad ši informacija tėvus domina labiau, nei žinios apie švietimo įstatymą. Už tokios informacijos reikalingumą leidinyje pasisakė daugiau kaip pusė apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų.

Mokyklos savivalda. Vykstant švietimo reformai vis plačiau kalbama apie savivaldos institucijų pritraukimą ir jų dalyvavimo svarbą vykdant šią reformą. Norėdami sužinoti, ką tėvai galvoja apie mokyklos savivaldą ir kokios informacijos jiems trūksta, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar reikalinga tėvams informacija apie mokyklos savivaldą?“. Apklausos metu gauti rezultatai apibendrinti ir pateikti 8 diagramoje.

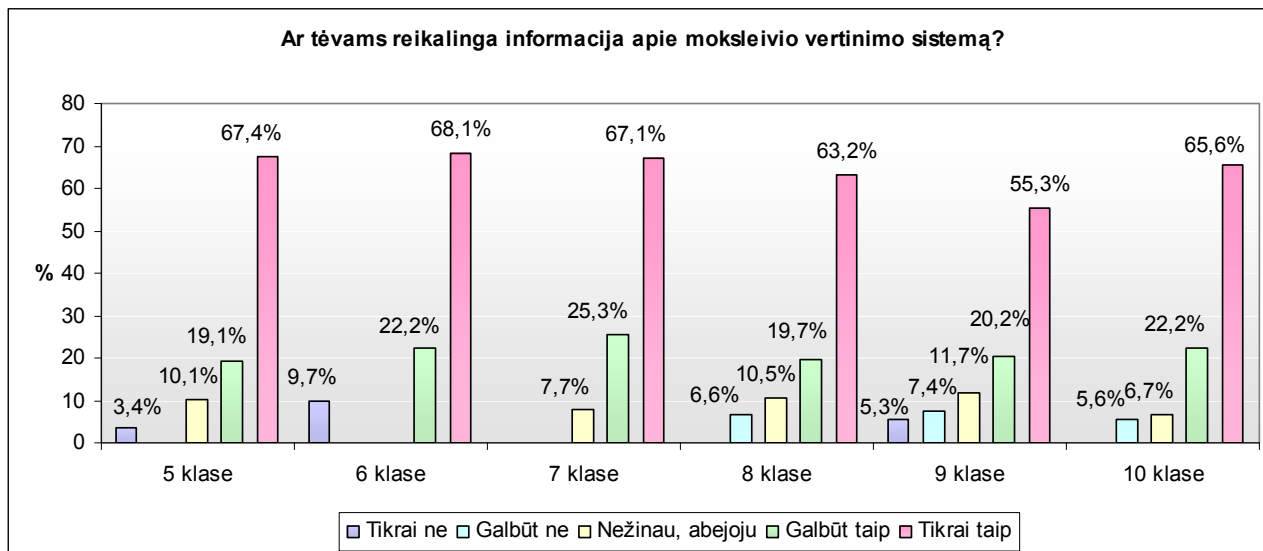
Kaip matome iš šios diagramos, atsakymų buvo įvairių. Vieni nori žinoti apie mokyklos savivaldą, kiti ne, o tretie abejoja ar nėra tvirtai apsisprendę. Kaip matome iš tos pačios diagramos, „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 8 klasės moksleivių tėvų (34,2 proc.), o mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (21,3 proc.). Dalis respondentų tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems to reikia. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai šį variantą rinkosi 7 klasės moksleivių tėvų (43 proc.), mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (34 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. Daugiausiai nežinančių, abejojančių buvo 9 klasės moksleivių tėvų (29,8 proc.), o mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (14,5 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 5 klasės moksleivių tėvų (13,4 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (4,2 proc.). Žinoma, atsirado ir visiškai tuo nesidominčių, ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 10 klasės moksleivių tėvų (5,6 proc.) ir mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (3,4 proc.). Išanalizavus duomenis matyti, kad ši informacija nėra pakankamai aktuali moksleivių tėvams, tačiau ji leidinyje turėtų būti.

Ugdymo planai. Lyginant su kitomis pasaulio šalimis, Lietuvoje švietimo sistema yra pakankamai centralizuota, o ugdymo turinį Lietuvos mokykloms nustato pakankamai detalūs ugdymo planai. Nei moksleiviai, nei moksleivių tėvai neturi didelės laisvės rinktis jiems tinkamas ugdymo formas, nors yra tam tikrų galimybių. Tačiau ne visada jomis pasinaudoti užtenka informacijos apie ugdymo planus. Siekdami išsiaiškinti, kokios informacijos moksleivių tėvams trūksta, ir ar jiems iš viso ji yra reikalinga, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar reikia žinoti, kokias pasirinkimo galimybes tėvams suteikia ugdymo planai?“. Gauti duomenys apibendrinti ir pateikti 9 diagramoje.

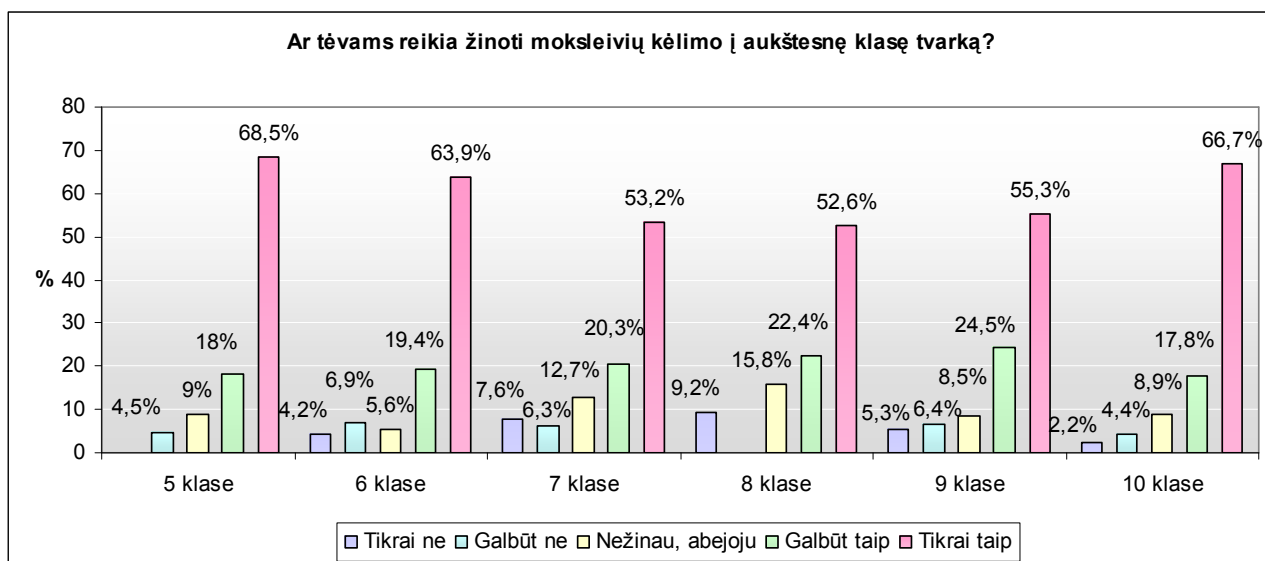
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į šį klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 7 klasės moksleivių tėvų (45,6 proc.), mažiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (30 proc.). Buvo ir tokių, kurie tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems to reikia. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (32,3 proc.), mažiausiai - 7 ir 9 klasės moksleivių tėvų (po 26,6 proc.). Dalis moksleivių tėvų, abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. Daugiausiai nežinančių, abejojančių buvo - 10 klasės moksleivių tėvų (23,3 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (16,7 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (12,8 proc.), o mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (6,3 proc.). Dalis respondentų visiškai tuo nesidomėjo ir atsakė „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 5,6 klasės moksleivių tėvų (po 5,6 proc.), o iš viso tokių atsakymų nebuvo - 7 klasės moksleivių tėvų. Išanalizavus duomenis matyti, kad tokių žinių daugiau ar mažiau reikia visų klasių moksleivių tėvams.

Moksleivių vertinimo sistema. Per pastaruosius dešimtmečius Lietuvos švietimo sistema nuolat keičiasi, įnešdama visokių naujovių į mokyklos gyvenimą. Viena iš tokių naujovių - įvesta dešimties balų vertinimo sistema, kurios anksčiau nebuvo. Dabartinių moksleivių tėvai daugiausiai mokėsi tais laikais, kai mokykloje buvo taikoma penkių balų vertinimo sistema, todėl jiems dažnai sunku suvokti šią vertinimo sistemą. Tam, kad galėtume sužinoti, kokios informacijos trūksta ir ar ji reikalinga, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar tėvams reikalinga informacija apie moksleivių vertinimo sistemą?“. Gauti duomenys apibendrinti ir pateikti 10 diagramoje.

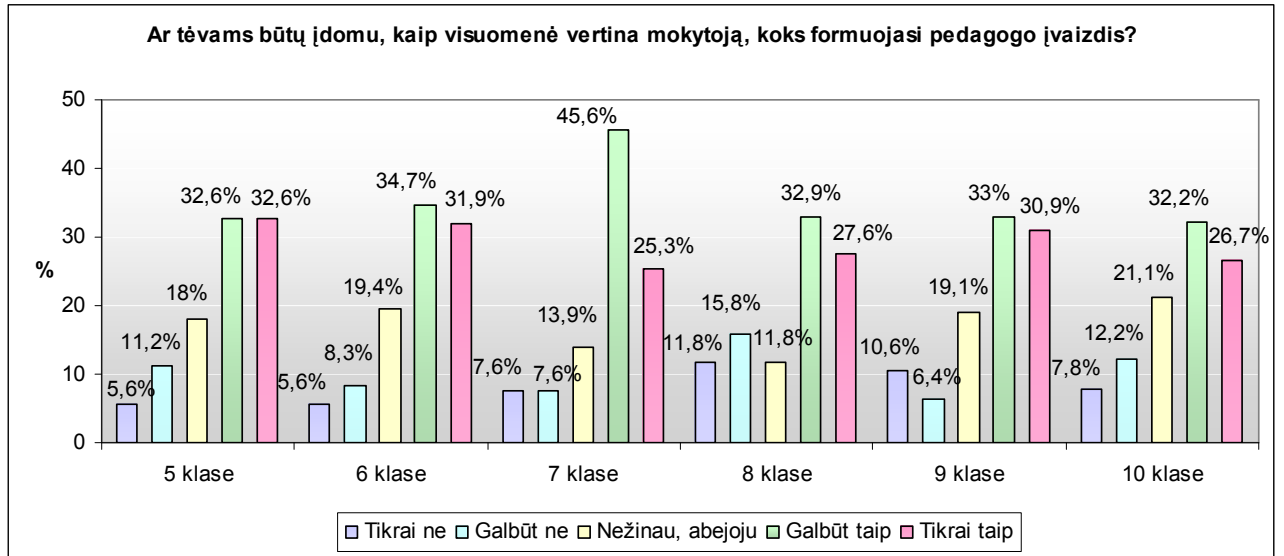
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (68,1 proc.), mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (55,3 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai taip manė 7 klasės moksleivių tėvų (25,3 proc.), mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (19,1 proc.). Dalis moksleivių tėvų, abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (11,7 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (6,7 proc.). Dalis respondentų nesidomėjo šia informacija. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (7,4 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (5,6 proc.), o iš viso nebuvo - 5,6,7 klasės moksleivių tėvų. Dalis respondentų visiškai tuo nesidomėjo ir atsakė į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (9,7 proc.), o mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (3,4 proc.). Iš viso atsakymą „tikrai ne“ nesirinko - 7,8 ir 10 klasių moksleivių tėvai. Išanalizavus duomenis matyti, kad informacija apie moksleivių vertinimo sistemą visų klasių moksleivių tėvams yra labai aktuali. Už šios informacijos būtinumą leidinyje pasisako daugiau nei pusė apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų iš įvairių klasių.

Moksleivių kėlimo į aukštesnę klasę tvarka. Moksleivių kėlimo į aukštesnę klasę tvarka ir jos taikymas yra ne visada pakankamai aiški tėvams, o informacijos apie tai galima rasti nedaug. Dažno moksleivio tėvas negali suvokti, kodėl jų vaikas paliekamas kartoti kursą arba kaip jis keliamas į kitą klasę. Siekdami sužinoti, kokios informacijos tėvams trūksta ir ar ji jiems būtų naudinga, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar tėvams reikia žinoti moksleivių kėlimo į aukštesnę klasę tvarką?“. Visi apklausos metu gauti duomenys apibendrinti 11 diagramoje.

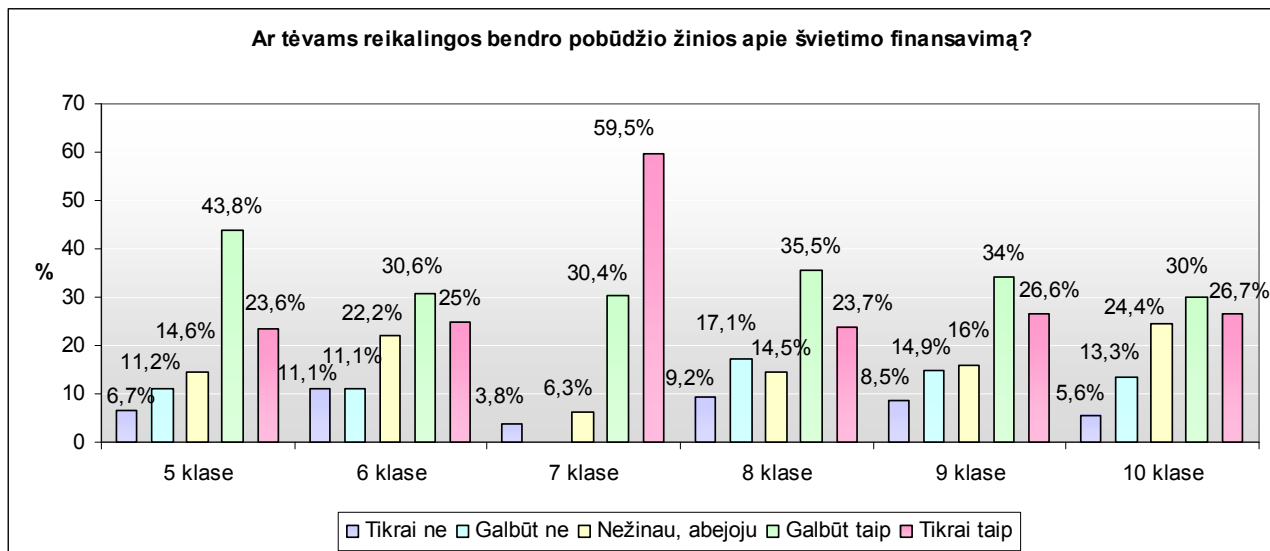
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 5 klasės moksleivių tėvų (68,5 proc.), mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (52,6 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (24,5 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (17,8 proc.). Kaip ir visada, atsirado, tokių moksleivių tėvų, kurie abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. Daugiausiai taip manė 8 klasės moksleivių tėvų (15,8 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (5,6 proc.). Dalis respondentų nesidomėjo šia informacija. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai tokių asmenų - 6 klasės moksleivių tėvų (6,9 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (4,4 proc.). Iš viso tokių nebuvo tarp 8 klasės moksleivių tėvų. Dalis respondentų visiškai tuo nesidomėjo ir atsakė į šį klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (9,2 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (2,2 proc.). Išanalizavus duomenis matyti, kad informacija apie kėlimo į aukštesnę klasę tvarką moksleivių tėvams yra aktuali. Už šios informacijos būtinumą leidinyje pasisakė daugiau kaip pusė visų apklausoje dalyvavusių respondentų pagal atskiras klases.

Kaip visuomenė vertina mokytoją ir koks formuojasi pedagogo įvaizdis. Svarbiausias mokykloje asmuo yra pedagogas. Taip buvo anksčiau, taip yra ir dabar. Nors dažnai girdime kalbant, kad svarbiausias mokykloje turėtų būti vaikas, tačiau to nėra. Kadangi kažką pakeisti sunku, tai reikia nors pasistengti gerai pažinti tuos, nuo kurių priklauso mūsų vaikų likimas ir kt. Tačiau kartais tokios informacijos sunku gauti, tuo tikslu mes į klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar tėvams būtų įdomu, kaip visuomenė vertina mokytoją, koks formuojasi pedagogo įvaizdis?“. Apklausos metu gauti duomenys apibendrinti 12 diagramoje.

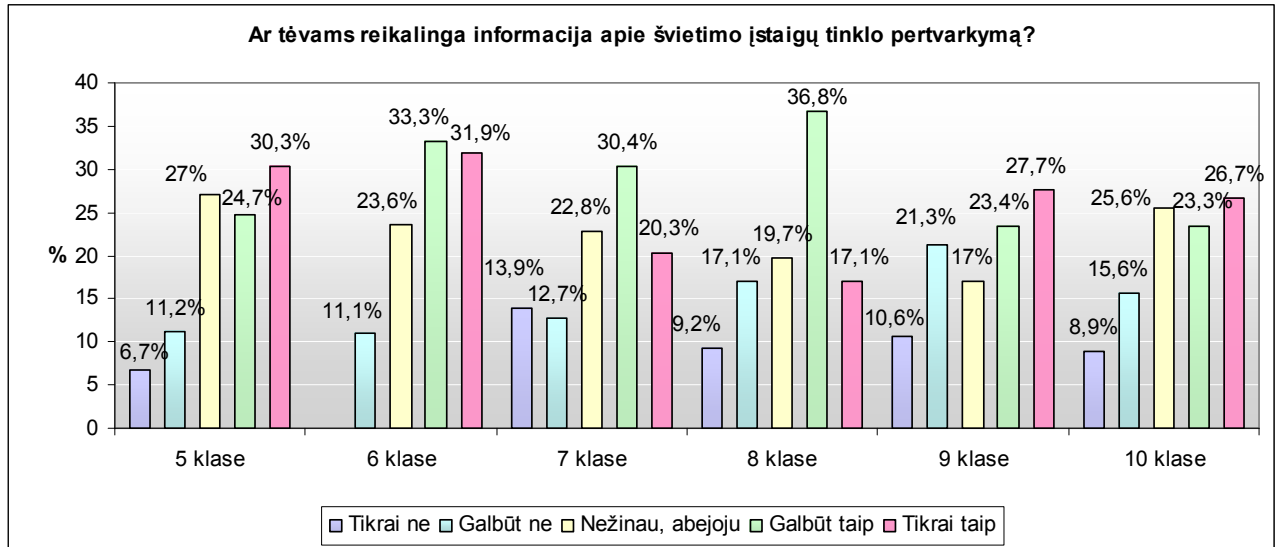
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 5 klasės moksleivių tėvų (32,6 proc.), mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (25,3 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (45,6 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (32,2 proc.). Kaip visada, buvo ir tokių moksleivių tėvų, kurie abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ - daugiausiai atsakė 10 klasės moksleivių tėvų (21,1 proc.), o mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (11,8 proc.). Dalis respondentų buvo linkę šios informacijos nežinoti. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (15,8 proc.), o mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (6,4 proc.). Dalis respondentų šia informacija nesidomėjo ir atsakė į šį klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė - 8 klasės moksleivių tėvų (11,8 proc.), o mažiausiai - 5,6 klasės moksleivių tėvų (po 5,6 proc.). Išanalizavus duomenis matyti, kad ši informacija visų klasių moksleivių tėvus daugiau ar mažiau domina, tačiau nėra labai aktuali. Procentas nuo visų apklausoje dalyvavusių respondentų pagal kiekvieną klasę nėra didelis, palyginus su kitais anketoje užduotais klausimais.

Švietimo finansavimas. Lietuvoje nuolat deklaruojama, kad švietimo finansavimas yra prioritetinga biudžetinio finansavimo sritis. Šiuo metu vyksta švietimo finansavimo principų kaita. Patyrinėjome, ar domisi švietimo finansavimu patys mokesčių mokėtojai ir švietimo paslaugų vartotojai - tėvai. Tuo tikslu į anketos klausimyną buvo įtrauktas klausimas: „Ar tėvams reikalingos bendro pobūdžio žinios apie švietimo finansavimą?“. Apklausos metu gauti duomenys apibendrinti 13 diagramoje.

Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 7 klasės moksleivių tėvų (59,5 proc.), mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (23,6 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai jų buvo - 5 klasės moksleivių tėvų (43,8 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (30 proc.). Dalis moksleivių tėvų, abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai atsakė 10 klasės moksleivių tėvų (24,4 proc.), o mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (6,3 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė - 8 klasės moksleivių tėvų (17,1 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (11,1 proc.) ir iš viso tokių asmenų nebuvo tarp 7 klasės moksleivių tėvų. Žinoma, atsirado visiškai tuo nesidominčių, ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 6 klasės moksleivių tėvai (11,1 proc.), o mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (3,8 proc.). Išanalizavus duomenis matyti, kad informacija apie švietimo finansavimą nėra aktuali moksleivių tėvams, išskyrus 7 klasės moksleivių tėvus, tačiau šiame leidinyje ši informacija turėtų būti .

Švietimo įstaigų tinklo pertvarkymas. Vykstanti švietimo kaita įtakojo ir švietimo įstaigų tinklo pertvarkymą. Taip pat tam įtakos turėjo ir vis mažėjantis mokinių skaičius mokyklose. Tačiau šis mokyklų tinklo pertvarkymas sukėlė daug diskusijų visuomenėje. Tokiam mokyklų uždarinėjimui ypatingai priešinasi moksleivių tėvai, jiems sunku suvokti, kad jų vaikas turi kažkur toli nuo namų vykti į mokyklą. Taip pat dažnai moksleivių tėvai kalba, kad niekas neatsižvelgia į jų nuomonę ir siūlymus, niekas jiems nesuteikia pilnos informacijos apie vykstančius švietimo įstaigų tinklo pertvarkymus. Siekdami išsiaiškinti, kokia informacija domina tėvus, ar ji jiems iš viso reikalinga, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „ Ar tėvams reikalinga informacija apie švietimo įstaigų tinklo pertvarkymą?“. Apklausos metu gauti duomenys apibendrinti 14 diagramoje.

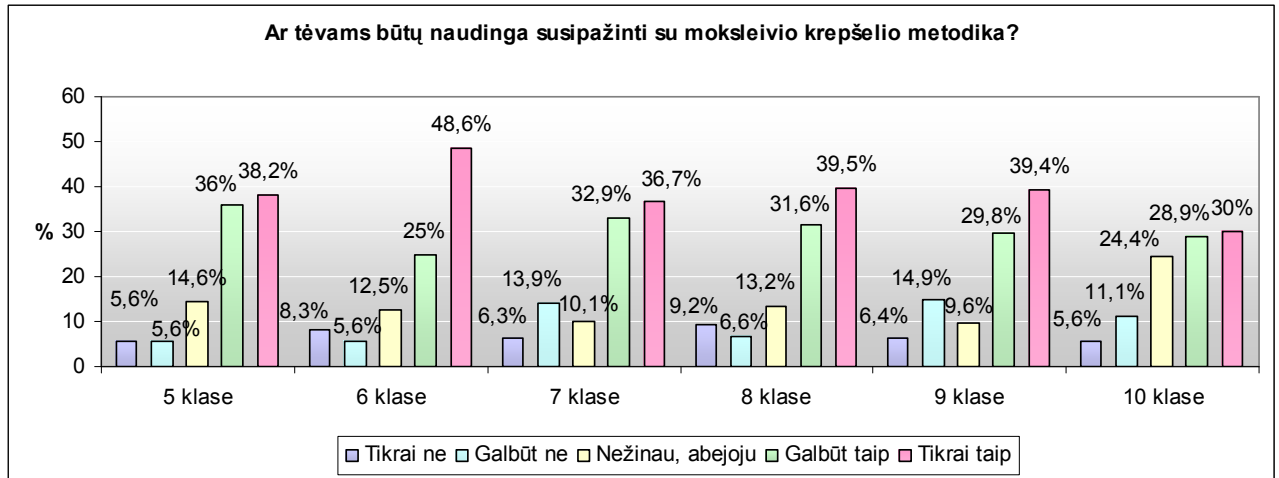

Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (31,9 proc.), mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (17,1 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga.. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai šį variantą rinkosi 8 klasės moksleivių tėvų (36,8 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (23,3 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ daugiausiai atsakė - 5 klasės moksleivių tėvų (27 proc.), o mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (17 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (21,3 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (11,1 proc.). Žinoma, atsirado visiškai tuo nesidominčių ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 7 klasės moksleivių tėvų (13,9 proc.), o mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (6,7 proc.). Iš viso atsakymų „tikrai ne“ nebuvo tarp 6 klasės moksleivių tėvų. Išanalizavus duomenis matyti, kad informacija apie švietimo įstaigų tinklo pertvarkymą moksleivių tėvams nėra labai aktuali, palyginus su kita informacija..

Moksleivio krepšelio metodika. Kaip jau minėjome anksčiau, vykstant švietimo sistemos kaitai, keitėsi ugdymo planai, moksleivių vertinimo sistema ir netgi pats švietimo finansavimas. Nuo 2002 metų sausio 1d. Lietuvoje buvo įvestas vadinamasis moksleivio krepšelis. Kai mokėsi dabartinių moksleivių tėvai, šitokio dalyko nebuvo, todėl jiems tai yra naujovė. Dėl moksleivio krepšelio įvedimo daug diskutuota ir ginčytasi, bet vieningos nuomonės neprieita. Ne visi šių diskusijų dalyviai suprato, kokia krepšelio esmė ir kaip jis apskaičiuojamas. Ypatingai informacijos apie moksleivio krepšelį trūksta moksleivių tėvams, kurių sumokėtų mokesčių dalis tenka ir švietimo įstaigoms. Todėl siekdami išsiaiškinti, kokios informacijos jiems trūksta, į anketos klausimyną

įtraukėme klausimą: „Ar tėvams būtų naudinga susipažinti su moksleivio krepšelio metodika?“. Apibendrinti duomenys pateikti 15 diagramoje.

15 diagrama

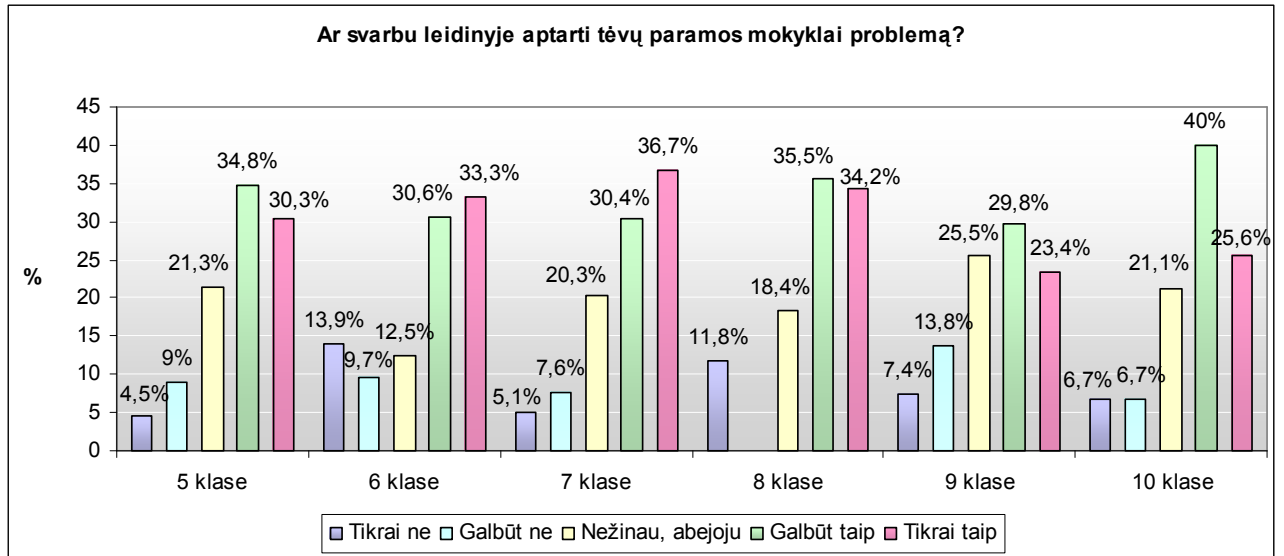

Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (48,6 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (30 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai taip manė 5 klasės moksleivių tėvų (36 proc.), mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (25 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (24,4 proc.), o mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (9,6 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (14,9 proc.), o mažiausiai - 5,6 klasės moksleivių tėvų (po 5,6 proc.). Žinoma, atsirado visiškai tuo nesidominčių ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 8 klasės moksleivių tėvų (9,2 proc.), o mažiausiai - 5,10 klasės moksleivių tėvų (po 5,6 proc.). Išanalizavus duomenis matyti, kad informacija apie moksleivio krepšelį, moksleivių tėvams įdomi, tačiau vis dėl to nėra pakankamai aktuali.

Tėvų paramos mokyklai problema. Nors ir teigiama Lietuvos Respublikos konstitucijos 41 straipsnyje, kad „Mokymas valstybinėse ir savivaldybių bendrojo lavinimo, profesinėse bei aukštesniosiose mokyklose yra nemokamas“, tačiau visi gerai žinome, kad tai yra sąlyginis dalykas. Jis vis dėlto yra išlaikomas iš mokesčių mokėtojų. Nors už mokymo procesą tiesiogiai mokėti ir nereikia, tačiau tėvai neišvengiamai turi pirkti mokymuisi būtinas priemones, mokėti už būrelius ir t.t.. Dažnam moksleivio tėvui iškyla klausimas, kodėl mokslas traktuojamas kaip nemokamas, o vis dėlto reikia už jį mokėti. Nors mokyklų administracija ir bando tai aiškinti, tačiau informacija nėra pakankama ir išsami. Todėl pasidomėjome, ar tėvams aktualus paramos mokyklai klausimas.

Tuo tikslu į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar svarbu leidinyje aptarti tėvų paramos mokyklai problema?“. Apklaustos metu gauti duomenys apibendrinti 16 diagramoje.

16 diagrama

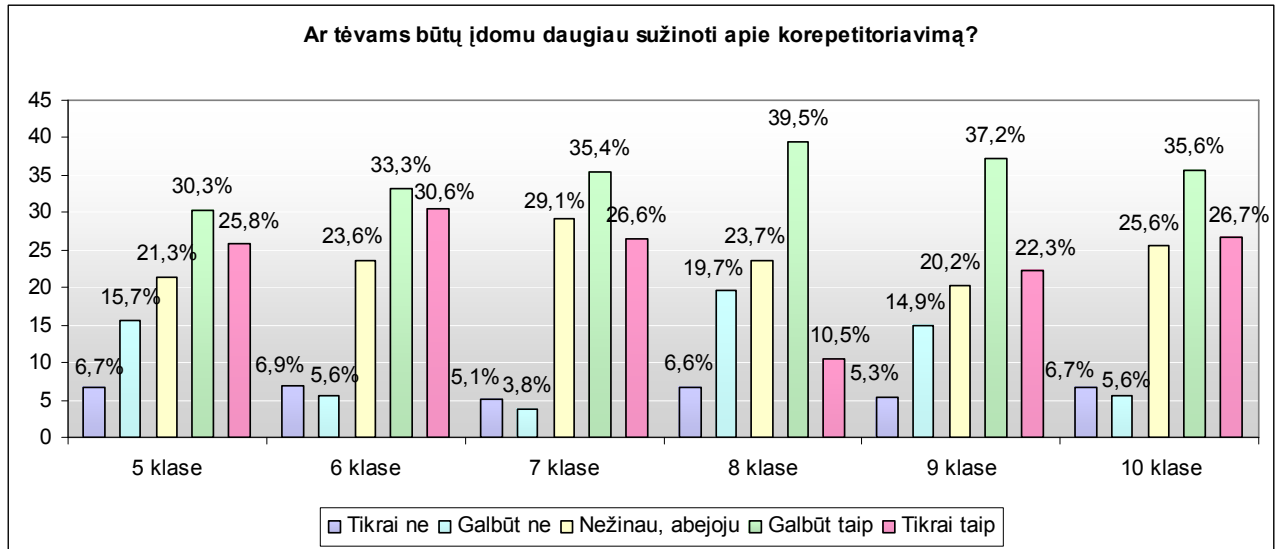

Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 7 klasės moksleivių tėvų (36,7 proc.), mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (23,4 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai taip manė 10 klasės moksleivių tėvų (40 proc.), mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (29,8 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai atsakė 9 klasės moksleivių tėvų (25,5 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (12,5 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (13,8 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (6,7 proc.). Iš viso tokių nebuvo tarp 8 klasės moksleivių tėvų. Žinoma, atsirado visiškai tuo nesidominčių ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 6 klasės moksleivių tėvų (13,9 proc.), o mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (4,5 proc.). Išanalizavus duomenis matyti, kad tėvų paramos mokyklai problema nėra pakankamai aktuali. Dalis moksleivių tėvų, kuriems ši informacija reikalinga, ir kurie labiau linkę abejoti, yra maždaug vienoda.

Korepetitoriaivimas. Tai labai senas dalykas, tik vienuose kraštuose jis paplitęs daugiau, o kituose - mažiau. Lietuvoje šiuo metu vėl atsigauna korepetitoriaivimo paslaugos, kurios tapo labai populiaros atsiradus valstybiniams brandos egzaminams mokyklose. Informacijos apie patį korepetitoriaivimą ir šias paslaugas teikiančius asmenis, galima sakyti, nėra. Dažnai moksleivių tėvai net nežino, kur galėtų kreiptis dėl šių paslaugų ar iš viso nėra apie tai girdėję, todėl į anketos

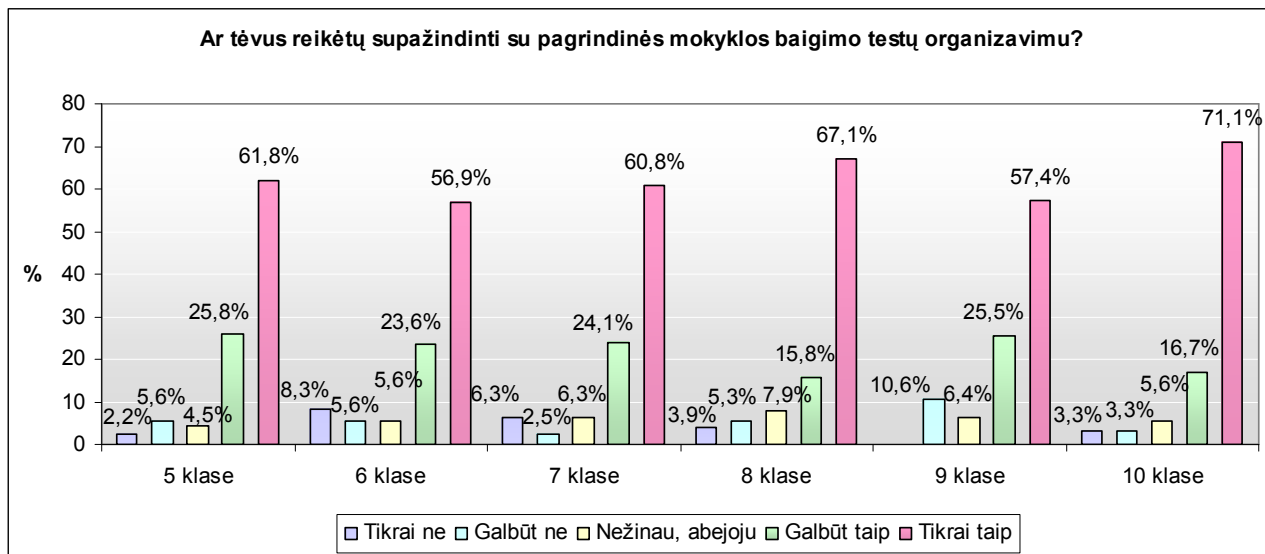
klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar tėvams būtų įdomu sužinoti daugiau apie korepetitoriavimą?“. Gauti duomenys apibendrinti 17 diagramoje.

17 diagrama

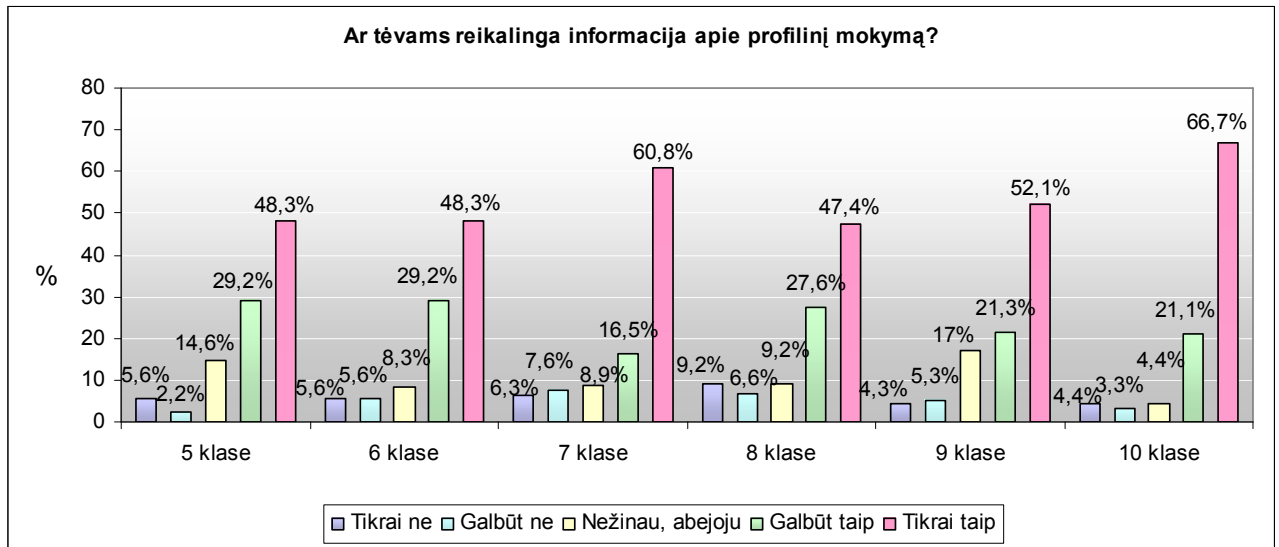
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 6 klasės moksleivių tėvų (30,6 proc.), mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (10,5 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga.. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai taip manė 8 klasės moksleivių tėvų (39,5 proc.), mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (30,3 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai atsakė 7 klasės moksleivių tėvų (29,1 proc.),o mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (20,2 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 8 klasės moksleivių tėvų (19,7 proc.), o mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (3,8 proc.). Žinoma, atsirado ir visiškai tuo nesidominčių, ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 6 klasės moksleivių tėvų (6,9 proc.),o mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (5,1 proc.). Išanalizavus duomenis matyti, kad moksleivių tėvai informacija apie korepetitoriavimą domisi, tačiau tuo pačiu metu nemaža dalis tėvų nėra tvirtai apsisprendę ar jiems ši informacija reikalinga.

Mokyklos baigimo testų organizavimas. Anksčiau, kai mokėsi šiuolaikinių moksleivių tėvai, baigiamuosius testus reikėjo laikyti 8 klasėje,o vėliau 9 klasėje. Tačiau, kaip jau minėjome, per pastarąjį dešimtmetį įvyko dideli pasikeitimai švietimo sistemoje: buvo įvesti pagrindinės mokyklos baigiamieji testai 10 klasėje. Tėvus, tokie švietimo sistemos pasikeitimai baugina, nes informacijos pakankamai apie tai nėra. Norėdami išsiaiškinti, kokios informacijos trūksta, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „ Ar tėvus reikėtų susipažindinti su pagrindinės mokyklos baigimo testų organizavimu?“. Gauti apklausos metu duomenys apibendrinti 18 diagramoje.

Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (71,1 proc.), mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (56,9 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai šį variantą rinkosi 5 klasės moksleivių tėvų (25,8 proc.), mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (15,8 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai atsakė 8 klasės moksleivių tėvų (7,9 proc.), o mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (4,5 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (10,6 proc.), o mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (2,5 proc.). Žinoma, atsirado ir visiškai tuo nesidominčių, ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 6 klasės moksleivių tėvų (8,3 proc.), mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (2,2 proc.), o iš viso tokių asmenų nebuvo tarp 9 klasės moksleivių tėvų. Išanalizavus duomenis matyti, kad ši informacija moksleivių tėvams daugiau ar mažiau reikalinga. Už ją pasisakė didžioji dalis visų apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų. Labiausiai ši informacija yra svarbi tiems tėvams, kurių vaikai turės laikyti baigiamuosius testus, t.y. 10 klasės moksleivių tėvams.

Profilinis mokymas. Jau ne pirmi metai tėvai girdi jiems neįprastą žodį „profilavimas“. Kada mokėsi dabartinių moksleivių tėvai, to nebuvo. Nors mokytojai ir mokyklų vadovai bando aiškinti moksleiviams ir moksleivių tėvams apie šią naujovę, tačiau tai ne visada daroma pakankamai detalai ir aiškiai. Norėdami išsiaiškinti, kokia informacija tėvus domina, ar iš viso ji reikalinga, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar tėvams reikalinga informacija apie profilinį mokymą?“. Apklausos metu gauti duomenys apibendrinti 19 diagramoje.

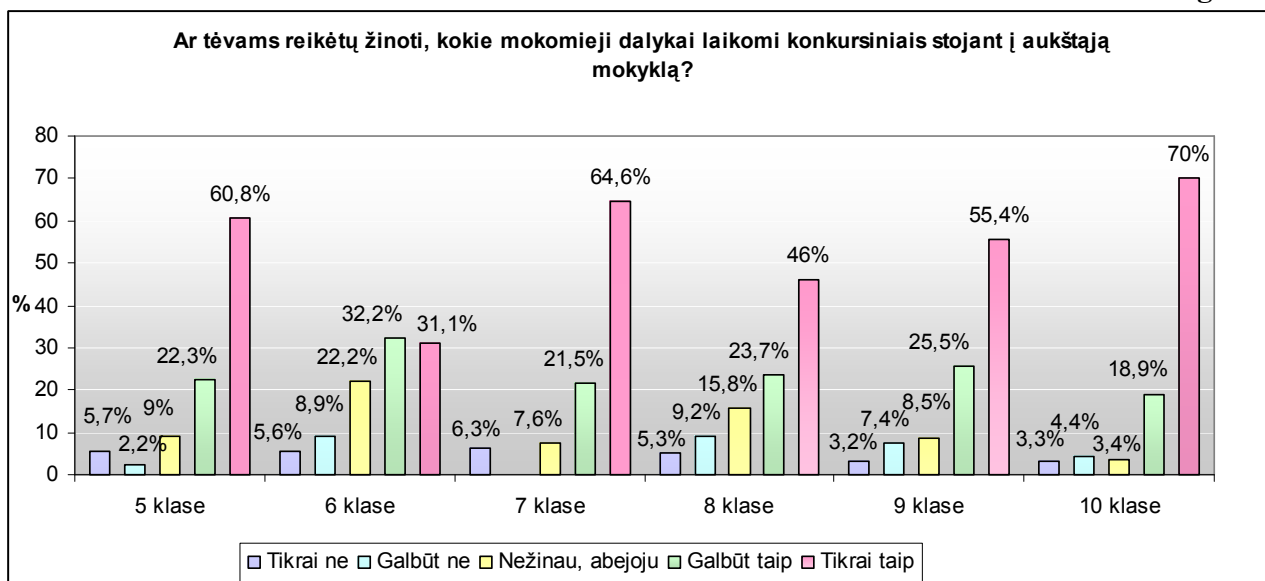
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (66,7 proc.), mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (48,3 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai šį variantą rinkosi 5,6 klasių moksleivių tėvai (po 29,2 proc.), mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (16,5 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ - daugiausiai atsakė 9 klasės moksleivių tėvų (17 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (4,4 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 7 klasės moksleivių tėvų (7,6 proc.), o mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (2,2 proc.). Žinoma, atsirado ir visiškai tuo nesidominčių ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 8 klasės moksleivių tėvų (9,2 proc.), o mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (4,3 proc.). Išanalizavus duomenis galima teigti, kad ši informacija moksleivių tėvams yra reikalinga.

Brandos egzaminų organizavimo tvarka. Vienas iš svarbesnių švietimo sistemos kaitos aspektų būtų tas, kad įvesta nauja brandos egzaminų tvarka. Greta įprastų mokyklinių brandos egzaminų atsirado ir valstybiniai egzaminai, kurie administruojami, vertinami centralizuotai ir turi didelę reikšmę tolimesniam moksleivio pasirinkimui. Nors ir bandoma kalbėti su moksleivių tėvais ir pačiais moksleiviais apie šiuos egzaminus ir jų svarbą, tačiau ne visada gaunama informacija yra pakankama. Norėdami išsiaiškinti, ar jiems reikia tokios informacijos ar ne, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar tėvus reikėtų supažindinti su brandos egzaminų organizavimo tvarka?“. Apklausos metu gauti duomenys apibendrinti 20 diagramoje.

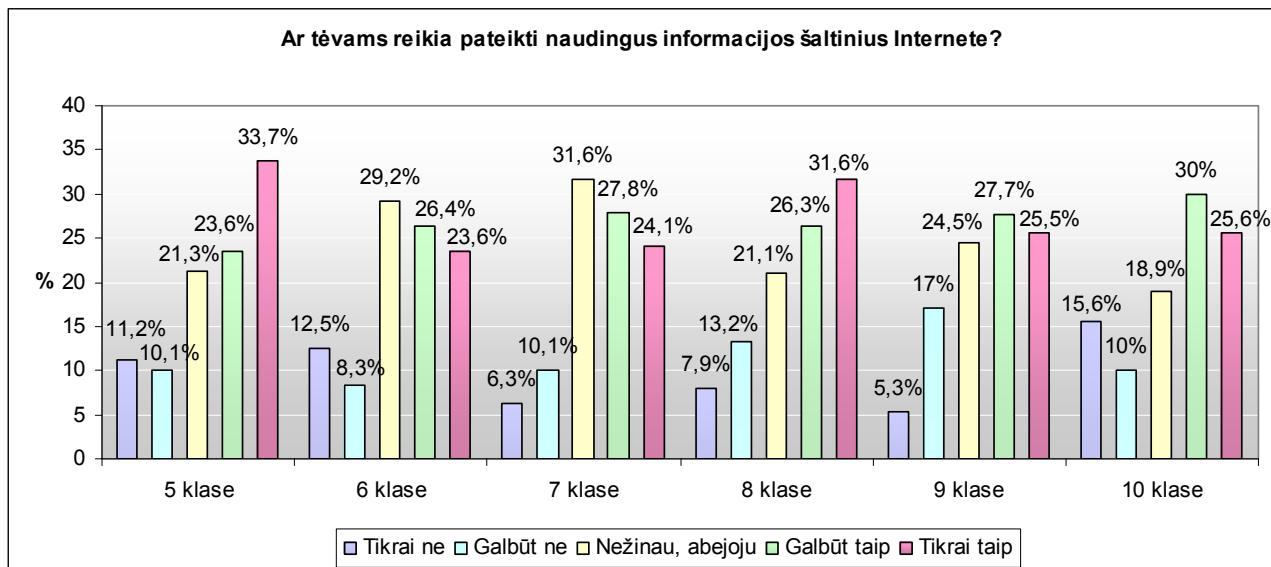
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (62,3 proc.), mažiausiai - 7 klasės moksleivių tėvų (18,9 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai šį variantą rinkosi 8 klasės moksleivių tėvų (35,5 proc.), mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (18 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai atsakė 6 klasės moksleivių tėvų (16,7 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (8,9 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 6 klasės moksleivių tėvų (13,8 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (2,2 proc.). Žinoma, atsirado ir visiškai tuo nesidominčių, ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 5 klasės moksleivių tėvų (36 proc.), o mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (2,6 proc.). Išanalizavus duomenis matome, kad ši informacija nėra labai svarbi moksleivių tėvams. Didesnis susidomėjimas šia informacija yra 9-10 klasių moksleivių tėvų.

Kokie mokomieji dalykai laikomi konkursiniais, stojant į aukštąją mokyklą? Vykstanti švietimo sistemos kaita įtakojo ir tai, kad stojimo į aukštąsias mokyklas sąlygos buvo nuolat keičiamos. Ir tik 2001 metais Lietuvos universitetų rektorių konferencija patvirtino bendrą konkursinių mokomųjų dalykų sąrašą, kuris privalomas visoms aukštosioms mokykloms. Kadangi tai yra ganėtinai naujas dalykas, tai ir informacijos sklaida yra dar nepakankama. Kai kurie tėvai gal apie tai žino daugiau, kai kurie gal mažiau, o taip pat yra ir tokių, kurie visiškai nieko apie tai nežino. Siekdami išsiaiškinti ar ši informacija jiems reikalinga į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar tėvams reikėtų žinoti, kokie mokomieji dalykai laikomi konkursiniais, stojant į aukštąją mokyklą?“. Apklausoje metu gauti duomenys apibendrinti 21 diagramoje.

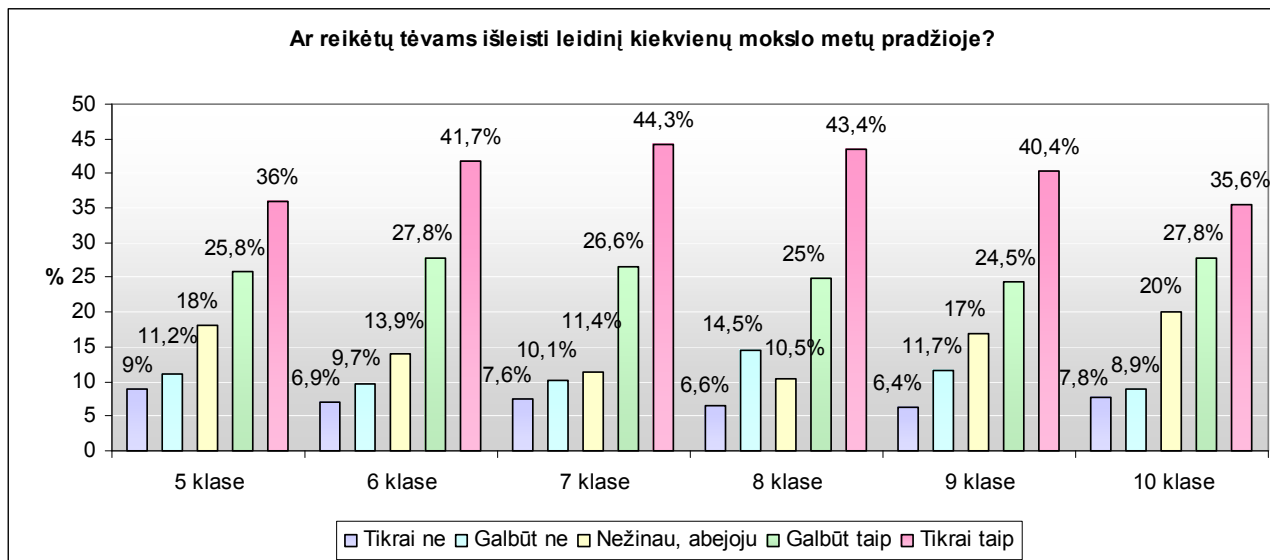
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (70 proc.), mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (46 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai šį variantą rinkosi 9 klasės moksleivių tėvų (25,5 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (18,9 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai atsakė 6 klasės moksleivių tėvų (22,2 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (3,4 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 8 klasės moksleivių tėvų (9,2 proc.), o mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (2,2 proc.). Visiškai tokių asmenų nebuvo tarp 7 klasės moksleivių tėvų. Žinoma, atsirado ir visiškai tuo nesidominčių, ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 7 klasės moksleivių tėvų (6,3 proc.), o mažiausiai tarp 9 klasės moksleivių tėvų (3,2 proc.). Išanalizavus gautus duomenis matome, kad ši informacija daugiau ar mažiau yra aktuali visų klasių moksleivių tėvams.

Naudingi informacijos šaltiniai internete. Vis labiau šiuolaikinei visuomenei tampant informacine, reikia ir įvairių internetinių šaltinių, kuriuose būtų galima rasti reikiamos informacijos apie vykstančią švietimo kaitą. Taip pat būtini ir tokie šaltiniai, kur būtų galima rasti dokumentų, susijusių su švietimo sistema ir t.t. Daugelis šiuolaikinių moksleivių tėvų yra užimti ir dažnai neturi laiko eiti į mokyklas aiškintis jiems iškilusius klausimus, jie geriau pasinaudotų internetiniais šaltiniais. Todėl nusprendėme, kad į anketos klausimyną būtina įtraukti ir šį klausimą: „Ar tėvams reikia pateikti naudingus informacijos šaltinius internete?“. Apklausos metu gauti duomenys apibendrinti 22 diagramoje.

Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 5 klasės moksleivių tėvų (33,7 proc.), mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (23,6 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai šį variantą rinkosi 10 klasės moksleivių tėvų (30 proc.), mažiausiai - 5 klasės moksleivių tėvų (23,6 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems tokia informacija reikalinga. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai atsakė 7 klasės moksleivių tėvų (31,6 proc.), o mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (21,1 proc.). Nedidelė dalis respondentų buvo linkę labiau nežinoti šios informacijos. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 9 klasės moksleivių tėvų (17 proc.), o mažiausiai - 6 klasės moksleivių tėvų (8,3 proc.). Žinoma, atsirado ir visiškai tuo nesidominčių, ir atsakiusių į klausimą „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 10 klasės moksleivių tėvų (15,6 proc.), o mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (5,3 proc.). Išanalizavus duomenis matome, kad ši informacija palyginti su anksčiau nagrinėtomis nėra tokia aktuali.

Leidinio išleidimo dažnumas. Švietimo kaita vyksta labai sparčiai ir įneša vis naujų ir naujų dalykų į švietimo sistemą, todėl labai svarbu, kad tėvus pasiektų objektyvi informacija. Kad ši informacija tikrai būtų objektyvi, ją nuolatos reikia atnaujinti. Norėdami išsiaiškinti, kaip dažnai tėvai norėtų, kad ši informacija būtų atnaujinama, į anketos klausimyną įtraukėme klausimą: „Ar reikėtų informacinį leidinį tėvams išleisti kiekvienų mokslo metų pradžioje?“. Gauti apklausos metu duomenys apibendrinti 23 diagramoje.

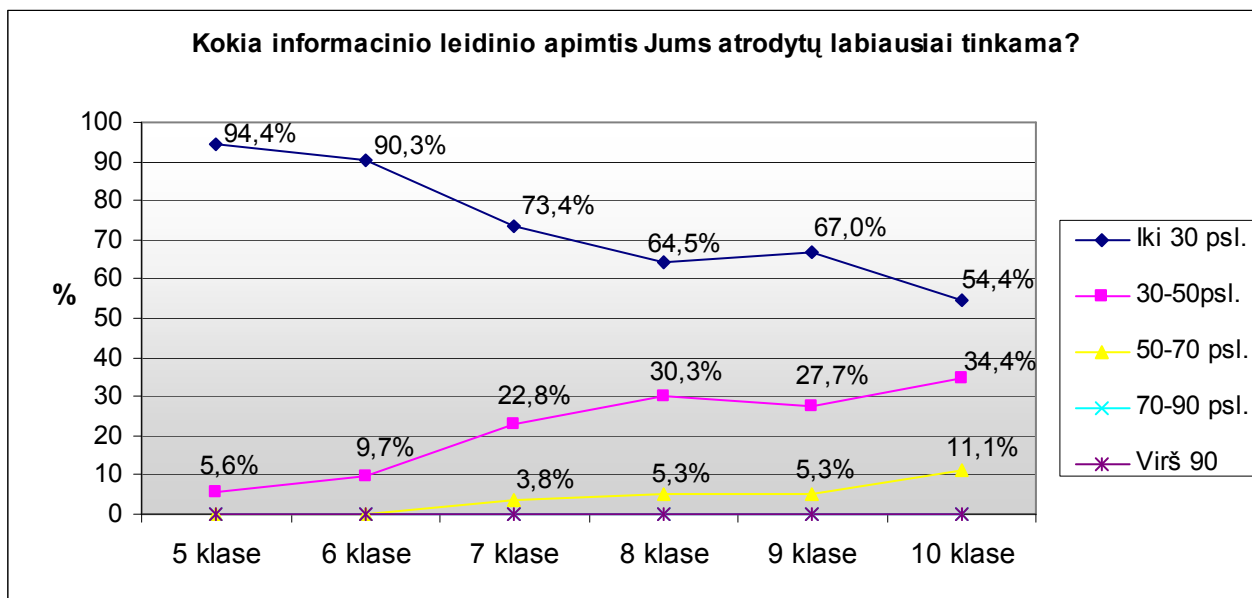
Kaip matome iš anksčiau minėtos diagramos, į klausimą „tikrai taip“ atsakė daugiausiai 7 klasės moksleivių tėvų (44,3 proc.), mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (35,6 proc.). Dalis respondentų dalyvavusių apklausoje tvirtai negalėjo pasakyti, ar jiems ši informacija reikalinga. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt taip“. Daugiausiai šį variantą rinkosi 6,10 klasės moksleivių tėvų (po 27,8 proc.), mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (24,5 proc.). Dalis moksleivių tėvų abejojo ar iš viso nežinojo, ar jiems toks leidinys reikalingas. „Nežinau, abejoju“ – daugiausiai atsakė 10 klasės moksleivių tėvų (20 proc.), o mažiausiai - 8 klasės moksleivių tėvų (10,5 proc.). Dalis apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų, pasisakė, kad tokio leidinio galbūt nereikia. Atsakydami jie pažymėjo „galbūt ne“. Daugiausiai taip manė 8 klasės moksleivių tėvų (14,5 proc.), o mažiausiai - 10 klasės moksleivių tėvų (8,9 proc.). Žinoma, atsirado ir prieštaraujančių tokio leidinio išleidimui. Jie į klausimą atsakė „tikrai ne“. Daugiausiai taip manė 5 klasės moksleivių tėvų (9 proc.), o mažiausiai - 9 klasės moksleivių tėvų (6,4 proc.). Išanalizavus duomenis matome, kad moksleivių tėvams toks leidinys reikalingas, tačiau, kad jis būtų išleistas kiekvienų mokslo metų pradžioje pasisako mažiau nei pusė visų apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų iš kiekvienos klasės.

Toliau pateiksime tyrime nagrinėtų anketos klausimų suvestinę (žr. 1 lentelę). Šioje lentelėje matome kaip pasiskirstė apklausoje dalyvavusių respondentų atsakymai į anketoje pateiktus klausimus, neskirstant respondentų pagal atskiras klases. Lentelėje pateikti esminiai klausimai, kurie tiesiogiai yra susiję su švietimo sistemos kaita.

1 lentelė

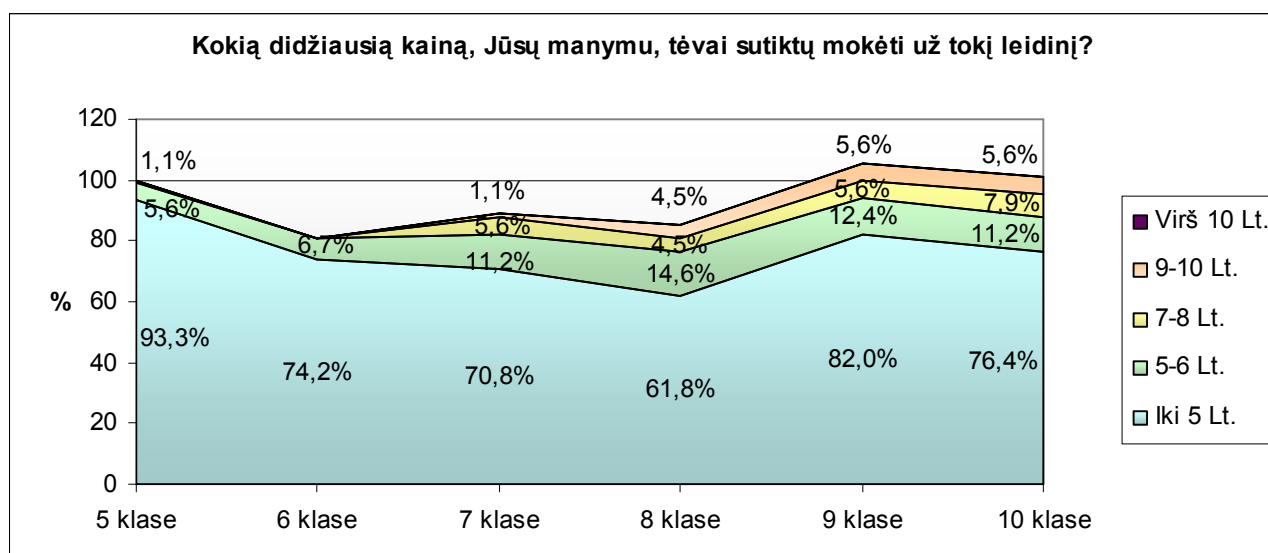
Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymų variantai (proc.)				
		Tikrai ne	Galbūt ne	Nežinau, abejoju	Galbūt taip	Tikrai taip
1.	Ar reikalingos tėvams bendriausios žinios apie vykstančią švietimo reformą?	4,8	5	12,2	32,2	45,8
2.	Ar reikia tėvams žinių apie naująjį švietimo įstatymą?	4,6	7,6	13,8	30,2	43,8
3.	Ar būtina tėvams žinoti mokinių, tėvų ir pedagogų teise bei pareigas?	3,2	5,8	9,6	24,6	56,8
4.	Ar reikalinga tėvams informacija apie mokyklos savivaldą?	4	9,6	21,8	36,6	28
5.	Ar reikia žinoti, kokias pasirinkimo galimybes tėvams suteikia ugdymo planai?	4	8,8	20	29,8	37,4
6.	Ar tėvams reikalinga informacija apie moksleivių vertinimo sistemą?	3	3,4	8	21,4	64,2
7.	Ar tėvams reikia žinoti moksleivių kėlimo į aukštesnę klasę tvarką?	4,6	4,8	10	20,4	60,2
8.	Ar tėvams būtų įdomu, kaip visuomenė vertina mokytoją; koks formuojasi pedagogo įvaizdis?	8,2	10,2	17,4	35	29,2
9.	Ar tėvams reikalingos bendro pobūdžio žinios apie švietimo finansavimą?	7,4	11,4	16,4	34,2	30,6
10.	Ar tėvams reikalinga informacija apie švietimo įstaigų tinklo pertvarkymą?	8,4	15	22,6	28,2	25,8
11.	Ar tėvams būtų naudinga susipažinti su moksleivio krepšelio metodika?	6,8	9,8	14,2	30,8	38,4
12.	Ar svarbu leidinyje aptarti tėvų paramos mokyklai problemą?	8	8	20,2	33,6	30,2
13.	Ar tėvams būtų įdomu daugiau sužinoti apie korepetitoriavimą?	6,2	11	33,8	35,2	23,8
14.	Ar tėvus reikėtų supažindinti su pagrindinės mokyklos baigimo testų organizavimu?	3,8	5,6	6	22	62,6
15.	Ar tėvams reikalinga informacija apie profilinį mokymą?	5,8	5	10,6	23,2	55,4
16.	Ar tėvus reikėtų supažindinti su brandos egzaminų organizavimo tvarka?	15,4	8,6	13	24,6	38,4
17.	Ar tėvams reikėtų žinoti, kokie mokomieji dalykai laikomi konkursiniais, stojant į aukštąją mokyklą?	6	5,4	13,2	23,2	52,2

Leidinio apimtis. Kaip matome iš anksčiau minėtų apibendrintų duomenų, moksleivių tėvus domina informacija, susijusi su švietimo sistemos reforma, nes tai turi įtakos jų vaikams. Daugelis moksleivių tėvų nori, kad ši informacija būtų apibendrinta ir išleista. Todėl labai svarbu, kad leidinys būtų priimtinas ir suprantamas visiems. Norėdami išsiaiškinti, kokios apimties turėtų būti leidinys, moksleivių tėvams pateikėme klausimą: „*Kokia informacinio leidinio apimtis Jums atrodytų labiausiai tinkama?*“. Gauti apklausos metu duomenys pavaizduoti 24 diagramoje.

Kaip matome iš šios diagramos, daugiausiai visų klasių moksleivių tėvų pasisakė už leidinį, kurio apimtis būtų iki 30 psl.. Už informacinį leidinį, kurio apimtis būtų nuo 30 – 50 psl., pasisakė daugiausiai 10 klasės moksleivių tėvų (34,4 proc.), o mažiausiai – 5 klasės moksleivių tėvų (5,6 proc.). Labai nedidelė dalis visų apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų pasisakė už leidinį, kurio apimtis būtų nuo 50 - 70 psl. Daugiausiai tokios apimties leidinio pageidavo 10 klasės moksleivių tėvai (11,1 proc.), o mažiausiai – 7 klasės moksleivių tėvai (3,8 proc.). 5 ir 6 klasių moksleivių tėvai, tokios apimties leidinio visiškai nepageidauja. Visiškai nebuvo apklaustųjų tarpe tokių, kurie pasisakė už leidinį, kurio apimtis būtų nuo 70 – 90 psl. ir daugiau kaip 90 psl. Išanalizavus duomenis matome, kad tokio leidinio apimtis turėtų būti ne didesnė kaip 30 psl..

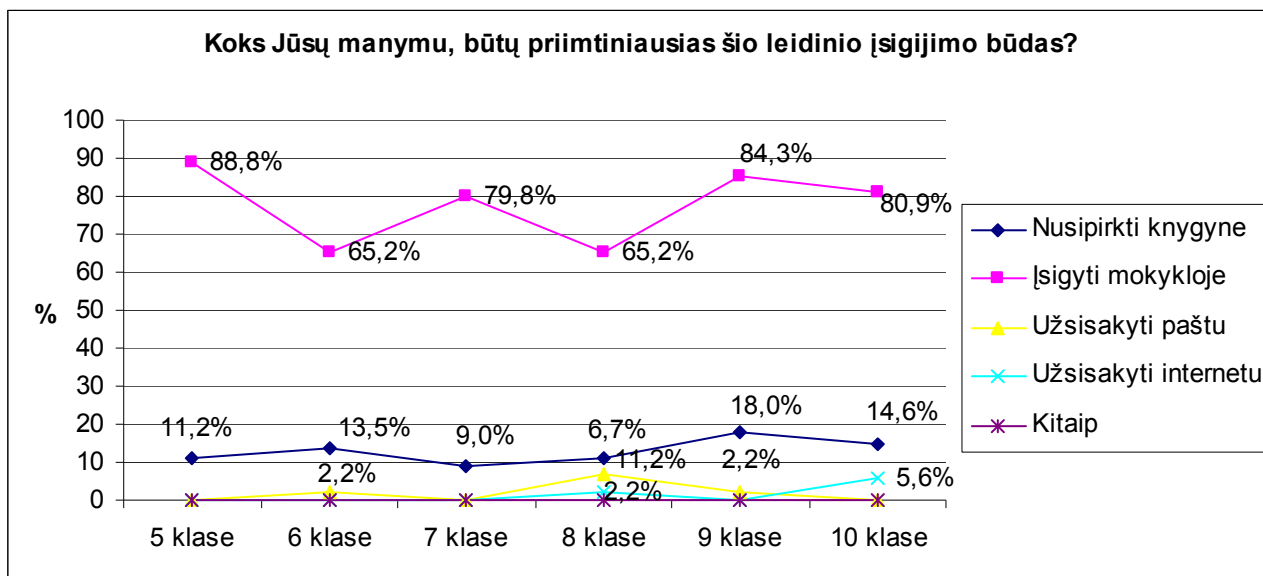
Leidinio kaina. Labai svarbu, kad leidinio kaina būtų prieinama visiems moksleivių tėvams. Tuo tikslu moksleivių tėvams buvo pateiktas klausimas: „*Kokią didžiausią kainą, Jūsų manymu, tėvai sutiktų mokėti už tokį leidinį?*“. Apibendrinti duomenys pavaizduoti 25 diagramoje.

Kaip matome iš pateiktos diagramos, daugiausiai įvairių klasių moksleivių tėvų pasisakė už leidinį, kurio kaina būtų iki 5 Lt. Daugiausiai taip manė 5 klasės moksleivių tėvai (93,3 proc.), o mažiausiai – 8 klasės moksleivių tėvų (61,8 proc.). Žymiai mažiau buvo tokių, kurie sutiktų mokėti už leidinį nuo 5-6 Lt.. Daugiausiai šį variantą rinkosi 8 klasės moksleivių tėvai (14,6 proc.), o mažiausiai – 5 klasės moksleivių tėvų (5,6 proc.). Mažiau respondentų sutiktų už leidinį mokėti 7-8 Lt. Daugiausiai už tokia kainą įsigytų leidinį 10 klasės moksleivių tėvų (7,9 proc.), o mažiausiai – 8 klasės moksleivių tėvų (4,5 proc.). Mažiausiai respondentų pasisakė už leidinį, kurio kaina būtų nuo 9-10 Lt. Daugiausiai šį variantą rinkosi 9 ir 10 klasių moksleivių tėvai (po 5,6 proc.), o mažiausiai – 7 klasės moksleivių tėvų (1,1 proc.). Visiškai nebuvo respondentų pritariančių leidinio kainai daugiau kaip 10 Lt.

Išanalizavus duomenis matome, kad priimtinausia leidinio kaina moksleivių tėvams yra iki 5 Lt.

Leidinio įsigijimo būdai. Išleidus tokį leidinį yra svarbu, kad jis sėkmingai būtų realizuotas ir jo įsigijimas tėvams būtų patogus. Norėdami išsiaiškinti, kokie įsigijimo būdai moksleivių tėvams būtų patogiausi, pateikėme klausimą: „Koks, Jūsų manymu, būtų priimtinausias šio leidinio įsigijimo būdas?“. Gauti duomenys apibendrinti 26 diagramoje.

Kaip matome iš pateiktos diagramos, daugiausiai visų apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų pageidauja šį leidinį įsigyti mokykloje. Daugiausiai taip manė 5 klasės moksleivių tėvai (88,8 proc.), o mažiausiai 6 ir 8 klasės moksleivių tėvų (po 65,2 proc.). Atitinkamai mažiau buvo tokių, kurie pasisakė už tai, kad šį leidinį būtų galima nusipirkti knygyne. Daugiausiai šį variantą rinkosi 9 klasės moksleivių tėvų (18 proc.), o mažiausiai – 8 klasės moksleivių tėvų (6,7 proc.). Mažiausiai respondentų pasisakė už šio leidinio įsigijimą, užsisakant paštu (nuo 2,2-11,2 proc.) arba internetu (nuo 2,2-5,6 proc.). Apklausoje dalyvavę respondentai kitų informacinio leidinio įsigijimo būdų nenurodė.

Išanalizavus duomenis matome, kad didžioji dalis apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų pageidauja įsigyti šį leidinį mokykloje.

Tyrimo dalyvavusių moksleivių tėvų prašė nurodyti: 1. *Kurios moksleivių tėvų informavimo problemos dar yra svarbios Jums ir nebuvo paminėtos anketos klausimyne?*, 2. *Kokių dar turėtų klausimų, pasiūlymų ar komentarų, kad jų informaciniai poreikiai būtų patenkinti?*. Nors į pateiktus šiuos du klausimus atsakė labai nedaug apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų, t.y. 11,6 proc. nuo visų apklausoje dalyvavusių respondentų. Pagal klases atsakiusių skaičius, nuo visų dalyvavusių apklausoje respondentų pasiskirstė sekančiai: 5 klasė – 4 (4,5 proc.), 6 klasė – 7 (5,6 proc.), 7 klasė – 9 (5,1 proc.), 8 klasė – 16 (5,3 proc.), 9 klasė – 15 (4,3 proc.) ir 10 klasė – 7 (4,4 proc.).

Nors, atsakiusių į šiuos klausimus skaičius nėra didelis, tačiau gauta informacija yra naudinga. Toliau aptarsime į pirmą klausimą gautus rezultatus. 4,4 proc. nuo visų atsakiusių į šį klausimą penktos klasės moksleivių tėvų norėtų, kad jiems būtų suteikta informacija apie atmosferą klasėje, kurioje mokosi jų vaikai. Juos domina ar jų vaikas nėra skriaudžiamas bendraamžių ir mokytojų.

Po lygiai, t.y. po 28,7 proc. 6 klasės moksleivių tėvus domina informacija apie mokinio elgesį ir gabumai vienam ar kitam dalykui, maitinimo problemos. 42,6 proc. šios klasės moksleivių tėvų domina mokytojų ir mokinių tarpusavio bendravimas.

22,3 proc. 7 klasės moksleivių tėvų būtų reikalinga informacija apie mokinių žinių vertinimo sistemą, kurią taiko mokytojai. 44,4 proc. atsakusių respondentų domintų užklausinė veikla mokykloje ir 33,3 proc. – mokinių elgesys.

31,2 proc. 8 klasė moksleivių tėvų pageidauja gauti informaciją apie užklausinę veiklą mokykloje, 37,5 proc. apie mokykloje organizuojamus papildomus užsiėmimus (fakultatyvus), 12,5 proc. domintų moksleivio krepšelio privalumai ir trūkumai, 18,8 proc. – moksleivių aprūpinimo vadovėliais tvarka.

20 proc. 9 klasės moksleivių tėvų norėtų informacijos apie reikalingas moksleiviams pratybas. Nes tėvai dažnai nežinodami, kokie jų vaikams reikalingi pratybų sąsiuviniai dažnai išleidžia bereikalingai pinigus. Po lygiai, t.y. po 13,3 proc. moksleivių tėvus domina jų vaikų pamokų lankomumas, moksleivių tarpusavio bendravimas, mokinių ir mokytojų tarpusavio santykiai, užklausinė veikla, 26,8 proc. – vaikų psichologija ir su tuo susijusios problemos.

28,6 proc. 10 klasės moksleivių tėvų domina mokytojams keliami reikalavimai, 42,6 proc. – mokytojų turima kvalifikacija ir 28,6 proc. – profesinis moksleivių orientavimas. Apibendrinus visų klasių moksleivių tėvų pastebėjimus galime išskirti pagrindines sritis apie kurias tėvams būtų reikalinga informacija:

- moksleivių tarpusavio santykiai;
- mokytojų ir mokinių tarpusavio bendravimas;
- užklausinė veikla;
- mokinių elgesys.

Atsakinėdami į antrą klausimą moksleivių tėvai pateikė taip pat naudingų pasiūlymų ir komentarų, kurie galėtų patenkinti jų informacinius poreikius. Apibendrinus pateiktą informaciją matome, kad moksleivių tėvus domintų ir ši informacija:

- ar mokykloje yra psichologas;
- renginių organizavimo tvarka;
- tėvų ir vaikų tarpusavio bendravimo problemos;
- mokyklos stipriosios ir silpnosios pusės ir kt.

Taip pat tėvai atsakydami nurodė, kad jie norėtų, jog būtų sukurta mokyklos internetinė svetainė, kur jie galėtų rasti jiems įdomią informaciją.

Atsakymų rezultatai rodo, kad dauguma moksleivių tėvų nėra abejingi vykstančiai švietimo sistemos reformai. Akivaizdu, kad moksleivių tėvams tikrai reikalinga visapusiška ir išsami informacija apie švietimo sistemos reformą, nes šiandienai jiems tos informacijos trūksta.

IŠVADOS

Atliktas tyrimas atskleidė, kad mokinių tėvus daugiau ar mažiau domina visa informacija susijusi su vykdoma švietimo reforma, tačiau skiriasi susidomėjimo lygis. Atlikus surinktų anketinės apklausos metu gautų duomenų analizę galima daryti šias išvadas. Toliau jas ir aptarsime:

- atliktas tyrimas atskleidė, kad daugiau kaip 50 proc. dalyvavusių apklausoje moksleivių tėvų domina informacija, susijusi su: moksleivių vertinimo sistema (64,2 proc.), pagrindinės mokyklos baigimo testų organizavimu (62,6 proc.), kėlimo į aukštesnę klasę tvarka (60,2 proc.), mokinių, tėvų ir pedagogų teisėmis bei pareigomis (56,8 proc.), profiliniu mokymu (55,4 proc.), stojimu į aukštąją mokyklą (52,2 proc.). Pastebima tendencija, kad informacija apie pagrindinės mokyklos baigimo testų organizavimą bei profilinį mokymą labiausiai domisi 10 klasės moksleivių tėvai. Pagrindinės mokyklos baigimo testų organizavimu - 71,1 proc., o profiliniu mokymu - 66,7 proc. Informacija apie mokomuosius dalykus, kurie laikomi konkursiniais stojant į aukštąją mokyklą, šiek tiek mažiau domisi 6 klasės moksleivių tėvai (31,1 proc.).

Kaip matome, ši išvada padaryta apibendrinus tyrimo metu gautus rezultatus, leidžia mums patvirtinti pirmąją hipotezę, kuri buvo iškelta magistro darbo pradžioje, t.y. moksleivių tėvus labiau domina švietimo aspektai susiję su jų vaikais.

- Atliktas tyrimas atskleidė, kad mažiau nei 50 proc. visų apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų domina informacija, susijusi su: švietimo reforma (45,8 proc.), švietimo įstatymu (43,8 proc.), moksleivio krepšelio metodika (38,4 proc.), brandos egzaminų organizavimo tvarka (38,4 proc.), ugdymo planais (37,4 proc.), švietimo finansavimu (30,6 proc.), tėvų parama mokyklai (30,2 proc.).
- Atliktas tyrimas atskleidė, kad mažiausiai moksleivių tėvus domina informacija, susijusi su: mokyklos savivalda (28 proc.), korepetitoravimu (23,8 proc.), pedagogo įvaizdžiu (29,2 proc.), švietimo įstaigų tinklo pertvarkymu (25,8 proc.).

Kaip matome, šios išvados padarytos apibendrinus tyrimo metu gautus rezultatus, leidžia mums patvirtinti antrąją hipotezę, kuri buvo iškelta magistro darbo pradžioje, t.y. kad moksleivių tėvus, mažiau domina švietimo aspektai susiję su švietimo funkcionavimu.

Apibendrinus tyrimo metu gautus duomenis, galima teigti, kad moksleivių tėvams reikalinga informacija apie švietimo kaitą. Už informacinio leidinio apie švietimo kaitą moksleivių tėvams, reikalingumą pasisako 41,6 proc. visų tyrime dalyvavusių respondentų. Tačiau šis informacinis leidinys, skirtas moksleivių tėvams, turėtų būti iki 30 psl. apimties, kainuoti ne daugiau kaip 5 Lt. ir būtų platinamas visose bendrojo lavinimo mokyklose. Už tokius informacinio leidinio reikalavimus pasisako daugiau kaip 50 proc. visų apklausoje dalyvavusių moksleivių tėvų.

REKOMENDACIJOS

Valstybės lygmeniu:

1. Reikėtų atlikti išsamius tėvų informacinių poreikių tyrimus;
2. Reikėtų sukurti informacijos apie švietimo naujoves sklaidimo strategiją;
3. Reikėtų periodiškai rengti informacinius leidinius tėvams ir visuomenei apie švietimo kaitos būtinumą, apžvelgiant įvairių švietimo naujovių įgyvendinimo svarbą ir sėkmę;
4. Valstybės institucijoms vykdančioms švietimo sistemos reformą, leidžiančioms naujus įstatymus rengti viešas diskusijas su mokinių tėvais. (Pavyzdžiui: per TV).

Savivaldybėms:

1. Savivaldybių švietimo skyriai turėtų daugiau dėmesio skirti informacijos sklaidai apie vykstančią švietimo sistemos reformą;
2. Būtų galima parengti informacinį lankstinuką skirtą mokinių tėvams apie vykstančią švietimo sistemos reformą ir pasiektus rezultatus;
3. Atlikti mokinių tėvų informacinių poreikių tyrimus savivaldybės lygmenyje.
4. Aktyviau bendradarbiauti su mokinių tėvais.

Bendrojo lavinimo mokykloms:

1. Mokyklų administracijoms reikėtų daugiau dėmesio skirti tėvų informacinių poreikių tenkinimui ir informacijos sklaidai;
2. Ieškoti naujų būdų kaip būtų galima tėvams suteikti kuo išsamesnę informaciją apie vykstančią švietimo sistemos kaitą;
3. Dažniau organizuoti susitikimus su mokinių tėvais mokyklose;
4. Mokyklos vadovams reikėtų aktyviau bendrauti su mokinių tėvais informuojant apie vykstančią švietimo sistemos reformą.

LITERATŪRA

1. Ališauskas R. Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje//Švietimo naujienos, 2003/20 (175).
2. Ališauskas R. Po-privalomojo mokymosi reformų problemos//Profilinis mokymas. Vilnius: Profesinės raidos centras, 2001. 4-13 p.
3. Ališauskas R. Mokyklų audito kontekstas//Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika. I dalis. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2002, 4-8 p.
4. Barkauskaitė M. Lietuvos švietimo reformos eigos tyrimai. Švietimo studijų sąsiuvinis. 3 t. Vilnius: Solertija, 1997.
5. Bendrojo lavinimo mokyklų moksleivio krepšelis. Metodinės rekomendacijos. Vilnius, 2002.
6. Bruzgelevičienė R. Lietuvos švietimo kaita. Švietimo studijos. 6 t. Vilnius, 2001.
7. Dalin P., Rolff H., Kleekamp B. Mokyklos kultūros kaita. Vilnius: Tyto alba, 1999.
8. Dereškevičius P., Rimkevičienė V., Targamadžė V. Mokyklos nelankymo priežastys. Vilnius: Žuvėdra, 2000.
9. Dzemyda G., Gudynas P., Šaltenis V., Tiešis V. Lietuvos pedagogai ir moksleiviai: analizė ir prognozė. Vilnius, 2001.
10. Dobranskienė R. Mokyklos bendruomenės vadyba. Klaipėda, 2002.
11. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertų atliktos Lietuvos švietimo politikos apžvalgos rekomendacijos. Švietimo aprūpinimo centras, 2002.
12. Everard B., Morris G. Efektyvus mokyklos valdymas. Vilnius: Informatika ir poligrafija, 1997.
13. Hargreaves A. Keičiasi mokytojai, keičiasi laikai. Vilnius: Tyto alba, 1999.
14. Hopkins D., Ainscow M., West M. Kaita ir mokyklos tobulinimas. Vilnius: Tyto alba, 1998.
15. Fullan M. Pokyčių jėgos. Vilnius: Tyto alba, 1988.
16. Gečienė E. Pokyčių visuomenėje sąsąj su švietimo kaita paieška. Vilnius, 2003.
17. Gimnazijų koncepcija. Antroji redakcija. ŠMM 1999-08-23 įs. Nr.655.
18. Gudynas P., Profilio mokymo samprata, tikslai ir įgyvendinimo etapai. Švietimo reforma ir mokytojų rengimas: VI Tarptautinė mokslinė konferencija. I dalis. Vilnius, 1999. p. 176-180.
19. Jackūnas Ž. Lietuvos švietimo plėtotė Europos edukacinių nuostatų kontekste. Lietuvos švietimo reformos gairės. Vilnius. 1993
20. Jackūnas Ž. Švietimo kaitos vyksmas//Švietimo naujovės. Nr.10, 1998. 5-6 p.
21. Jackūnas Ž., Švietimo reformos esmė ir raidos bruožai. Mokymo ir auklėjimo klausimai, Nr. 27. 1996.

22. Kalvaitis A. Informacija apie švietimo reformą bendrojo lavinimo mokykloje: kaip ji pasiekia moksleivius ir mokytojus?// Švietimo reforma ir mokytojų rengimas: VII Tarptautinė mokslinė konferencija. Vilnius, 2000. 47-52 p.
23. Kokia pedagogų tobulėjimo sistema efektyvi?//Švietimo naujienos. 2003'3 (158).
24. LR švietimo įstatymas. Žin., 1991, Nr.23-593.
25. LR švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. Žin., 1998, Nr.67-1940.
26. LR švietimo įstatymas. Žin., 2003, Nr. 63-2853.
27. Lietuvos švietimo koncepcija. Vilnius, 1992.
28. Lietuvos švietimas 2002. Vilnius, 2003.
29. Linkaitytė G., Teresevičienė M., Mokytojų požiūris į pamatines švietimo reformos nuostatas//Pedagogika. 2000. Nr. 44.
30. Nefas S., Mokyklos bendruomenės svarba vietos bendruomenėje. Švietimo reforma ir mokytojų rengimas: VIII tarptautinė konferencija. Vilnius, 2001.
31. Profilinio mokymo modelis.
32. Rado P. Švietimas pereinamuoju laikotarpiu. Garnelis, 2003.
33. Šaparnis, G., Merkys, G. (2000). Kokybinių ir kiekybinių metodų derinimas mokyklinės vadybos diagnostikoje: hipotezė ir pirmieji rezultatai. Socialiniai mokslai, 2 (23), p.43-55.
34. Švietimo gairės. 2003-2012 metai/Projektas. Švietimo kaitos fondas.
35. Švietimo reforma krypties nekeičia. Informacinis leidinys: Švietimo naujienos. 2002'13 (148).
36. Švietimo reformos. Švietimo studijos. 4 t. Vilnius, 1998.
37. Tamošiūnas, T. (2003).Socialinių tyrimų kvalifikacinis darbas: įvado struktūra. Mokomoji knyga. Šiauliai
38. Tautinės mokyklos koncepcija. 1988.
39. Tidikis, R. (2003). Socialinių tyrimų metodologija. Vilnius
40. Želvys R. Švietimo vadyba ir kaita. Vilnius: garnelis, 1999.
41. Želvys R., Būdienė V., Zabulionis A., Švietimo politika ir monitoringas. Vilnius, 2003.
42. Valstybinių brandos egzaminų reforma/ www.smm.lt/švietimo reforma. [2003-08-22]
43. Moksleivių tėvų požiūris į dabartines švietimo problemas/www.smm.lt/švietimo reforma. [2002-12-12]
44. Palyginamieji Lietuvos ir Europos Sąjungos šalių duomenys apie bendrojo lavinimo mokyklose integruotai ugdomus specialiųjų poreikių moksleivius/ www.smm.lt/švietimo būklė. [2003-09-25]
45. Teacher Evaluation: Six Prescriptions for Success. United States, 1988.

PRIEDAI

Gerbiamieji tėveliai,

Viena iš svarbiausių efektyvaus mokyklos darbo sąlygų – sėkmingas tėvų ir mokyklos bendradarbiavimas. Tam, kad jis vyktų sklandžiai, tėvai turi žinoti, kokios jų teisės ir pareigos, kokios naujovės laukia jų vaikų naujais mokslo metais, kaip sėkmingai vyksta švietimo reforma ir t.t. Tokią informaciją tėvams teikia klasės auklėtojai, mokyklos vadovybė ir kt. Tačiau gali būti, kad šios informacijos nepakanka. Mes parengėme anketos klausimyną apie tai, kas, mūsų manymu, turėtų labiausiai rūpėti mokinių tėvams ir galėtų būti įtraukta į leidinį. Norėtume sužinoti Jūsų nuomonę apie tokio leidinio reikalingumą. Pažymėkite vieną, Jūsų nuomone, labiausiai tinkantį atsakymą į kiekvieną klausimą.

Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto Vadybos ir verslo administravimo magistrantūros I kurso magistrantė A. Bartušienė ir habil. dr. prof. R. Želvys

Moksleivių Tėvų anketa

Eil. Nr.	Klausimas	Tikrai ne	Galbūt ne	Nežinau, abejoju	Galbūt taip	Tikrai taip
1.	Ar apamai reikalingas leidinys tėvams?					
2.	Ar reikalingos tėvams bendriausios žinios apie vykstančią švietimo reformą?					
3.	Ar reikia tėvams žinių apie naują švietimo įstatymą?					
4.	Ar būtina tėvams žinoti mokinių, tėvų ir pedagogų teise bei pareigas?					
5.	Ar reikalinga tėvams informacija apie mokyklos savivaldą?					
6.	Ar reikia žinoti, kokias pasirinkimo galimybes tėvams suteikia ugdymo planai?					
7.	Ar tėvams reikalinga informacija apie moksleivių vertinimo sistemą?					
8.	Ar tėvams reikia žinoti moksleivių kėlimo į aukštesnę klasę tvarką?					
9.	Ar tėvams būtų įdomu, kaip visuomenė vertina mokytoją; koks formuojasi pedagogo įvaizdis?					
10.	Ar tėvams reikalingos bendro pobūdžio žinios apie švietimo finansavimą?					
11.	Ar tėvams reikalinga informacija apie švietimo įstaigų tinklo pertvarkymą?					
12.	Ar tėvams būtų naudinga susipažinti su moksleivio krepšelio metodika?					
13.	Ar svarbu leidinyje aptarti tėvų paramos mokyklai problemą?					
14.	Ar tėvams būtų įdomu daugiau sužinoti apie korepetitoriaivimą?					
15.	Ar tėvus reikėtų supažindinti su pagrindinės mokyklos baigimo testų organizavimu?					
16.	Ar tėvams reikalinga informacija apie profilinį mokymą?					

17.	Ar tėvus reikėtų supažindinti su brandos egzaminų organizavimo tvarka?					
18.	Ar tėvams reikėtų žinoti, kokie mokomieji dalykai laikomi konkursiniais, stojant į aukštąją mokyklą?					
19.	Ar tėvams reikia pateikti naudingus informacijos šaltinius Internete?					
20.	Ar reikėtų informacinį leidinį tėvams išleisti kiekvienų mokslo metų pradžioje?					

Prašytume atsakyti dar į keletą su informaciniu leidiniu susijusių klausimų:

21.	Kokia informacinio leidinio apimtis Jums atrodytų labiausiai tinkama?	Iki 30 psl	30-50 psl.	50-70 psl.	70-90 psl.	Virš 90 psl.
22.	Kokią didžiausią kainą, Jūsų manymu, tėvai sutiktų mokėti už tokį leidinį	Iki 5 Lt.	5-6 Lt.	7-8 Lt.	9-10 Lt.	Virš 10 Lt.
23.	Koks, Jūsų manymu, būtų priimtinausias šio leidinio įsigijimo būdas?	Nusipirkti knygyne				
		Įsigyti mokykloje				
		Užsisakyti paštu arba Internetu				

24. Kurios moksleivių tėvų informavimo problemos dar yra svarbios Jums ir nebuvo paminėtos anketos klausimyne?

.....

.....

.....

.....

25. Kokių dar turėtų klausimų, pasiūlymų ar komentarų, kad jų informaciniai poreikiai būtų patenkinti?

.....

.....

.....

.....

Biografiniai duomenys

26. Gyvenamoji vieta: 1) miestas

2) kaimas

Dėkojame už atsakymus.